

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEMOIRER OG BREVE

MEMOIRER OG BREVE

UDGIVNE AF
JULIUS CLAUSEN og P. FR. RIST.

XLII

EN KJØBENHAVNERS
MEDDELELSER
OM SIT HJEM OG SIN BY
1820-50
(KONTORCHEF W. KORNERUPS
MEMOIRER)

AUGUST BANGS FORLAG
KØBENHAVN

1973

**EN KJØBENHAVNERS
MEDDELELSER
OM SIT HJEM OG SIN BY
1820·50
(KONTORCHEF W. KORNERUPS
MEMOIRER)**

MEMOIRER OG BREVE

blev i Aarene 1905 til 1927 udgivet af
Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag.
Denne Udgave er fremstillet som fotografisk
Optryk hos Villadsen & Christensen, Hvidovre.
Printed in Denmark.

© by AUGUST BANGS FORLAG

ISBN 87 7226 001 7 (Serien kpl. hft.)

ISBN 87 7226 002 5 (Serien kpl. indb.)

ISBN 87 7226 045 9 (Bd. 42 hft.)

ISBN 87 7226 046 7 (Bd. 42 indb.)

INDLEDNING

En københavnsk Kontormand, der hører hjemme i en velhavende og velkendt Familie, har i de Aar, da Alderen nærmer sig, og han i sin Pebersvendestand føler det ensomt omkring sig i de lange Aftener, fundet Tidsfordriv ved at nedskrive sine Erindringer fra sit Liv i den første Halvdel af det 19. Aarhundrede. Det synes dog egentlig baade udadtil og indadtil at have været et ret hverdagsagtigt og ensformigt Liv han har levet, uden større Oplevelser og Begivenheder. Men hans Families store Selskabelighed og Omgang førte ham sammen med en Mængde forskellige andre københavnske Familier og Personer, og hans gode Hukommelse og mærkelige Interesse for alle mulige smaa Ting og for andre Menneskers private Forhold faar ham til at optegne alt muligt mellem hinanden. Med en sirlig og regelmæssig Kontorpen har han med spids gothisk Skrift fyldt tre tykke Bind med alt det han erindrer. Men han har ikke havt Herredømme over sin Hukommelse, der ligesom løber løbsk med sit Stof. Han kan ikke nævne en Person uden ogsaa at omtale dennes hele Familieforhold f. Ex., hvor han boer, og hvilke Familier der boer i samme Hus og ligeover for, og saa igen disse Familiers Forhold, Forældre, Børn, Slægtninge,

og atter hvor disse boer og hører hjemme osv. osv., og hvilke Mærkeligheder og Historier, der knytter sig til dem, alt i en Uendelighed som kinesiske Æsker inden i hinanden. Tilsyneladende er alt dette spredte og løst forbundne Stof ret ligegyldigt, men i dets Mangfoldighed, i dets elskværdige, lidt snakkesalige Passiar findes der mangt et Bidrag til Oplysning om Datidens, særlig Kjøbenhavns Forhold og Personer.

Udgiverne har søgt at beskære og luge mellem denne kritikløse Frodighed, og at lade det blive staaende, som muligvis kan tjene til Nytte og Fornøjelse for Læseren.

Efterhaanden som Forf. bliver ældre, handler Optegnelserne egentlig kun om hans mange selskabelige Glæder, og Bindene fyldes med Beretninger om Diners og Baller, Familiefester osv. med nøjagtige Oplysninger om Gæsternes Navne, Maden og Talerne, tidt ogsaa Afskrifter af lange Viser og Sange. Det er da ogsaa kun en ringe Del af det store Manuskript, som her er trykt.

Manuskriptet er forfattet af Justitsraad, Kontorchef i Nationalbanken *Nicolai Waldemar Mohr Kornerup*, født den 13. Januar 1817 i Kjøbenhavn og død der den 27. August 1886, og vistnok nedskrevet i Løbet af hans sidste ti Leveaar. Det er stillet til Raadighed for Udgiverne af Hr. Ingeniør *Alexander Foss*.

Udg.

Til at nedskrive disse Optegnelser — hvis Ubedydelighed, som en Helhed betragtet, jeg villigen skal erkende — har jeg havt forskellige Motiver. Det har saaledes glædet mig at opfriske og genkalde Erindringer fra min tidligste Barndom, hvorved mange Personligheder, som nu forlængst er gaaede til Hvile, atter er traadte frem for mit Blik, og Begivenheder, som dengang gjorde mer eller mindre Indtryk paa mig, paany gennemlevede, og dette saa meget mere som Forholdene, offentlige og private, dengang var i mange Retninger saa himmelvidt forskellige fra de nuværende, at den yngre Slægt vistnok ofte vil have Vanskelighed ved at fatte, at det virkelig har været saadan engang. Men derhos tænker jeg mig ogsaa, at jeg kan maaske tillige have udrettet noget nyttigt herved, navnlig ved de Oplysninger, jeg har samlet om forskellige Personer, thi jeg har ofte havt Lejlighed til at iagttage, i hvor høj Grad man er uvidende om Familieforhold vedrørende Personligheder, med hvem man har staaet i meget nær Berøring. —

Ved at gennemgaa det Oplevede maa jeg erkende, at jeg har levet under lykkelige Vilkaar, og naar jeg desuagtet nu, da jeg nedskriver dette, kunde ønske, at mine personlige Forhold var anderledes

og navnlig efter at saa mange af mine Nærmeste og Kæreste er gaaede bort, og mine Ungdomsvenner dels er døde, dels lever paa andre Steder, da har denne Mangel paa Tilfredshed for en stor Del sin Grund deri, at jeg staar saa alene, og at jeg har undladt at gøre det, som burde have været gjort, dengang Tiden var dertil. —

Februari 1883.

W. K.

En gammel skreven Stamtavle over Familien *Kornerup* og *Bruun*, som har følgende Overskrift:

„Di Bønder fordum var og maatte Ploven fjøre.
Guds forsyn vores Børn fra Ploven vilde føre,
Gud dem til Ære og Lyffalighed forfremme!
Og hver udi sin Stand med Naade aldrig glemme!“

udviser, at den *Kornerupske* Familie nedstammer fra *Jens Christensen* af *Kornerup*, som var gift med *Maren Pedersdatter*. Disses Sønesøn *Peder Kornerup* (1725—1782) fik 1749 Borgerskab som Købmand i Roskilde, hvor han senere blev Overformynder, Consumtionsforpagter, Stads capitajn og en af Byens 8 eligerede Borgere. Han blev gift 1. Gang 1750 med *Sophie Bruun* (1731—1756), Datter af Skovrider senere Møller *Frederik Børgesen Bruun*, og 2. Gang 1757 med *Kirstine Abel* (1739—1801), Datter af Købmand i Hillerød *Jacob Abel*.

I dette andet Ægteskab var 17 Børn, og blandt dem min Fader *Christian Kornerup*, der blev født den 27. Maj 1765 og dimitteret fra Roskilde Cathedralskole 1783. Han tilbragte sit lange Liv i Generaltoldkammerets Comptoirer, indtil han 1841 som Sportelkasserer blev entlediget med 1300 Rdlr. i

Vartpenge, og i 1850 endelig afskediget med 1700 Rdlr. i Pension. Han døde 1851 som Justitsraad og Ridder af Dannebrog.

Han blev 1793 gift med *Anna Friderica Møller* (1775—1867), Datter af *Caspar Ernst Møller*, Præst ved Zions Kirke i Tranquebar og *Ellen Christine Pank* (1755—1840). Denne min Mormoder, som var Datter af en Bogholder *Rudolph Pank* og *Anna Abigael Hansen*, var gift 5 Gange, hvorfor jeg her skal anføre hendes Mænd:

1. Gift December 1770 med Pastor *Peder Mandrup Tuxen* i Tranquebar, død Maj 1771.

2. Gift September 1772 med min Morfader *Caspar Ernst Møller*, død Maj 1776.

3. Gift November 1776 med *Iver Lücke*, Factor i det asiatiske Compagni, død November 1787 paa Hjemreisen fra Tranquebar.

Med denne Mand vendte Mormoder tilbage til Danmark, men hendes Børn: Moder, som da var 10 à 11 Aar, og hendes tvende Brødre, var i Forvejen sendt hjem og var i Huset hos hendes Moster: Familien *Hornbech*. Moder gik som Barn i Skole paa Hjørnet af Frederiksberggade og Gammeltorv hos Madame *Oppenheim*.

Min Mormoder blev 4. Gang gift September 1788 med Skibslæge *Marcus Jacob Albers*, der døde 1789, og 5. Gang Oktober 1790 med „Chirurg“ *Nicolai Mohr*, der var Rodemester og døde 1822. *Mohr* har haft nogen Formue. Jeg synes at kunne erindre, at jeg ledsaget af min Barnepige *Grethe* har besøgt Mormoder, der døde i mine Forældres Hus, hvor

hun opholdt sig en lang Aarrække og vistnok var en stor Byrde, da hun intet havde at leve af og paa Grund af sin Svagelighed.

Jeg er født den 13. Januar 1817 om Morgenens Kl. 4 i Følge en af min Fader egenhændig skreven Optegnelse, og samme udviser, at mine Søkende er følgende:

1. *Peter Ernst Iver Kornerup* født 5. Oktbr. 1794. Han døde den 20. Juni 1875 under Middagsmaaltidet. Han var Etatsraad og kgl. Bygningsinspektør.

2. *Christian Adolph Kornerup* født den 27. August 1796, død den 19. Decbr. 1821 paa St. Thomas som vestindisk Soldat.

3. *Elise Agathe Kitty Kornerup* født den 17. Decbr. 1798, død 19. Jan. 1878 som Enke efter Etatsraad, Nationalbankdirektør *Chr. Vilh. Haagen*.

4. *Eveline Leopoldine Kornerup* født 14. Septbr. 1803, død den 30. Juli 1874.

5. *Hans Iver Rudolph Kornerup* født den 16. Decbr. 1807, Toldkontrollør.

To af mine Brødre havde Navnet „Iver“ efter min Mormoders 3. Mand *Iver Lücke*, fordi der skyldtes ham Forbindtligheder. Jeg blev kaldt *Nicolai Waldemar Mohr Kornerup*, opkaldt efter min Mormoders 5. Mand. Da jeg blev født 10 Aar efter den yngste af mine Søkende og 23 Aar efter den ældste af dem, er der meget i min Familie, som blev ubekendt for mig, som jo kun var et Barn, da mine Søkende var voxne. Deriblandt alt hvad der angaar min Broder *Christian*, som jeg kun mindes

at have hørt, at han havde staaet i Lære hos Købmand *Bruun* i Roskilde, og at han fik Delirium, saa at han blev bunden fast til Sengestolperne, men det er da ogsaa nok til at fatte Situationen.

I Anledning af min sene Ankomst til denne Verdensdel har Direktør *Ludvigsen* ved Københavns Søassurance fortalt mig, at min Moder, da hun var frugtsommelig, havde sagt til hans Kone, „at det var saa flaut for de store Børn.“ Skøndt min Moder kun var et Barn, da hun forlod Ostindien, bevarede hun dog hele Livet megen Interesse for den Tid og fortalte om Livet dér og om de „Sorte“, som hun kaldte „Indianerne“. Hun vedblev ogsaa at staa i Forbindelse med Personer, der var knyttet til Familien gennem asiatisk Compagni. Jeg mindes saadanne, der af og til besøgte hende, saasom den høje Jomfru *Jørgine Nordborg* og en Fru *Lund*, Søster til Sekretær *Boalth*, der var gift med en af Sangeren *du Puy's* Døtre, samt Familien *Lindam*, af hvilken Sønnen¹⁾ løb bort med Englænderne 1807 og mange Aar efter kom tilbage som Major *Lindam*, hvis Søster var gift med Commandeur *Braem* i Marinen, og en Datter med Comptoirchef *Jonquières* i det slesvigske Ministerium; men fremfor alle den gamle Fru *Tack*, hvis Mand i sin Tid var paa Comptoir hos Prætorius & Sønner paa Christianshavn, hvor han tillige drev Forretning paa egen Haand, thi det blev fortalt, at gamle Etatsraad *Prætorius* sagde, naar en Vogn med Varer kørte ind i Gaarden, at han vidste næppe, om det var til ham eller

¹⁾ De var Børn af Faktor i Trankebar, Agent Peder Holger Lindam.

til *Søren Tack*. Gamle Fru *Tack* opnaede en høj Alder (død 1875), var en Halvsøster til Jomfru *Nordborg*, og hendes Fader, der hed *Fugl*, havde været Embedsmand i Ostindien. Ligeledes omtalte min Moder Skibscapitajn *Ørgaards* Familie paa Christianshavn og fortalte, at naar han kom hjem fra Ostindien, lod han sig ro gennem Christianshavns Canaler til sin Bolig i en Chalup med Sluproere, der havde røde Silkeschærf om Livet.

Jeg skal her bemærke, at den Have, som endnu findes nedenfor Østervold henimod Nyboder, og som tidligere var Voldmesterens Have, i sin Tid blev benyttet til Vinterophold for de Lascarer 3: ostindiske Søfolk, som kom hertil om Efteraaret med det østasiatiske Compagnis Skibe, indtil de om Foraaret kunde retournere til Indien med et andet Skib.

Ved min Fødsel boede mine Forældre paa 1. Sal i Gaarden Matr. Nr. 25, nyt Nr. 28 i Frederiksberggade. Efter min Moders Sigende boede de som Nygifte i Huset paa Hjørnet af Vimmelskafte og Nygade, hvorfra hun havde set Studenterne ledsage *Peter Andreas Heiberg*, da han den 7. Februar 1800 Aften Kl. 10 drog bort som landsforvist. Gaarden Nr. 25 i Frederiksberggade ejedes i Følge Vejviseren af en Lieutenant *Gleiss*, der var Fuldmægtig, ved Lottoet, og som nok havde begaaet Underslæb, hvorfor han dømtes i Slaveriet; men saa langt jeg kan mindes tilbage, ejedes den af Jøden *Sally Levin von Halle*, en gammel svær Mand, som færdedes omkring i Gaarden med Nathue paa Hovedet og

Strømperne trukne uden paa Buxerne. Hans Kone, født *Leudersdorff*, var meget yngre og ret smuk. Man vilde vide, at hun havde taget den gamle Mand i Haab om, at han skulde crepere, og hun faa Pengene, men det blev en forfejlet Speculation; thi han levede længe. Hendes Moder havde sit Værelse i Bagbygningen over Vognskuret, medens en Broder af Madame *von Halle* levede i Paris og ved sin Død mange Aar efter efterlod hende en stor Formue. Efter Mandens Død beholdt hun Gaarden, men førte et saa strængt Regimente, at mine Forældre ved Paaskeflyttedag 1832 flyttede til Vestergade Matr. Nr. 40 i Stuen ved Siden af Hjørnестedet til Gammeltorv, som i en lang Aarrække ejedes af Urtekræmmer *Holms* Familie.

Værten var Rebslager *Olsen*, der havde sin Bane ude paa Vesterbro, saavidt mindes ved Slagter *Svend-sens* Mark, det nuværende Vesterbros Torv. Lige over for *Olsens* Gaard paa Vestergade i nuværende Gæstgivergaard „Sjælland“ var dengang et Bryggeri, ved Siden deraf Gæstgivergaarden „Rosen“, der ejedes af Isenkræmmer *Winslöws* Familie, og andet Sted derfra boede Brændevinsbrænder *Bjerre*, der var kommen hertil fra Jylland som Karl og blev Stamfader til den talrige *Bjerriske* Familie, der hellegede sig Brændevinsbrænder- og Brygger-Industrien.

Paa 1. Sal i nuværende „Sjælland“ boede Gros-serer *Carl Tutein*, Fader til min Skolekammerat *Thierry Tutein*, der blev Landmand og nu lever som Particulier her i Staden. Paa 2. Sal boede Gros-

serer *Diderik Suhr*, Fader til *Ole* og *Frederik Suhr*, som ogsaa var mine Skolekammerater, og som han bankede tyrannisk. *Ole Suhr* var i mange Aar Forpagter under Grevskabet Hardenberg, men ragede uklar med den nuværende Grev *Holck* og købte „Rosengaarden“ i Sjælland og giftede sig 2. Gang¹⁾ med en Datter af Vinhandler *Heinisch*. *Frederik Suhr* var i mange Aar Landmand i Sverige, kom tilbage hertil og er gift med en Jomfru *Pöhls*, Søster til den bekendte Fabrikant *Burmeisters* Kone. Bemeldte Grosserer *Diderik Suhr* var forresten en Soldebroder og en raa Karl. Han havde nogle Venner, som kom til ham og aad og drak med ham, deriblandt Major *Poulsen*, en rigtig Støvleofficier, Geheimelegationsraad *Ponsaing* o. fl. Selv sad han i Stue-Etagen i Familiegaarden paa Gammeltorv og solgte Kobber fra Frederiksværk, da Broderen *Theodor*, der styrede Handelshuset, ikke vilde have ham oppe i Comptoiret paa 1. Sal.

Efter denne Digression kommer jeg tilbage til Nr. 25 i Frederiksberggade. Da mine Forældre flyttede, tog kgl. Skuespiller, Instructeur *N. P. Nielsen*, der dengang (1831) var bleven skilt fra sin første Kone, Lejligheden og kom strax paa Kant med Madame *von Halle*, idet han skulde have en Aftenunderholdning og bekendtgjorde, at Billetter kunde faaes i hans Bopæl. Madame *von Halle* lod ham da vide, at hun ikke ønskede Billetudsalg i sin Gaard, formodentlig fordi der vilde komme saa mange Folk paa Trapperne. *Nielsen* svarede, at han gerne vilde

¹⁾ 1. Gang gift med *Ellisabet Sophie Krøyer*, død 1850.

tilbagekalde Bekendtgørelsen, men da tilføje, at hans Værtinde forbød det.

Madame *von Halle*, der var en Søster til Hofraad *Hambroes* Kone, hvis Kareth jeg mindes at have set holde i Gaarden, havde kun en Datter, *Caroline*, der blev gift med Friherre *von Normann* i Berlin, hos hvem Moderen døde 1867. Ved hendes Bortrejse blev Gaarden solgt til Justitsraad, Overrets-assessor *Buchwald*, der var gift med den rige Frøken *Rottbøll*, og mine Forældre flyttede da i Efteraaret 1833 tilbage til Gaardens Stue-Etage nærmest Gammeltorv. Her boede mine Forældre til min Faders Død 1851. Lejen var 300 Rdlr. aarlig. Da *Buchwald* blev Byfoged i Assens 1842, solgte han Gaarden til en Jøde ved Navn *Behrend*.

Som en Følge af det lange Tidsrum, i hvilket mine Forældre boede i Frederiksberggade, kendte de, idetmindste af Navn, alle Gadens Beboere, og mange, som boede udenfor Vesterport og som Aar ud og Aar ind færdedes gennem Gaden. Jeg nævner saaledes f. Ex. Professor *Rahbek*, der boede paa Bakkehuset, den *Rotheske* Familie, Jærnbanedirecteurens Fader, der ejede det Sted Nr. 8 foran paa højre Haand i Frederiksberg Allee, som nu i en Række Aar ejedes af fhv. Skomager *Borch*, Generalkrigskommissair *Neergaard*, den bekendte Veterinair, som havde en Ejendom i Kongens Enghave, Major, Stempelforvalter *Falkenskjold*, Etatsraad, Hofskriver *Schønberg*, som dengang spillede en stor Rolle og ejede et meget smukt Sted paa Gamle Kongevej, i hvis Stue-Etage der altid fandtes smukke

Potteplanter i forgyldte Urtepotter i Vinduerne og kostbare Gardiner, der nu er degraderet til — en Spækhøkerboutik! Sic transit gloria mundi! Mine Forældre havde derfor, uden at holde Omgang med saadanne, thi deres smaa Indtægter tillod ej dette, et meget udbredt Bekendtskab og var selv kendt af mange. Dette hidrørte for en Del maaske ogsaa fra Klublivet, der dengang florerede stærkt, og hvor der gaves Baller og Assembleer, ligesom min Fader til det sidste var en ivrig Klubmand, og dette var da ogsaa den eneste Fornøjelse han undte sig. Af Klubber skal jeg nævne: „Den musikalske For-ening“, „Det venskabelige Selskab“ og „Kongens Klub“, i hvilken han var Medlem lige til sin Død.

Da Frederiksberggade ligger paa „Strøget“, passerede alle højtidelige Optog gennem Gaden, og Følgen deraf var, at Familien og mange andre saa Stadsen fra mine Forældres Lejlighed. Saaledes drog Studenterne med Fakler gennem Gaden til Frederiksberg Slot i Anledning af Arveprins *Ferdinands* og Prinsesse *Carolines* Formæling den 1. August 1829, og en Fornøjelse, som aarlig gentog sig, var Tappenstregen paa Majestæternes Geburtsdage, idet den trak op med Janitschar-Musik fra Vesterport om Aftenen og marscherede til Løve-Apotheket og tilbage. Forrest gik Tambourmajoren, en imponerende Skikkelse med stort Skæg over hele Ansigtet, hvilket dengang ingen bar, derefter blev „Halvmaanen“ baaret forsynet med smaa Klokker der ringede, medens Tambourmajoren kastede sin Stav med Sølvknappen op i Luften og atter greb den.

Bagergaarden lige over for Nr. 25 ejedes af den gamle Bager *Benthien*. Han havde 2 Børn, Sønnen, som fik Bageriet efter Faderen, da denne blev Rode-mester, og Datteren, der blev gift med Kammeras-sessor, senere Cancelliraad *Loumann* ved Christian VIII's Hof og derfor gav den fine Mand. Hans Kone kom kørende i kgl. Kareth, det vil da sige med en saakaldet Rustvognskusk paa Bukken, naar hun besøgte sine Forældre. Der var nok ikke noget rigtig godt Forhold mellem *Loumanns* og *Benthiens*. For-modentlig oversaa Hofmandens Bagerens. Bagerbou-tikken var dengang ikke i den nuværende fine Boutik i Kælderen, men i Hjørnet i Stue-Etagen, hvortil Opgangen nu er tilmuret. I Kælderen, der havde smaa lave Vinduer, boede Hørsvinger *Nicolaisen*, som senere blev gift med en Datter af Isenkræm-mer *Schoulund* paa Gammeltorv og døde 1879 i en meget høj Alder. Han var i mange Aar Directeur i Tivoli.

I den store Gaard paa Hjørnet af Frederiksberg-gade og Mikkalbryggersgade boede i Stuen Con-ferentsraad, Deputeret i danske Cancelli *Chr. Ludvig Lassen*, hvis Kone, *Erasmine Karine* født *Lampe*, havde været gift med Søkrigsprocureur *Conrad Weidemann*, i hvilket Ægteskab hun havde en Dat-ter, gift med Dr. theol. *Rothe*, Sognepræst til Tri-nitatis Kirke, og 3 Sønner, nemlig Justitsraad *Fritz Weidemann*, gift med en Datter af Conferentsraad *Moldenhawer*, Bogholder *Christian Weidemann*, gift med en Datter af Grosserer *Lütken*, og Grosserer *Conrad Weidemann*, gift med *Vilhelmine Manthey*.

I Ægteskabet med *Lassen* var der en Datter, som blev gift med Auditeur *Bræstrup*, den senere Politidirecteur.

Paa Hjørnet af Kattesundet eller, som det dengang kaldtes: Smedebakken o: det lille Stykke fra Frederiksberggade til Vestergade, boede Urtekræmmer *Lyngbyes* Familie, hvis yngste Datter blev gift med Overauditeur *Steenstrup*, og den ene af Sønerne blev Cantor paa Vallø¹⁾ gift med *Ida Monrad*, der senere ægtede Grosserer *Emil Svitzer*.

Skraas overfor, paa Hjørnet af Kattesundet, var ligesom den Dag i Dag Vinkælder. Vinhandleren hed *Schou*, og dér søgte bl. a. den tykke Bager *Hamborg* paa Vesterbro og den bekendte Tracteur *Lars Mathiesen* fra Frederiksberg, *Rahbeks* Ven.

Lige over for boede Brændevinsbrænder *Olrik*, Fader til Justitsraad Inspecteur *Olrik* i Grønland, og højere oppe i Gaden mod Volden boede Tobaksspinder *Bech*, og overfor ham Brændevinsbrænder *Mathiesen*, Lars's Broder, samt Kornhandler *Bagge*. Gaarden ved Siden af ejedes af Enkemadame *Holm*, Moder til Conferentsraaden, den tidligere Borgermester.

Den 21. Februar 1820 havde min Søster *Kitty* [egtl. *Ketty*] *Kornerup* Bryllup med *Haagen*, hvis Geburtsdag det var. Deres Forlovelsestid var kort, idet de var blevne forlovede Aaret forud, og Bekendtskabet skal være sket paa Ballerne i „Det venskabe-

¹⁾ Komponisten til „Ved Vintertid, naar Skoven staar“.

lige Selskab“. Paa et af disse Baller kom det til et Sammenstød mellem min Broder *Peter*, hvilket havde til Følge, at der i det lange Tidsrum, disse Svogre levede sammen, aldrig blev noget fortroligt Forhold mellem dem. Uenigheden kom af en Bagatel, *Haagen* var meget hidsig, hvilket han vedblev at være saa længe han levede; forøvrigt oversaa han i Grunden *Peter*, hvilket han var noget tilbøjelig til over for Personer, som han i aandelig Henseende følte sig overlegen.

Om min Søster *Kittys* Barndom og Ungdom véd jeg kun at fortælle, at hun gik i Døtreskolen paa Christianshavn, og hun maa vel dengang have haft det samme milde og tiltalende Væsen som senere.¹⁾

Da jeg efter *Haagens* Død bragte gamle Justitsraad *Fabricius* (gamle Brice) hans Portræt, skrev han, som var aldeles døv, paa Sedlen: „Hun var en meget dejlig Pige — jeg husker hende godt — hun gik i Døtreskolen — jeg mødte hende — jeg var Lærer i Borgerdyden.“ —

Som ung Pige kom hun meget i Gehejmelegationsraad *Pløyens* Familie i Tobakspinder *Bechs* Gaard, hvor der, foruden Sønnen, den senere Kammerherre og Amtmand i Holbæk, var 2 Døtre, den ældste gift med Stiftsprovst *Svitzer* i Odense, den yngste med *Clausen*, der var Bogholder hos *Gotschalck* og Livjægerofficier.

Kittys Bryllup stod i Trinitatis Kirke, der benyttedes af Frue Menighed, da dennes Kirke var

¹⁾ Det er paaafaldende, saa flygtigt Forf. omtaler sine Forældre i Forhold til den Vidtløftighed, han ellers udfolder. Grunden er jo muligvis den, at han kun 3 Aar gammel kommer i Huset hos sin Søster.

under Opførelse efter Bombardementet. Jeg, som dengang var 3 Aar, har en dunkel Erindring om at jeg var tilstede i Kirken — baaret af *Grethe*.

Hendes Navn var *Margrethe Nielsdatter*, og hun var født i Roskilde 1768. Faderen var Træmager, hvilket vel vil sige, at han maaske lavede Træsko, Skovle og andre Redskaber af Træ. Hun tjente saa at sige hele sit Liv igennem i vor Familie, og det blev sagt, at hun havde baaret alle os Søskende, med Undtagelse af *Peter*, paa sine Arme. Efter at have tjent hos Moder i en lang Aarrække, boede hun i nogle Aar i Lyngby, men kom saa til min Søster *Kitty Haagen*, i hvis Hus hun tilbragte Resten af sit Liv og døde Natten mellem den 1. og 2. Marts 1848. *Grethe* fik i en Aarrække Præmie for lang og tro Tjeneste, som blev uddelt af „det qvindelige velgiørende Selskab“ paa Dronning Marie Sophie Frederikkes Geburtsdag den 28. Oktober, idet hun erholdt 30 Rdlr. Og da hun i Adresseavisen for 1846 anføres at have tjent hos Justitsraad *Kornerup* og dennes Familie i 64 Aar, maa hun have begyndt denne Tjeneste i sit 14de Aar, hvilket stemmer med den mundtlige Tradition, at hun hele sit Liv igennem havde tjent i Familien. Den 28. Oktober var derfor en Festdag for hende, da Uddelingen foregik under en vis Højtidelighed i Overværelse af fine og fornemme Damer, der var Selskabets Directricer; tillige serveredes der med Chocolate og Kager, og naar hun gik derfra, købte hun, medens vi boede i Klædeboderne, nogle

Butterdejgskager hos Conditor *Kromayer* i Vimmelskafte, med hvilke hun tracterede *Kittys* smaa Piger, *Sine* og *Marie*, og mig. Jeg kan endnu se hende paa den Dag i Stadsdragt — hun var et meget pænt og propert Menneske — med grønt Damaskes Skørt, en brun Trøje og en Hue med Lin saa hvidt som Sne, samt Randers Handsker. Da hun paa en Maade var min Barnepige, skøndt hun dengang havde Ophold i min Moders Hus, gik hun meget omkring med mig.

Et Sted, hvor vi især ofte kom, var Kongens Stalde ved Christiansborg Slot, thi her var en complet Ammebørs med Ammer og Piger med Børn, som løb omkring, medens Ammerne passiarede med Staldfolkene, og dette varede længe efter at min Barndom var endt, men dengang var det ogsaa en Fornøjelse at gaa der, thi hver Baas var besat. I Kørestalden stod saaledes 98 Heste og i Ridestalden 50 Heste, alle Hingste fra Frederiksborg Stutteri, belagt med prægtige Dækkener af carmoisinrødt Klæde, hvorpaa det danske Vaaben og Kongens Navnetræk var paasyede med gule Farver. I Ridestalden stod „Danseren“ og „Springeren“, som gerne var af den hvidfødte Race. Den første havde sit Navn af at den dansede henad Gaden, det vil sige gik i en særegen Tact og ved højtidelige Lejligheder blev redet af en Staldmester. Jeg kan saaledes erindre ved en Procession, som kom fra Vesterport, paa Amagertorv at have set Kammerherre *Roepstorff* ride det dejlige Dyr, medens 4 Staldkarle gik ved Siden af. I en Vise, som *P. A. Heiberg*

skrev til et Selskab, som havde maanedlige Sammenkomster paa Skydebanen, begyndte han i Anledning af Kronprinsens Formæling 1790 saaledes:

„Hver Mand i Byen om Indtoget taler
Om Transparenter og *Danserens* Gang — —“

hvoraf ses at „Danseren“ blev redet ved Brudeparrets Indtog i Kjøbenhavn den 14. September. Det var samme Vise, som skaffede *Heiberg* en Action paa Halsen, fordi der stod: „Ordener hænger man paa Idioter“. „Springerens“ Specialitet bestod i at den kunde springe i Vejret, saa at alle fire Ben paa engang var i Luften. Gamle Berider *Bruun* har fortalt mig, at den svenske Konge *Carl Johan* engang i den kgl. Loge paa Galleriet i Ridehuset havde overværet, at Beriderne tumlede med Hingstene, og at han da havde beundret deres Ridekunst og klappet i Hænderne.

I Kørestalden stode de forskellige Spand, hvert Spand havde 8 Heste inddelt efter Farven, saaledes det hvidfødte Spand, som kørtes af Kongens Livkusk og kun brugtes for Guldkaerthen ved højtidelige Lejligheder, ligesom den engelske Konge benytter isabellafarvede Heste. Frederik den Sjettes Livkusk var en gammel hvidhaaret Mand, der ved en Rem blev spændt fast til Bukken og jeg kan huske, at han havde en Guldkæde med Signet, som dinglede paa Maven, vel en Foræring af Kongen. Det hvidfødte Stod blev endnu holdt ved Frederik den Syvendes Død, men blev da afskaffet. Endvidere var der Mohrenkopperne, det sorte, det røde,

det lysebrune og det mørkebrune Spand og saa fremdeles. Naar Hestene skulde fodres, blev der slaaet paa Tromme, og Hestene blev da muntre, rejste sig paa Bagbenene og satte Frembenene op paa Krybberne. Foruden de 98 Køreheste var der en Mængde Arbejdsheste, der blev kørt af Rustvognkuskene, der ogsaa kørte de Vogne, som det underordnede Hofpersonale gjorde flittigt Brug af. Jeg erindrer saaledes, at naar Hofbager *Jensens* Kone skulde paa Komædie, blev hun befordret med en Rustvognskusk paa Bukken. Disse Arbejdshestes Stalde var dér, hvor nu Seletøjerne hænger. Saavidt jeg husker blev Adgangen til Staldene lukket i Christian den Ottendes Tid, og dermed var Ammernes og Børnenes Fornøjelse forbi. Aarsagen til at jeg saa omstændelig har dvælet ved dette, er fordi jeg vilde vise med hvilken Glans den absolute Monarch viste sig i Modsætning til den pauvreté, der nu hersker paa dette Gebet, — men saa er jo ogsaa Borgerne til Gengæld nu blevne frie Mænd.

Om *Grethe* skal endnu siges, at hun hørte til den gammeldags Race af Tjenestefolk, der nu kan siges at være uddød. Hun var sit Herskab ubetinget hengiven og saa kun paa dets Fordel. Hun sagde altid „han“ til mig i Tiltale og brugte ofte det Udtryk „strumme“ „han kan strumme tro, at — osv.“, hvad det betød véd jeg ikke.

Jeg kommer nu tilbage til *Kittys* Bryllup.

Da Brudeparret kørte hjem til sin Bolig, tog *Kitty* mig med sig, og jeg, som da var 3 Aar gam-

mel, tilbragte nu 28 Aar i hendes Hus og blev i enhver Henseende behandlet som Søn i Huset. Jeg har aldrig faaet at vide *Kittys* Motiv til at tage mig med. Det er ikke umuligt, at hun har antaget, at det vilde være tjenligere for mig at voxe op hos hende end i mine Forældres Hus, dels har hun maaske havt min Broder *Christians* sørgelig Skæbne for Øje, dels at min Broder *Hans* ikke blev taget paa den rette Maade.

Det nygifte Par flyttede ind paa Højbroplads No. 52, nuv. No. 6, Vexellerer *Hansens* Gaard paa 3. Sal. Gaarden ejedes af Købmand *Trier* paa 2. Sal, en anden jødisk Købmand *Goldschmidt* boede paa 1. Sal. Den for sin smukke Sang bekendte *Madame Goldschmidt* var en Datter af Hofraad *Gerson* og Søster til *Hambroe's* Associé. Hun var ung og smuk og i høj Grad musikalsk. Man sagde, at hun i sine yngre Aar stod i et fortroligt Forhold til min Broder *Peters* Ungdomsven, Grosserer *Myhlenfordt*, som dog vedblev at komme i hendes Hus. Manden var gammel og svagelig ligesom hans Broder, der var i Huset hos ham, den ene saae daarligt, den anden gik daarligt, og naar de mødtes om Morgen, sagde den ene: „Guten Morgen Bruder, wie geht's mit deinem Sehen?“, og den anden svarede: „Guten Morgen Bruder, wie geht's mit deinem Gehen?“

Den Omstændighed, at jeg paa Bryllupsaftenen fulgte hjem med Brudeparret, gav Anledning til, at en Kone, som havde Stade i Porten, hvor hun bl. a. solgte Klædes Listesko, engang sagde til *Grethe*, da denne kom med mig: „Ja, man kan jo nok se,

hvor han hører hjemme!“ formodentlig paa Grund af min Lighed med min Søster *Kitty*. Foruden denne Kone havde ogsaa en Amagerkone Stude i Porten, ligesom man dengang ogsaa saa mange, der gik omkring paa Torvene og drev en Art Bissekræmmerhandel, ikke at tale om Jøderne, der havde Plads paa Hjørnet af Læderstræde udenfor Lund & Thorsens Boutik og handlede med gamle Klæder.

Blandt Værtens Sønner var *Sally Trier*, den nuværende Læge, og *Martin Trier*, Indehaveren af Firmaet F. L. Trier & Søn, mine Jævnaldrende, og vi kom senere alle tre i Borgerdydskolen i Klareboderne, saa de hører til mine ældste Bekjendte. I *Triers* Hus var dengang et ungt Menneske, Student *Ballin*, den senere saa ansete Læge, som var meget flittig. Forøvrigt var den *Trierske* Familie meget jødisk, som der overhovedet taget var en overordentlig Forskel imellem Datidens Jøder og de nuværende, der efter min Mening hverken er Jøder eller Ikke-Jøder. De daværende Jøder var tidt ligefrem til Spot og Genstand for mere eller mindre uheldige Vittigheder. Endnu i min Skoletid gav dette sig Luft i Udtryk som „Jøde, kan Du æde Flæsk og Fløde?“ ikke at tale om, at det var almindeligt at raabe Hep, hep, hep! efter Jøder, hvilket skulde betyde Hierosylima est perdita! — —

Min første Udflugt alene paa Gaden foretog jeg en Dag, da *Kitty* sendte mig over i Warburgs Boutik, medens hun stod ved Vinduet for at se, hvorledes det gik. Ligeledes modtog jeg i den Bolig min første Undervisning af *Frederik Esmarck*. Som Følge

af at jeg voxede op i *Haagens Hus*, kom jeg i et meget nærmere Forhold til hans Familie, end jeg rimeligvis ellers vilde have gjort, og skal derfor dvæle noget ved den.

Den gamle Fru *Haagen*, født *Ane Cathrine Mengs* (1764—1836), Datter af Inspecteur ved Manchester-fabrikken paa Blegdamsvejen, *Chr. Vilh. Mengs*, blev gift 1786 med *Hans Haagen* (1754—1815), der var Søn af isl. Købmand og Brygger paa Christianshavn, *Johannes Haagen* og *Christiane Kjerulff*.

Hans Haagen var Procurator ved Hof- og Stadsretten, blev Søkrigsprocurør, til han 1800 blev Politimester i Kjøbenhavn, dernæst 1812 Generalauditor ved Søetaten og 1814 Politidirektør. „Selv under det rædsomme Bombardement udmærkede han sig ved Liv, Aands-Raskhed og Fyrighed“. ¹⁾

Hans Søn, der blev gift med *Kitty* 1820, *Christian Wilhelm Haagen* (1792—1871) blev Student 1809 og, manuduceret af *A. S. Ørsted*, juridisk Candidat 1812. Han begyndte at arbejde paa Højesteretsadvokat *Klingbergs* Comptoir, blev Procurator 1815, og 1827 Committeret i Kjøbenhavns Brandforsikring. Han valgtes til Stænderdeputeret 1834 og overtog 1835 Defensionen i den mod Professor *David* anlagte Trykkefrihedssag. 1836 blev han Repræsentant i Nationalbanken og s. A. Medlem af den i Anledning af Millionsagen nedsatte Comité, som han var den, der egentlig løste denne indviklede Sag, som dengang blev saa meget omtalt. Han blev 1838 Directeur i Nationalbanken, mødte s. A. og igen 1844

¹⁾ Se O. Nielsen, Biografiske Efterretninger om Kjøbenhavns Politimestre.

i Stænderforsamlingen i Roskilde og blev 1840 Borgerrepræsentant i Kbhvn. I 1851 blev han Directeur for Huscreditkassen og 1854 Medlem af Rigsraadet. I 1862 udnævntes han til Conferentsraad.

Foruden de nævnte Embeder havde han mange andre Bestillinger og Tillidshverv. Han var saaledes en Tid Committeret i det kgl. Skydeselskab, hvor hans Skive, som blev malet af Commercesecretair *Wiehe*, har Datum $16/9$ 1829 og forestiller Bønder, som spiller Kort, hvorunder der staar malet „Tref er Trumpf“. *Haagen* var ogsaa Directeur i forskellige Klubber og Selskabsom „Borups Selskab“ m. fl.

Hans ene Søster *Anna Martine Haagen* (1793—1857) blev 1829 gift med Stabscapitajn *Andreas Wøldike* ved 3. jyske Infanteri-Regiment. Han var ikke velset i Familien, tog sin Afsked 1836 og blev Havneskriver i Kjøbenhavn, blev Justitsraad og fik Afskedspatent som Major.

Haagens anden Søster *Charlotte Amalie Haagen* (død 1831) ægtede 1823 Procurator, Justitsraad *Lauritz Nyegaard* (1795—1877). Han var Fuldmægtig hos Etatsraad, Højesteretsadvocat *Rottbøll*, der efterlod sig en halv Million Rdlr., der deltes mellem Sønnerne *Christian* og *Frederik Rottbøll*, — af hvilke den første købte Børglum Kloster og den anden Holbæk Ladegaard — og de tre Døtre, der blev gift med Conferentsraad *Koefoed*, Byfoged *Buchwald* i Assens og Overauditør *Uldall*. Heraf kan ses, hvad en Højesteretsadvocat kunde tjene i hine Tider. Efter *Rottbølls* Død fik *Nyegaard* flere af dennes Forretninger.

Haagens tredie, ugifte Søster *Susanne* (1801—50) var meget svagelig og jævnlig sengeliggende.

Den gamle Etatsraadinde *Haagen* havde to Søstre: Madame *Kiersing*, Enke efter en Bogholder ved Alm. Brand-Assurance-Compagnie, hvor han nok havde Kasseangel og maatte stikke af; den anden, „Tante *Sophie*“, var ugift og i Huset hos Madame *Kiersing*; hun var meget svær og havde Knebelsbarter.¹⁾

Fru *Haagen* boede til sin Død i Gaarden No. 53 paa Hjørnet af Købmagergade og Løvstræde, som hendes Mand havde ejet, og som efter hendes Død solgtes til Marchandiser *Nielsen*. Hun boede paa 1. Sal ud til Løvstræde, men medens Manden levede ogsaa i den store Lejlighed til Købmagergade, hvis store Sal Fru *Haagen* altid omtalte med megen Egard. Hun skulde vide, at den nu er degraderet til Billardstue! I Gaarden var *Griffenfeldt* født, hvilket saaes af nogle gamle Skøder, som jeg flere Aar efter *Haagens* Død sendte til Archivarius, Dr. phil. *O. Nielsen* for at opbevares i Raadstuens Archiv. I Stue-Etagen ud til Købmagergade boede til sin Død (1835) Marinens Chef, Admiral *Otto Lütken*; han har allerede boet der 1815. Han bar altid Uniform, og ofte har jeg set den gamle Mand sidde ved et Vindue ud til Gaarden — dengang fandtes Sidebygningen i Gaarden lige for Porten ikke, den blev først opført af Marchandiseren — og drikke sin Morgenkaffe, rygende af en lang Pibe og stadig i Uniformskjole, thi dengang kendte man ikke Uniformsfrakker. Jeg kom ofte i hans Hus og legede

¹⁾ De ret vidtløftige Meddelelser om Familien *Haagens* fjernere Familielemmer forbigaaes. Udg.

med Drengene i Familien, saasom *Otto Lütken* nu Commandeur, tidligere Marineminister (død 1883), *Otto Suenson*, nu Geheimeetatsraad, ogsaa engang Marineminister, *Frederik Lütken*, død som Etatsraad og Overretsassessor. Admiralen havde dengang 2 levende Sønner (thi *Frederik Lütkens* Fader var død), nemlig *Thomas Lütken*, en smuk, imponerende Personlighed; naar han kom med sin blaa Slængkappe, foret med rødt Fløjl, kastet op over Skulderen, lignede han en anden Grev Almaviva. Han var ugift, men stod i et almindelig bekendt fortroligt Forhold til Madame *Janssen*, der havde været Danserinde ved det kgl. Theater.¹⁾ Den anden Søn var *Otto Lütken*, ligeledes i Marinen og Fader til den nulevende Commandeur af samme Navn. Hver Mandag Morgen kørte Admiralen til Parole paa Amalienborg hos Frederik den Sjette, og paa Tilbagevejen aflagde han Besøg hos Grevinde *Rosencrone*, der boede paa Hjørnet af Amaliegade og St. Annæplads, Geheimeraad *Fonnesbechs* senere Gaard, og Grevinden gengældte Besøget i Ugens Løb, saa at jeg ofte saa hendes gammeldags, firsædige Kareth holde udenfor Porten i Løvstræde med Kusk og Tjener, der havde store, trekantede Hatte med Frynser, og morsomt var det at se, hvorledes Tjeneren bagpaa hoppede, naar den stive Vogn stødte paa den daarlige Stenbro.

Den 29. Decbr. 1820 fødtes *Kittys* Datter *Sine* (Hansine). —

¹⁾ Solodanserinde Karen Børresen (1787—1863) blev gift 1810 med Justitsraad Poul Ernst Janssen (1782—1830) og anden Gang gift 1832 med Kommandør Thomas Joachim Lütken (1786—1842).

Om det Liv, som førtes paa Højbroplads, har jeg paa Grund af min daværende Alder saa godt som intet at meddele; dog maa jeg antage, at der allerede dengang førtes et selskabeligt Hus, hvilket ogsaa stemmede med *Haagens* og *Kittys* Temperament, idet de begge havde megen Sands for Glæde og Munterhed. Jeg erindrer, at *Kitty* engang fortalte, at den store Skuespiller *Frydendahl* kom til dem. *Haagen* var paa den Tid allerede Medlem af „Borups Selskab“, saa at ventelig flere af dette Medlemmer kom til dem. Procuratorerne *Ring*¹⁾ og *Salicath*, som stod Fadder til *Sine*, vedblev at høre til deres Venner hele Livet igennem, saavel som Procurator *Thorbjørnsen*, der døde tidligt.

Salicath,²⁾ der samtidig med *Haagen* havde været paa *Klingbergs* Comptoir, var gift med *Rikke Beyer*. Han ejede og beboede til sin Død det lille Hus paa Kongens Nytorv, som ligger ved Siden af Charlottenborg. Som Højesteretsadvocat havde han i sine yngre Aar temmelig meget at bestille, men senere tabte det sig. Han var meget livlig og bevægede sig med Lethed, stundom med alt for megen Lethed i det sociale Liv, og der gik gennem hele hans Optræden noget, som jeg ikke véd noget correctere Udtryk for end „Flabethed“, og han var paa en ganske ejendommelig Maade ufor-skammet i sin Tale. „*Salicath* var en velbegavet Mand,“ skrev „Dagbladet“ ved hans Død, „med et

¹⁾ Kancelliraad, Overretsprokurator Laurits Ring (1787—1861) gift med Marie Muus (1797—1865).

²⁾ Peter Gothmann Henrik Ludvig Salicath (1794—1864). 1821 Højesteretsadvokat, 1839 Søkrigsprokurator, 1841 Etatsraad. Gift 1819 med Frederikke Christiane Beyer (1798—1876).

livligt Sind, men i sit ydre Væsen bevarede han til det sidste nogle af Ungdommens mindst hellige Sider.“ Hans Kone var en fin og net Dame, en stærk Modsætning til Mandens flygtige Optræden. —

Min Moders Fader havde en Søster, der var gift med Auktionsholder *Hornbech* i Vimmelskaftet. Sønnen, *Andreas Hornbech* (1778—1864) fik Gaarden efter ham og fortsatte samme Næringsvej. Han var desuden Capitajn i Studenterkorpset. Fra min tidlige Barndom kom jeg hos *Hornbechs* og tumlede mig i den gamle Gaard med deres Dreng. Hans ældre Broder, *Christian Bernhard Hornbech* (1772—1855) var kgl. Hofbygmester og Medlem af Kunstakademiet. Han havde Bolig paa Charlottenborg, 2. Sal til Hjørnet af Nyhavn, og forblev ugift, men spiste hver Dag til Middag i Broderens Hus. I Aaret 1804 havde han været i Italien og havde gjort Bekendtskab med *Thorvaldsen*. Som Kunstner betød *Hornbech* næppe noget synderligt, skøndt han vistnok selv troede det, og hans Nærmeste vel ogsaa, thi der var noget vist vigtigt ved Familien *Hornbech* i det hele taget, især hos Onkel *Andreas*. I Embeds Medfør havde Onkel *Christian* Tilsyn med Vedligeholdelsen af flere af de kgl. Slotte og Bygninger, og naar han gjorde sine Rejser f. Ex. til Kronborg, skete det i Kareth med 4 Heste for! Dengang kendte man ikke Wienvogn, og Vejene var vel heller ikke saa gode som nutildags. Han var en proper lille Mand, gik i Al-

mindelighed i blaa Kjole med blanke Knapper og Kalvekrøs, men som Medlem af Bygningscommissionen benyttede han samme Uniform som de Deputerede i Finanserne. Som en curieus Vane hos ham skal bemærkes, at han stadig spyttede fint, naar han spaserede. Jeg havde den store Fornøjelse fra hans Vindue at se *Frederik den Sjette* og Dronning *Marie* køre i Theatret paa deres Geburtsdage den 28. Januar og den 28. Oktober, hvilket skete med stor Pomp. Først kom Rideknægte og Løbere, derefter Livskytten i grøn Kjole, trekantet Hat, Skindbuxer og store Støvler med Karabinen paatvers over Sadelknappen, derefter Majestæterne i Guldkareth med de hvidfødte Hingste, saa Hoffolk og sidst et Detachement Hestgardere. Naar Toget naaede Charlottenborg, travede Garderne forbi Vognene hen til Indkørselsporten til den kgl. Loge og stillede i Linie, hvorpaa Trompeterne blæste en Fanfare. Torvet var sort af Mennesker, men bred Vej holdtes aaben af Politi og Husarer. Naar Majestæterne var stegne ud, red Husarerne ind i Charlottenborg Slotsgaard og holdt dér hele Aftenen indtil Forestillingen var forbi. Den commanderende Officer benyttede naturligvis Lejligheden til at vise sig i sin straalende Uniform i Theatret. Alle Bygninger paa Kongens Nytorv og de tilstødende Gader var illuminerede, eller ogsaa var Begfakler sat op som f. Ex. udenfor Thotts Palais, hvor den russiske Minister, den ældre Baron *Nicolai*, boede. I Hotel d'Angleterre, som dengang ejedes af *Knirsch*, var stedse et Transparent i det midterste Vindue paa 1. Sal. —

Herefter kommer jeg tilbage til Omtalen af Livet hos *Haagens* paa Højbroplads. Selvfølgelig kom vi meget i den gamle Fru *Haagens* Hus og hos mine Forældre, samt hos *Nyegaards* (Se Side 24). Procurator *Nyegaards* Kone *Malle* (*Haagen*), som vi alle kaldte hende undtagen hendes Moder, var et meget muntert og livligt Gemyt og kunde le meget, naar noget morede hende, hvilken Latter forresten ikke var tjenlig for hendes svage Bryst, og ofte hørte jeg gamle Fru *Haagen* sige: „Le ikke saa meget *Amalie!*“ *Jane Kiersing* (Datter af den Side 25 nævnte Madame *Kiersing*) kom meget hos *Nyegaards*, ogsaa hun kunde grine ganske artig. Engang havde *Nyegaards* Besøg af en quindelig Slægning fra Jylland, et halvgammelt Fruentimmer, som talte ravjysk. Som hun en Dag sidder og taler med *Malle* og *Jane* siger hun pludselig: „Men Bøen haar I nylig værret paa Bal paa Raadstuen?“ — I de jyske Købstæder var det dengang almindeligt at holde Ballerne i Raadhussalen. Over dette uventede og comiske Spørgsmaal brast de to andre i Skoggerlatter, medens Spørgerinden ikke forstod, hvoraf de lo.

Paa den Tid stod den dramatiske Fremstilling i stærkt Flor, baade Gamle og Unge vilde agere. Der blev spillet Comedie alle Steder, ogsaa hos *Hornbechs* i den store Auktionssal, hvor da Onkel *Andreas* agerede Souffleur. *Nyegaard* var en stor Beundrer af Holberg, og hans Interesse for og Kendskab til dennes Værker var saa omfattende, at maaske ingen Nulevende har den i samme Grad,

ligesom der næppe er nogen Tvivl om, at *Phister* hos ham har hentet Vejledning til sin Udførelse af Holbergske Roller, ikke mindst hvad Udtalen angaar. Der blev jævnlige læst højt af Holbergs Comedier, ogsaa af mig til stor Moro for de andre, naar jeg ikke kunde forstaa hvad jeg læste.

Nyegaard boede paa 2. Sal i Etatsraad *Rottbølls* Gaard i Gothersgade, der efter hans Enkes Død blev solgt til Boghandler *Høst* og ombygget. Lejligheden var en Art Mezzanin-Etage, temmelig lav til Loftet, men de gav ingen Husleje. Blandt andre Personer, som kom der, var Døtrene af Enkefru *Rørbye*, Malerens Moder. Hos *Kiersings* traf jeg hyppigt en gammel Dame, Jomfru *Darbes*, en Datter af ham, som var Medlem af det kgl. Capel i 1771. Hun var en strix lille Person, som imponerede mig ved at sige: han skal correxes! naar jeg blev altfor urolig i Sofaen, hvor jeg sad mellem hende og Tante *Kiersing*. Bemeldte Jfr. *Darbes* var Dame-Medlem af „Borups Selskab“ og spillede ofte der ligesom *Jane Kiersing*. —

Medens vi boede paa Højbroplads, faldt en Dag en Del af Gibsloftet ned i *Haagens* Comptoir, heldigvis da han ikke var derinde, men Opholdet sammesteds blev nu ikke langvarigt; thi i Oktober 1822 flyttede vi til Gaarden Nr. 4 i Frederiksberggade ved Siden af Apotheket, men denne Ejendom eksisterer ikke mere. I Stue-Etagen boede en kort Tid Pastor *Oxholm*, som havde været Præst i Vestindien; hans Frue var Søster til Grosserer *Wilhelm Smidt* (Smidt & le Maire). Hvor lidet anede

jeg dengang, i hvor nær Berøring jeg senere hen skulde komme med hende og hendes Familie!

Lørdag Aften den 1. April 1826 udbrød der Ild i vor Bolig i Frederiksberggade. Vi var gaet i Seng, men *Haagen*, som var i Selskab hos Apotheker *Groth*, var endnu ikke kommen hjem. Til Sovekammer benyttedes Spisestuen til Gaarden, hvor jeg, der dengang var 9 Aar, ogsaa havde min Seng. Da vi blev vækkede af Flammernes Knitren, fik jeg i en Fart nogle Klæder paa og fulgte med *Kitty*, der bar det ene Barn, medens en af Pigerne tog det andet, indsvøbt i Sengetæpper.¹⁾ Vi løb ned ad Hovedtrappen, og jeg saa ude i Gaarden Luerne slaa ud af Vinduerne i Værelset under vort Sovekammer. Vi kom først ned i en Kælder ved Siden af, hvor *Kitty* lagde Barnet paa en Seng, og derpaa fløj vi op igen i Sovekammeret for at tage nogle Værdipapirer, som *Haagen* havde liggende i et skjult Rum i en Kommode. „Min Kone havde den Aandsnærværelse at redde mine private Papirer,“ skriver *Haagen* senere. Da hun var kommen ned ad Trappen igen, sprang Døren op fra Stue-Etagen, og Ilden fløj ud, saa at Passagen ad Trappen blev umulig. Derefter kom vi saa over til mine Forældre, som jo boede i Nr. 25 i Stuen nærmest Volden.

Haagen løb hjem fra Selskabet,²⁾ og da Adgangen til hans Hjem var umulig ad Trappen, og da han ikke vidste, at vi var i Sikkerhed, gik han ad

1) Haagens yngste Barn, Marie, var født samme Aar den 19. Januar.

2) Dengang blev ved enhver Ildebrand hele Byen allarmeret for at køre Vand.

Brandstigen ind ad et Værelse paa 1. Sal, men kunde for Røg ikke komme gennem Dagligstuen ind i Sovekammeret, var derefter inde i sit Comptoir, tog en Hovedbog og en Copibog, og kom derefter over til os. Uagtet mere end et halvt Aarhundrede er forløbet siden hin Nat og dens Rædsler, staar dette dog saa levende for mig. Jeg kan se *Haagen* fortvivlet komme ind i mine Forældres Sovekammer, og *Kitty*, som udmattet laa paa Sengen, da hun saa ham, flyve op og kaste sig om Halsen paa ham.

I Løbet af Natten kom mange af *Haagens* Venner. Blandt disse var en Mand, som gjorde et stærkt Indtryk paa mig — det var Etatsraad, Branddirektør *von Ditten*. Han var meget halt og bandede stærkt. Han kom pludselig humpende ind ad Døren og hen til *Haagen* og med høj Stemme udbrød han: „Min kære *Haagen*, tab ikke Modet, det kan Fanden gale mig nok blive godt igen.“ Imidlertid rasede Ilden voldsomt, og Gaarden, som var en daarlig gammel Kasse, brændte helt ned til Grunden. Højsalig Kong Frederik den Sjette sagdes at overvære Branden, som han plejede ved saadanne Lejligheder, for i hine patriarchalske Tid opflammede Majestætens Nærværelse selvfølgelig Brandvæsnet til det yderste, men her hjalp det ikke. Rub og Stub brændte. Apotheker *Wulff* raabte fra et af sine Vinduer, at Brandfolkene skulde faa en Douceur, dersom de reddede Apotheket, hvilket de ogsaa gjorde, uagtet der ingen Brandmur var. Man kunde efter Branden se ind i Nabostedets

Værelser. Under Branden entrede flere af *Haagens* Venner op ad Brandstigen ind i vor Etage, men naar undtages de to Regnskabsbøger, *Haagen* selv reddede, og nogle Papirer og Bøger af hans Bibliothek, der blev kastet ud af Vinduerne og tilsølede i Gadens Snavs, blev aldeles intet af Indboet reddet, undtagen et halvt Fag gule Merinos Gardiner og de to Sengetæpper, hvori *Sine* og *Marie* var indsvøbte, og som *Kitty* gemte i mange Aar efter den Tid.

Senere blev ved Gravning i Grunden fundet noget smeltet Sølvtøj og et lille Sølv-Cigarrør, som *Kitty* bevarede til sin Død. Denne Ildebrand gjorde et saadant Indtryk paa mig, at jeg længe efter rystede af Skræk, naar Vægterne raabte „Brand“, og saalænge den voldsomme Maade at underrette om Brand fandt Sted, kunde jeg ikke andet end at gaa ud, selv midt om Natten, for at se hvor Ilden var, og endnu den Dag i Dag anvender jeg en saadan Forsigtighed i Omgang med Ild og Lys, at mange vil finde den latterlig.

I Stue-Etagen, hvor Ilden udbrød, boede cand. pharm. *M. A. Lacoppidan*, der havde en Materialhandel, et kemisk Etablissement for Parfumer og en Chokolade-Fabrik. Jeg kom ofte til ham og husker, hvorledes der var Laboratorium i Køkkenet. Han kom hjem, efter at Ilden var udbrudt, og var mistænkt for at have paasat den, blev arresteret, underkastet den saakaldte skarpe Examination i Stokhuset, men blev frifunden, og senere blev det fortalt, at den virkelige Gerningsmand var en Karl, der tjente hos

ham og siden brændte en Mølle af. Dog er jeg mere tilbøjelig til at antage, at Ilden er opstaaet ved Uforsigtighed, thi jeg synes at kunne erindre, at der i Køkkenet stod store Kedler midt paa Gulvet med Ild under.

Da *Haagen* havde mange Sager som Procurator, forvoldte Tabet af de mange Papirer ham megen Besvær; han udstedte Proclama i Adresseavisen, danske Statstidende og Altonaer-Mercur og var saa heldig at bringe alt i Orden og kun at lide Tab som Følge af, at Assurancesummen 5000 Rdlr. r. S. ej var tilstrækkelig. Han fik ved denne Lejlighed et helt nyt Indbo deri indbefattet Sølvtoj, som han oplevede at se næsten 50 Aar gammelt. *Haagen* gav sine 2 Tjenestepiger, Kokkepigen *Hanne* og Stuepigen *Birthe* tilsammen 200 Rdlr. til Erstatning for det de havde mistet.

Paa *Haagens* Comptoir var der dengang to unge Mennesker. Den ene hed *Birch*, en Præstesøn fra Jylland og dansk Jurist. Han var hos *Haagen*, til denne blev Nationalbankdirecteur, og var samtidig Copist i et Rentekammercomptoir, ligesom han var et meget flittigt og paalideligt Menneske. Men han var meget usleben og muggen i sit Væsen. *Haagen* fortalte, at *Birch* ligefrem imponerede daarlige Betalere med sin Brummen, naar de ikke betalte i rette Tid. Der var saaledes en gammel Jøde, *Gerson Levy*, som kom meget paa Comptoiret, det var vistnok et Bekendtskab fra Faderens Tid; man sagde, at han havde været Politispion for gamle *Haagen*. Han hørte til dem, som bestandig skød Betalingen ud

for det han havde købt paa Auctionerne, og *Birch* var derfor stadig paa Nakken af ham. *Levys* Kone var mærkelig nok en Søster til Generalmajor *d'Origny*.¹⁾ Naar *Birch* om Eftermiddagen skulde have Lys til Comptoiret, gik han over Gangen, ringede paa Klokken, og naar Døren blev aabnet, ligegyldigt af hvem, sagde han blot: „Lys!“ *Haagen* fik *Birch* ansat som Assistent i Banken hos Archivar *Blechingberg*, til hvis iltre og jappegale Optræden *Birchs* rolige Adfærd var en skærende Contrast. Han blev tilsidst Chef for Actie- og Bankhæftelses-Comptoiret og Kammerraad, hvorpaa han satte stor Pris. Uagtet han kom til Kjøbenhavn som et fattigt ungt Menneske, efterlod han sig dog ved sin Død 1874 25 à 30000 Rdlr. Han forblev ugift. Naar *Birch* vilde give sin Karl en Ordre, skrev han den altid paa en Seddel og gav ikke mundtlig Besked. Han var til sin Død Medlem af „Det forenede borgerlige Selskab“; en Aften kom et Medlem ind i et af Værelserne, hvor der var en hel Del, deriblandt *Birch*, tilstede. Der var aldeles tyst og stille, men det kunde ses paa Ansigterne, at der maatte være passeret noget usædvanligt. Den Indtrædende spurgte derfor hviskende en anden om, hvad der var i Vejen, hvorpaa denne, ligeledes hviskende, svarede: „*Birch* har talt!“

Den anden Comptorist hos *Haagen*, cand. jur. *Fritz Holm*, var en complet Modsætning til *Birch*. Han var livsglad og munter, bevægede sig meget i Selskabslivet, musikalsk og en flink Jurist. Han blev

¹⁾ Gerson Levy døde 1831, han var gift med Christiane d'Origny, Søster til Kmhr., Oberst d'Origny.

gift med en net ung Pige, Jfr. *Schou*, Datter af en falleret Købmand, der blev Bud ved Overretten. *Holm* havde Venner blandt ansete Mænd, som *Kirstein*, den senere Conferentsraad, *Malling*, den senere Oberstlieutenant, Professor *Abrahams*, der omtaler ham i sine Memoirer. Og dog tog det en daarlig Ende med ham, idet han i høj Grad forfaldt til Drik. — Da *Haagen* havde købt Gaarden i Klædeboderne, anskaffede han Equipage og lærte selv at køre af en kgl. Kusk — i parenthesi bemærket kørte han ikke videre godt — og vi Børn saa altid hellere, at Karlen kørte, da *Haagen* var latterlig ømskindet for Hestene, hvilket foranledigede mange Ubehageligheder for *Kitty*, og ej heller havde han noget rigtigt Blik for Fashions-Køretøjer. Da vi saaledes en Morgen tidlig kom kørende fra Slotspladsen over Holmensbro, saa vi *Holm* komme op fra Vinkælderen, som da var i Hjørnegaarden ligefor Broen, og hvem der blev mest forbauset ved dette Møde, enten *Haagen* eller *Holm*, er vanskeligt at sige. „At gaa paa Kælder“ var dengang omtrent synonymt med at være forfalden til Drik. *Haagen* skaffede ham senere en Plads som Copist i Skifteskriver-Comptoiret, men han blev afskediget 1853 og kom i Kost paa Landet, hvor han døde for lang Tid siden, medens hans Kone tappert stred for Børnenes Underholdning ved at holde en Skole.

Det daglige Liv i Frederiksberggade var ligt med det paa Højbroplads og selskabeligt. Jeg erindrer, at der en Aften blev danset i Salen, hvor *Salicath* udmærkede sig som ivrig Danser, saa Dørene ry-

stede og klirrede, et Bevis paa hvor daarlig Bygningen var. Forøvrigt var *Haagen* som sagt Medlem af „Borups Selskab“, i hvilket han senere (1836) blev Æresmedlem.¹⁾ Jeg har en Formodning om, at han i Tidens Løb anvendte en Del af sin egen Lomme for at hjælpe det, ligesom han paa andre Maader viste det Interesse f. Ex. ved at skrive Sange til Festerne, oversætte Stykker o. Ign. Hvad hans Comediespil angaar, maa jeg sige, at han ikke forekom mig heldig, og at jeg ej kan dele *Ottos* Mening, naar denne skriver, at „*Haagen* var ganske fortrinlig i gamle Skurke- og Aagerkarle-Roller og som andre gamle snurrige Mænd.“²⁾ Selskabet havde Locale i Bagbygningen til nuværende Nr. 67 i St. Kongensgade, som endnu ejes af Familien *Kretz*. Navnet havde det af en Vært, det engang havde havt, men dets officielle Benævnelse var: „Det dramatiske literære Selskab“ (D. D. L. S.), og det var vistnok det mest ansete af de dramatiske Selskaber i denne deres Blomstrings Tid, da der var saa mange af Datidens ansete Mænd og gode Hoveder, der var Medlemmer i det. Blandt dem der spillede bedst var Kommercesekretær *C. W. Wiehe* — død 1867 som Justitsraad og Havneskriver — og hans Kone *Antoinette Louise Rosing*, død 1874, Datter af den store Skuespiller *Rosing*. *Wiehe* var ansat i Generaltoldkammeret, men altid i Pengeforlegenhed. Ogsaa Mægler *Hoskiær* (død 1867) spillede meget og vakte altid megen Moro; men hos

1) Om det dramatiske „Borups Selskab“ se „Museum“ 1892, II, S. 341 ff

2) Se Ugebladet „Nær og Fjært“ 1879. (*Ottos* Erlindringer).

ham var det egentlig mere Løjer og Narrestreger, medens *Wiehe* var en virkelig og fin Skuespiller. Engang satte han mig i en stor Forlegenhed. Jeg var med paa Scenen, og da jeg tilfældigvis gik sidst ud af Coulissen, bankede *Wiehe*, som naturligvis kendte mig, paa min Skulder, og da jeg vendte mig om, rakte han Haanden frem ligesom for at bede om en Almisse. Jeg blev yderst befippet, stod et Øjeblik og betænkte mig og rendte da ud til Latter for Tilskuerne.

En tredie var afdøde Etatsraad *Rosing* (død 1861), Comptoirchef i Toldkammeret og Lærer i Engelsk ved Søcadet-Academiet; han var Broder til Frue *Wiehe* og spillede Elskerroller i hin Tids sentimentale Stykker, saasom Ifflands Tragedier, der dengang var i Mode, medens Elskerinden gerne var Jomfru *Clausen* ved det kgl. Theater. Hun blev senere gift med Pastor *Petersen* ved Citadelskirken.¹⁾ *Rosings* Ageren standsede brat, da han blev Comptoirchef, idet det fortaltes, at hans nærmeste Foresatte, Conferentsraad *Wedel*, gjorde det til en Betingelse for at han kunde faa Embedet, at han forpligtede sig til ikke mere at spille Comedie. Denne Fordring havde maaske sin Grund i, at det gik saa galt med en anden Embedsmand under Toldkammeret, Kammerraad *Thorsen*, der tillige med sin meget smukke Kone ogsaa hørte til de første Agerende i Selskabet. Navnlig udmærkede de sig i Sørgespillet; hun spillede saaledes Rosamunde i

¹⁾ Se Memoirer og Breve XXXI: Erindringer af Pastorinde Pauline Petersen, fhv. kgl. Skuespillerinde.

Schillers Tragedie.¹⁾ *Thorsen* maatte 1825 flygte ud af Landet paa Grund af Kasseangel, hvilket antoges at hidrøre fra, at han altfor meget havde syslet med det Dramatiske og negligeret Embedet. Han gik til Berlin, tog der Lægeexamen og lod sig skille fra sin Kone for at gifte sig paany. Blandt de mere fremtrædende Acteurer var endvidere Etatsraad *Otto* og Agent *Gandil*. At *Rahbek* og *Oehlenschläger* ogsaa have spillet i Borups Selskab, er bekendt nok. Foruden ved Forestillingerne, som blev givne hver Onsdag Aften, samledes Medlemmerne hver Torsdag Aften for at spille Kort og spise sammen. Ethvert Medlem havde sit Numer, formodentlig efter som han var indtraadt i Selskabet, *Haagen* var saaledes Nr. 258, og jeg selv figurerede i Protokollen som „lille Nr. 258“. Om Vinteren gaves nu og da Baller i en meget stor Sal, hvor den dengang bekendte Stadsmusicant *Frost* førte an.

Blandt de mange Medlemmer af „Borups Selskab“ fra den Tid, som jeg senere skulde komme i nær Berøring med, erindrer jeg Nationalbank-Bogholder, Kammerraad *Kramer*. Han var en complet Cavaler, høj og anselig af Væxt og mødte ved Ballerne i Knæbenklæder og Silkestrømper, og hans Datter, *Louise*, som, uden egentlig at være smuk, havde et velsignet Ansigt, præget af Mildhed og Godhed; men i sin Alderdom (hun døde 1884 over 80 Aar gammel), blev hun saa malproper, og hendes Paaklædning af den Beskaffenhed, at man gik af Vejen for hende paa Gaden.

¹⁾ Der menes sandsynligvis *Helmina* i Chezy's Tragedie „*Rosamunde*“.

Nu og da gaves i Selskabet nogle saakaldte „Nyt-aarsløjer“, som var meget morsomme. Undertiden blev der forinden holdt Møder hos *Haagens*, hvor man delibarerede om, hvad der skulde gives. Blandt dem der ydede Bidrag, var ogsaa Justitsraad *Fabricius* — gamle Brice — som engang skrev et Stykke kaldet: „Prinds Milo eller de frotambrosianske Væddeløb“, hvori Mægler *Jørgensen*, en Broder til kgl. Skuespillerinde Jfr. *Jørgensen*, meget morsom gav Prinsens Rolle, og Professor *Abrahams* var Harlequin. Stykket var en Parodi paa den da grasserende Væddeløbs-Mani. Det var i Begyndelsen af Trediverne.

Mægler *Jørgensen*, som ej maa forvexles med en yngre Broder, der ogsaa var Mægler og Major i Borgerskabet, var en munter Fyr, men saa nok temmelig dybt i Flasken og kom tilsidst som Patient paa almindelig Hospital. *Hoskiær*, som gik ud til ham, fandt ham helt ynkelig, men da han hørte, at Overlægen, Professor *Wendt*, havde forbudet at give ham Vin, lod han en Flaske hente, og strax kom der Liv i Karlen. *Jørgensens* anden Søster var gift med Conferentsraad *Schram*, Directeur i Enkekassen, og hun spillede ogsaa i Borups Selskab. Dette blev opløst 1841 og havde da bestaaet i 60 Aar.

En Mand, som vel ej hørte til de Agerende, men som var en Omgangsven af *Haagen*, og som spillede en fremtrædende Rolle i sin Tid, var Cancelliraad, Apotheker *Jens Peter Groth*. Han havde Waisenhus-Apotheket, medens dette endnu var i Stiftelsens Gaard, men købte saa Ejendommen paa Hjørnet

af Kronprinsensgade, som han ombyggede til det nuværende Apothek. Det mest characteristiske for *Groth* var hans store Flothed; men han var tillige en dygtig Mand og grundlagde det Ry, som endnu den Dag i Dag maaske gør hans Apothek til det første her i Staden. Han beboede alene hele den store Gaard, og som et Bevis paa den Tugt og Disciplin, der dengang gik igennem det hele, bemærkes, at Portdørene altid var lukkede i Laas, saa at ingen af Personalet kunde komme ud af Gaarden uden Tilladelse. Candidaterne og Disciplene boede i Ejendommen og spiste om Middagen paa 2. Sal ved det fælles Bord. *Groth* boede selv paa 1. Sal med sin talrige Familie. Hans Kone døde, medens Børnene var smaa. Han førte et stort Hus, gav glimrende Dineer, der blev meget omtalte. I de Tider grasserede Nytaarspresenterne i høj Grad, og *Groth* har næppe været sparsommelig i den Retning. Hver Aften, naar Apotheket skulde lukkes, kom Gadens Vægter ind og fik et Glas Vin. *Groth* holdt smukke Equipager og Rideheste for sig og Sønnen *Johan*. I Gjentofte havde han det smukke Landsted, der senere i mange Aar ejedes af Frøken *Heiliger* og derpaa af islandsk Købmand, Etatsraad *Clausen*. *Groths* ene Broder, *Carl*, havde været Urtekræmmer, gik Fallit, boede derpaa ugift paa Apotheket, hvor han førte Bøgerne; den anden Broder var Tobaksspinder og kaldtes i daglig Tale for „Spinderen“. Han havde Boutik paa Kulturvet i en lav Bygning uden Beboelse, hvor nu Bonnesens Gaard ligger¹⁾,

¹⁾ Kulturvet, nuv. Nr. 13.

men den stod i Forbindelse med en En-Etages Gaard i Rosengaarden, hvor Bopælen var. Hos denne *Groth* boede *Bonnesen*, der var Justitsraad og borgerlig Raadmand, samt Tobaksfabrikens Svende, og skøndt *Groth* havde flere Sønner, endte det dog med, at *Bonnesen* fik Fabriken. *Groth* var temmelig indskrænket. Han var Capitajn i Borgervæbningen, og da han engang ved en af Broderens Dineer sad overfor Capitajn *Schultz* i Marinen, tog Spinderen sit Glas og sagde over til denne: „Skal vi to Capitajner drikke et Glas sammen?“ Naar man nu véd, i hvor høj Grad Søofficererne følte sig dengang, kan man vel tænke sig, med hvilke Følelser han hørte sig sat i Classe med Capitajner i „Borgerskabet“, som det kaldtes.

Cancelliraad *Groth* døde i Begyndelsen af 1832, kun 44 Aar gammel. *Haagen* blev vækket en Morgen tidlig — vi boede dengang i Klædeboderne — fordi der var Bud efter ham fra *Groth*. Jeg har altid haft en Formodning om, at *Groth* da har bedt *Haagen* om at sørge for, at den næstældste Søn, *Johan*, der dengang maa have været 15 à 17 Aar, fik Apotheket, hvilket ogsaa skete. *Haagen* blev Exekutor tilligemed Justitsraad, Departementssecretair i danske Cancelli *Jacobsen* og havde denne Bestilling i en Række af Aar for et aarligt Salair af 400 Rdlr., og hver Nytaarsdag kom en anelig Present bestaaende af 12 Flasker Portvin, flere Pund Chokolade, forskellige Glas Berlinerrogelse og Æsker med de delicate Morceller. —

Hvad det fremfor alt gjaldt om efter Ildebranden

var at faa Tag over Hovedet. I Begyndelsen var vi hos mine Forældre, men det varede ikke længe, før det lykkedes, i det Grosserer *J. A. Lange*, der beboede 1. Sal i Gaarden No. 19 paa Vestergade, som ejedes af Hørkræmmer *Lange*, købte den Gaard paa Gammeltorv, hvor Vinhandelen er (No. 88), og vi flyttede da ind i No. 19 i Foraaret 1826. Her begyndte forsaavidt et Herreleben for mig, da jeg her fandt jævnaldrende Legekammerater i Hørkræmmer *Langes* 3 Sønner, nemlig *Christian*, der stod i Boutikken som Svend og efter Faderens Død kom paa Comptoir hos Grosserer *Tvermoes* paa Kultorvet, i hvis Hørkramhandel en gros han blev til sin Død. *Ludvig Lange* var min Klassekammerat, blev Student med mig 1834, er nu Sognepræst til Hagested og Gislinge og gift med en Datter af Møller *Brönniche* i Roskilde; og endelig *Carl Lange*, der er Sognepræst i Vordingborg. Den ældste Datter *Sophie Lange* blev gift med Vexellerer *H. P. Hansen* paa Højbroplads, og den yngste *Lorentse*, der var Oldfrue paa Communehospitalet, med *Henry Lange*, Søn af den ovennævnte Grosserer *J. A. Lange*.

Paa 2. Sal boede Højesteretsadvocat *Sporon's* med to Sønner *Carl* og *Gottlieb*, som altid gik under Navnet: Sporons uartige Dreng, hvilket var stor Uret mod *Carl*, da det kun var *Gottlieb*, som var en uvorn Unge, som han da hele Livet igennem vedblev at være. For os Dreng var den store Gaard med dens Livlighed ved de mange Bønder, som tog derind, en herlig Tumbleplads, og vi morede os ved allehaande Lege. Naturligvis gjorde vi allehaande

Drengestreger, især gik det ud over de Jøder, som drev Bissekramhandel med Bønderne, thi det var jo dengang en forkuet Race, som taalte meget, naar de blot kunde tjene Penge. En Dag f. Ex. fyldte den ene Gaardskarl, *Christen Madsen*, en lystig lille Fyr — den anden Gaardskarl hed *Christen Jensen*, var mere alvorlig og blev gift med vor Stuepige, *Birthe*, fra Gjentofte — en Tørvekurv med Sne og satte den omvendt paa Hovedet af en Jøde, som saaledes fik hele Ladningen over sig og sine Varer.

Det store Pakhus var lejet af en Kornhandler, *Anders Nielsen*, som tillige var Værtshusholder i „Stokfisken“ ved Vestervold. Paa hans Lofter morede vi os med at spille Top, men vi stjal ogsaa Ærter til Duerne, naar vi kunde se vort Snit. Gæstgiveren havde Heste paa Foder, og blandt dem Danseren ved det kgl. Theater, *Villeneuves* Ridehest; jeg kan endnu se denne sirlige, elegante Franskmand med hans snevre Pantalons og dito Støvler. Om Efteraaret smagte vi paa Bøndernes Frugt-fjerdinger med sure Sylteblommer og Kirsebær, og mangan Haandfuld gik ins geheim ud af Fjerdingen.

Til den *Langeske* Families Omgang hørte Bager *Aarestrups* fra Roskilde og Farver *Svanes* samme-steds, der ofte kom kørende i deres smukke Vogne, ligesom Møller *Christensen*, der dengang ejede den store Mølle paa Lyngbyvejen, nu *Christinebjerg* Brødfabrik; men han endte i Fattigdom som Toldbetjent. En anden Slægtning var daværende cand. theol. *Weisner*, som blev Præst i Jylland og gift med Baronesse *Güldenchrone*, der i sine yngre Aar havde

været forlovet med den bekendte Husarofficier, Grev *Schulenburg*. Om Aftenen var jeg jævnlig nede hos *Langes*, hvor Madamen da førte Ordet med en vis Værdighed og talte om Dagens Begivenheder; men der fortæltes dog mest Spøgelseshistorier paa en Maade, som om man virkelig troede paa dem, hvilket havde til Følge, at Drengene, der havde deres Kammer paa Kvisten, tilsidst ej turde gaa i Seng af Skræk for at møde Spøgelserne paa Trappen.

Med min Faders Familie i Roskilde fandt dengang og endnu langt senere hen en livlig Forbindelse Sted, idet, saalænge jeg kan mindes tilbage, Tanterne og Cousinerne altid tog ind hos mine Forældre i Frederiksberggade, naar de kom hertil. I Forbigaaende skal bemærkes, at Tanterne mærkelig nok ikke benævnedes med deres eget, men med deres Mænds Fornavne saasom: „Tante Hans“, „Tante Jacob“, „Tante Albrecht“ osv., hvilket vistnok maa have lydt ganske underligt i Fremmedes Øren. Min Moder kaldtes saaledes i Roskilde „Tante Christian“, og jeg véd, at naar hun kom i Besøg der, blev der altid megen Glæde, da hun var meget afholdt paa Grund af sit kærlige og indtagende Væsen. Mine Forældres Hus var i Grunden som en Gæstgivergaard for Familien i Roskilde, da Damerne overnattede dér; om Dagen gik de i Boutikkerne med Moder og *Line*¹⁾ og var velsete hos Datidens første Kræmmere, saasom *Loria* paa Hjørnet af Store

¹⁾ Forf.s ugifte Søster, Eveline Leopoldine Kornerup (1803—74).

Købmagergade og Silkegade, *Kierkegaard* i den store røde Gaard mellem Silkegade og Østergade, *Herforth* paa Hjørnet af Østergade og Pilestræde, Galanterihandlerne *Henriques* paa Store Købmagergade og *A. & W. Jacobsen* paa Østergade med flere, da de gjorde store Indkøb og var gode Betalere. Jeg har ofte som Barn fulgt med paa disse Ture. Om Aftenen gik de gerne i det Kgl. Theater, hvortil min Moder og *Line* da blev inviterede.

Ofte blev en eller anden af dem en 8 Dages Tid eller længere, saaledes kom *Stine* fra Hove Mølle¹⁾ en Gang om Aaret i Besøg i længere Tid, hvilket ogsaa var Tilfældet med *Sophie Oeltze* fra Helsingør. Dennes Mormoder havde været en Jfr. *Abel* fra Hillerød og Søster til min Faders Moder. Hun var altsaa mit Næstsødskendebarn. Hendes Fader var Vinhandler i Helsingør. Hun, som i sin Ungdom var meget smuk, blev i en ældre Alder gift med Pastor *Boesen* ved Domkirken i Aarhus. Efter *Sophies* Død ægtede han hendes Søster; den yngste af hendes Søstre, *Line*, lever ugift, og en anden, *Marie*, er Enke efter Skibsclarerer *Gradmann*, og dennes yngste Datter er gift med Bogtrykker, fhv. Pastor *Grüners* Søn i Helsingør.

Endvidere havde mine Forældre en Gang om Aaret Besøg af Onkel *Borch* fra Holbæk,²⁾ som blev en Uges Tid tilligemed sin Husholderske, Jomfru *Maagh*, som dog ikke boede hos Forældrene. *Borch*

¹ Vistnok Kirstine Marie Kornerup (f. 1803), ældste, ugifte Datter af Møller Jens Peter Kornerup i Hove Mølle i Sjælland.

² Købmand i Holbæk Anders Borch (1753—1837), gift 1777 med Inger Eleonora Kornerup (1759—1826), Søster til Forf.s Fader.

var en rigtig Typus paa en gammeldags Spidsborger fra en Provinsby, en lille tyk Mand med en stor Paryk. En staaende Bemærkning hos ham, som han leverede hvert Aar var, at Vejen fra Holbæk til Roskilde var langt kønnere end Vejen fra Roskilde til Kjøbenhavn, hvori han jo forresten havde Ret. Han sad gerne hele Dagen ved Vinduet og saa ud paa Gaden, rygende paa sin Pibe til stor Ærgrelse for *Line*, der var inderlig ked af ham; men vor Fader havde nu engang hans Commissioner, hvorved der vel var nogen Fortjeneste. *Anders Borch* efterlod ved sin Død 1837 den smukke Formue af 224.500 Rdlr., som, da han aldrig havde haft Børn, blev delt i Legater.

Som en Følge af disse Besøg sendtes der enten med Købmændenes egne Vogne, der i Reglen tog ind i Gæstgivergaarden „Skibet“, nuværende Grosserer *Jørgen Jensens* Ejendom paa Vestergade, eller med Fragtmændene mange forskellige Sager til min Moders Hus, saasom Mælk og Fløde, Fjerkræ og andre Fødemidler, men det er dog et Spørgsmaal, om disse Gaver kunde oprette den Udgift, som Besøgene foraarsagede, og det havde vistnok været bedre for min Faders Pung, om de var udeblevne. Han var nemlig Commissionær for sine mange Brødre¹⁾ og Brodersønner i Roskilde, idet han besørgede deres Indkøb hos herværende Købmænd betalte, og indcasserede deres Tilgodehavende hos Prangerne paa Vesterbro, som købte Fedekvæget

1) Justitsraad Christian Kornerup havde 20 Søkende, af hvilke de 8 døde som unge.

af dem; saaledes boede foran paa Vesterbro en Pranger, som hed *Dyssing*, i Nærheden af Acciseboden, til hvem jeg jævnlig blev sendt af min Fader for at hente Penge. Herved havde han vel nok en Indtægt, men den opvejede næppe Udgifterne ved deres Besøg. Min Moder og *Line* tog ofte med tilbage til Roskilde og opholdt sig der i nogen Tid.

Købmandsgaardene i Roskilde var dengang i mine Øjne en hel Herlighed.

Hovedgaden i Byen fra Rødeport ved Kjøbenhavnsvejen og til Torvet hedder Algade. Paa højre Side af denne og op til Rosenhave-Strædet laa Farbroder *Jacob Kornerups* store Ejendom.¹⁾ Det var en gammel 2 Etages Bygning med smukt klippede Lindetræer udenfor og med Porten i den ene Ende nærmest Kjøbenhavn. Paa den anden Side af Strædet laa Gæstgivergaarden „Prindsen“ ligeledes 2 Etager med Lindetræer og to store Bænke udenfor Porten, hvor de Rejsende ofte saaes siddende. „Prindsen“ ejedes af den i sin Tid af saa mange kendte *Madame Rosted* — Søster til min Broder *Peters Svigerfader*, Købmand *Jacob Borch*.²⁾ Ved hendes Død 1825 fik *Sveistrup*,³⁾ der havde været Lansenerofficier og var gift med hendes Plejedatter *Agathe Hansen*, der var Datterdatter af *Peer Brünniche*,

1) Købmand *Jacob Kornerup* (1760—1814), gift 1790 med *Marie Elisabeth Bruun* (1771—1842), Datter af Købmand i Roskilde *Søren Bruun* og *Inger Borch*.

2) *Anne Marie Borch* (1749—1825), Datter af Købmand *Anders Borch* i Frederiksborg og *Anna Brünnich*, gift 1771 med *Carl Christian Rosted* (1741—1787), Gæstgiver i „Prinsen“.

3) *Niels Christian Sveistrup* (1786—1874), Kaptajn i Borger- og Brandkorpset. Formand i Borgerrepræsentationen, gift 1817 med *Agathe Johanne Hansen* (1787—1860), Datter af Konsumptionsforvalter *Maximilian Vilhelm Hansen* og *Karen Brünnich*.

som havde ejet „Prindsen“ før *Rosted*, Ejendommen. *Sveistrup* havde den i en lang Aarrække. Han havde flere gode Sider, var vistnok meget hjælpsom, men tillige i høj Grad forfængelig og havde nogle ganske mærkværdige Begreber om sin Ejendoms fortrinlige Indretning, hvilken Mening ingenlunde deltes af andre og med god Grund, da det var en gammel Kasse, hvor Nutidens Fordringer aldeles ikke blev opfyldt. Dette fik han ogsaa at føle ved forskellige Lejligheder; saaledes spiste ved den første Stænderforsamling en Del af de Deputerede daglig til Middag dér, men var alt andet end tilfredse, hvorfor *Salicath* truede med at forskrive en Kok fra Kjøbenhavn og selv holde Bord; men det hjalp ikke synderligt, og *Sveistrup* forblev urokket i sin Mening om „Prindsen“s Fortræffelighed i alle Maader. Han var en ret smuk Mand og meget soigneret i sin Paaklædning; da han var Chef for Borgervæbningen og Brandcorpset, følte han sig som noget Stort i den lille By og kunde ikke taale, at Gæsterne behandlede ham som ret og slet Vært eller Gæstgiver. Ved en Frokost, hvor Christian den Ottende som Prins var tilstede, rakte dennes hovmodige Cavaler *Blücher-Altona Sveistrup*, som var Tilskuer, en Flaske Vin og sagde: „Træk den op!“ — hvilket krænkede ham dybt. Blandt dem, der nød godt af hans med Forfængelighed blandede Godmodighed, var ogsaa Officererne ved Husar-Eskadronen, der laa i Garnison i Byen; de spiste altid i „Prindsen“, og bedre end Betalingen gav dem Ret til. Blandt disse var Ritmester *Brech-*

woldt og Lieutenant *Bertouch*, der var en complet Modejunker, hvis elegante Paaklædning tjente *Sveistrup* til Mønster. *Brechwoldt* spillede stundom L'hombre med Domprovst *Ortved*, der var en meget ivrig Kortspiller; naar der under Spillet indtraf et eller andet mærkeligt Tilfælde, plejede *Brechwoldt* uvilkaarligt at udbryde i sin holstenske Jargon: „Gud Fader bevares!“ og Provsten samtidig: „Det var som Fanden!“

Lige over for „Prindsen“ laa den *Borchske* Købmandsgaard, ikke den nuværende statelige Bygning paa to Etager, men en lav Bindingsværks Bygning paa én Etage. Ved Siden af Hjørnестedet til Ols-gade laa Agent *Brönniches*¹⁾ Gaard, en En-Etages grundmuret Bygning, som senere hans Søn *Jacob*, der var gift med *Sophie Kornerup*, Tante *Hans' Datter*,²⁾ fik; og ved Siden af den laa en gammel Bygning, der havde været Købmandsgaard for min Farbroder *Anders Kornerup*,³⁾ der døde 1817, hvor-paa Købmandshandelen i samme ophørte.

Fra Torvet og til „Støden“ gaar Skomagergade. Paa Hjørnet af denne og Gullandsstræde laa min Farfaders Gaard⁴⁾ — altsaa Stamherrens Borg! Efter hans Død fortsatte Farmoder Handelen, som blev styret af hendes Sønner *Jacob* og *Hans Kornerup*,

¹⁾ Agent, Købmand, Kaptajn *Jacob Brönniche* (1761—1822).

²⁾ Købmand *Jacob Brönniche* (1803—65), gift 1833 med *Dorthea Sophie Kirstine Kornerup* (f. 1812), Datter af Købmand *Hans Kornerup* og *Anne Margrethe Bruun*.

³⁾ Købmand *Anders Kornerup* var Student fra Roskilde (1778—1817). Gift 1802 med *Kirstine Petersen* fra Møen, der senere blev gift 2 Gange til.

⁴⁾ *Peder Kornerup* (1725—82), Købmand, Overformyndet, Konsumptionsforpagter, Stadskaptajn, deputeret Borger. Gift 1. Gang 1750 med *Sophie Bruun* (1731—56), Datter af Købmand *Frederik Bruun*. Gift 2. Gang 1757 med *Kirstine Abel* (1739—1801), Datter af Købmand *Jacob Abel* i Frederiksborg.

men da hun døde 1801, fik Farbroder *Peer* den, og ved hans Fallit købte Købmand *Jacob Borch* (min Broder *Peters* Svigerfader) den til sin ældste Søn *Søren Borch*. Men da gamle *Jacob Borch* døde 1821, maatte *Søren* blive i Hjemmet for at bestyre Forretningen for Moderen, hvorfor Farbroder *Jacob Kornerup*¹⁾ købte Gaarden og gav den til sin Søn *Ebbe Kornerup*, som 1822 var gift med *Inger Brön-niche*. *Ebbe*, der var født 1796, døde 1826, og hans Enke blev Aaret efter gift med *Søren Borch*, saa at han dog fik Gaarden, der nu ejes af hans Søn *Anders Borch* junior.

Længere nede i Skomagergade ligeover for Karen Olsdatterstræde laa Farbroder *Hans Kornerups* Gaard,²⁾ og i Ringstedgade midtvejs mellem Skomagergade og Bredgade laa Farbroder *Albrecht Kornerups* Gaard,³⁾ medens den store Købmandsgaard ved Enden af Ringstedgade ejedes af Farbroder *Hans's* Søn, *Søren Kornerup*.⁴⁾ Denne sidste Ejendom havde været Købmand *Søren Bruuns* Gaard, men da denne Mand døde 1813 uden Sønner, fik nævnte *Søren Kornerup* Gaarden.

Foruden de nævnte Farbrødre, der var Købmænd i Roskilde, var Farbroder *Rasmus Kornerup* Køb-

1) Se Side 49.

2) Købmand *Hans Kornerup* (1762—1833), gift 1. Gang 1788 med *Dorthe Sophie Bruun* (1768—90), Datter af Købmand *Søren Bruun* og *Inger Dorthea Borch*. Gift 2. Gang 1797 med Svigerinden *Sophie Kirstine Borch* (1776—1809). Gift 3. Gang 1810 med Svigerinden *Anne Margrethe Bruun*.

3) Købmand og Kæmner *Albrecht Kornerup* (1772—1847), gift 1803 med *Anne Cathrine Hansen* (1782—1849), Søster til *Fru Svelstrup*.

4) Købmand og Borgerrepræsentant *Søren Frederik Kornerup*, gift 1816 med *Anna Margrethe Kornerup*, Datter af Købmand *Jacob Kornerup* og *Marie Elisabeth Bruun*.

mand i Præstø,¹⁾ han var en Slags Plejefader for Biskop *Monrad* — og Farbroder *Johan*, Købmand i Helsingør, ligesom Farbroder *Jens Peter Kornerup* ejede Hove Mølle.²⁾ Endnu maa nævnes Farbroder *Frederik Kornerup*, der var Student fra Roskilde Skole og cand. jur. samt, ligesom Fader, ansat i General-Toldkammeret, hvor han var Sportel-Kasserer forinden Fader havde dette Embede. Han døde 1834.³⁾ I hans Testamente af 7/11 1831 hedder det: „Paa Assistens Kirkegaard skal mit afsjælede Legeme hensættes i min afdøde Kones Grav, som desaaarsag har erholdt en overordentlig Dybde, og ved min Begravelse skal den Fem Dalers Ligvogn og ikkun én Vogn bestilles til mit Ligfølge, ligesom ogsaa Ligkisten ikke maa koste over ti Rigsbankdaler“. Jeg erindrer ham som en lille Mand og meget spaserende, men skøndt han levede her i Staden, fandt der ingen Omgang Sted med ham, da hans Kone, som var bondefødt, havde været simpel Tjenestepige, jeg troer paa et Værtshus. Hans Datter *Sophie* var gift med Borgmester i Aarhus, Konferensraad *Hertz*, og hans Søn, *Frederik*, en Ungdomsven af Etatsraad *Otto*, gik 1819, paa Vejen til Vestindien, under med Skibet paa New-Foundlandsbanken. —

Ogsaa *Kitty* besøgte jævnlig Familien i Roskilde og tog da undertiden mig med. Jeg mindes hvilken Fryd det var for mig at deltage i disse Toure, som for det meste skete paa Datidens højst umagelige

1) Rasmus Kornerup, Student fra Roskilde (1768—1849), Købmand i Præstø.

2) Møller Jens Peter Kornerup (1776—1846), gift 1802 med Karen Marie Hauerberg.

3) Kammerraad Frederik Kornerup (1761—1834).

Postvogne, nemlig en rød- og hvidmalet Fjellevogn med tre Sæder, der hang i Læderremme; paa det mellemste gik det nogenlunde an, men paa det forreste og bageste, som hang lige over Hjulene, stødtes man ganske ubarmhjærtigt, men til Gengæld saa kørte man med Postillon i rød Trøje, og naar han blæste i sit Horn, saa *skulde* enhver anden Vogn køre af Vejen for „den kongelige Post“. Man tog det ej heller saa nøje med Umageligheden, thi Glæden over Rejsen var overvejende. Først gik det ud ad den lange Vesterbro forbi „Jærnporten“ ved Frederiksberg Allé, derfra var dengang en Række Træer paa begge Sider af Gaden indtil Slotskroen. Tilhøjre var saa godt som ingen Bygninger, men Haver og Marker, med Undtagelse af det Sted over hvis Port endnu staar: „Den gule Hest bortfaldt og jeg blev „Haabet“ kaldt“. ¹⁾ Tilvenstre laa blandt andre Steder Justitsraad *Kildes Gaard* ²⁾ med en stor Have, hvor man gik ud og købte Frugt.

Saa naaede man med Besvær op ad Frederiksberg Bakke, der syntes et helt Bjærg, og som nok forresten dengang var en Del stejlere end nutildags. Jeg, som gerne sad hos Kusken, begyndte da at spejde efter Domkirkens Taarne, men de var endnu ej at øjne, derimod varede det ikke længe forinden man saa Røde-Vejr-Mølle, passerede den og tilliggende Kro, men dér bededes i Reglen kun af Bønder; mere og mere nærmede man sig Roskilde Kro, som laa midtvejs, og her drejedes

¹⁾ Denne Gæstgivergaard blev nedrevet 1882.

²⁾ Om denne Gaard se „Hist. Medd. om Kjøbenhavn“ V. Side 16 fig.

da ind i Rejsestalden, hvor der som oftest holdt flere Vogne med Rejsende. Staldkarlen satte en Krybbe for Hestene og en Stige til Vognen, for ellers kunde man ikke komme ned ad denne, men man blev siddende, og det skaarne Smørrebrød blev taget frem. Med hvilken Appetit spiste man det ikke og fik en Taar Vin af den lille Sølvtumling. Da dette var besørget og Hestene affodrede, gik det videre. Alt mere og mere viste Domkirkens Taarne sig, Hedehuskroen passeredes, og omsider naaede man da „Røde Port“. Jeg husker tydelig den glade Følelse, der fyldte mig, naar Vognen rullede ind i en af disse store og velhavende Købmandsgaarde og den venlige Modtagelse af Tanter, Cousiner og andre. Og hvilken Fornøjelse var det ikke for mig at tumle mig midt i denne mangeartede Bedrift; thi Datidens Købmænd var paa engang Urtekræmmere, Isenkræmmere, Hørkræmmere, Manufacturhandlere, Porcelainshandlere, kort sagt: der fandtes alle Slags Varer i Boutikken eller Boden, som det dengang hed. Dertil kom, at der til Gaardene hørte et betydeligt Landbrug, saa at Mælkevognene hver Dag kørte to Gange ud i Marken, og at der var Brænderi i Forbindelse med Kreaturfødning, saa at det ofte morede mig at se Bærmen blive hældt ud for vistnok et halvhundrede Stude. Som Følge af Landbruget holdtes der mange Heste, mindst en halv Snes i hver Gaard, smukke velfodrede Dyr, ligesom der gerne var en Ridehest i hver Stald.

Hvad jeg specielt interesserede mig for var den

Mængde Duer, der fandtes i Gaardene, thi jeg var i den Alder, da Drengene er, om jeg saa maa sige, duegale. Min Fætter, *Christian, Jacob Kornerups* Søn, havde en Masse Duer paa Loftet, hvor jeg tilbragte lang Tid med ham, ligesom Tante *Jacob* selv havde Turtelduer i et lille Kammer. Engang sendte min Gudmoder, Tante *Hans* mig to Par smukke Duer, men de blev strax givet til *Wøldike*, der havde to Dueslag, for at jeg ikke skulde forstyrres i min Læsning af Duernes Pasning, men derimod nok af Skolekammerater, der havde Duer, og hos hvem jeg tilbragte mangen Time, som skulde have været helliget Læsning.

Vi tog i Reglen ind hos Tante *Jacob* eller Tante *Hans* eller ogsaa i Ringstedgade hos *Søren Kornerup* og *Ane Grethe*. Hvad der udmærkede disse Købmandshuse var den gennemgaaende Properhed og Renlighed, som fandtes overalt, Gulvene var hvide næsten som Sne; hvilket Præg af Velstand saa man ikke overalt, hvor velforsynet var der ikke med Linned og Dækketøj, som rimeligvis alt var hjemmegjort! Dersom jeg skulde nævne et Hus, der, hvis muligt var, overgik de andre, da var det Tante *Jacobs*. Hun var selv en fin gammel Kone, medens hendes Mand var en lille temmelig ordknap Mand, — underligt nok at disse to skulde blandt deres Børn have to saadanne Kolosser som *Mine* og *Line*.¹⁾ Tantes Havestue var saadan, at jeg næppe turde træde paa Gulvet, og Haven selv var holdt med

¹⁾ Jakobmine og Friboline Kornerup blev gift med Brødrene — henholdsvis Købmand og Sognepræst — Lindhard.

den samme Sirlighed, med en Høj i den ene Ende, der dengang forekom mig som et Bjærg. En Ejendommelighed var ogsaa den gode og velsmagende Mad, som man fik overalt. Hvad der blev fortæret Aaret rundt i disse Gaarde, maa have været ganske enormt, naar henses til, at der foruden den talrige Familie og Bodfolkene var en Mængde Tjenestefolk; der var i hvert Hus en 10 à 12 Karle foruden Pigerne.¹⁾ Disse havde Ophold, naar de ikke arbejdede og spiste, i Folkestuen, som altid var det første Rum man kom ind i for at gaa til Familiens Værelser, hvilken Entrée just ikke var den behageligste paa Grund af den derværende Odeur. Ogsaa i den Henseende udmærkede Tante *Jacobs* Hus sig, thi der slap man for at passere Folkestuen. I Tante *Hans'* Hus, hvor der herskede mindre Pyntelighed, men forresten den samme Properhed, var et Værelse, hvor Gulvet var af Ler og kaldtes Lerstuen og som brugtes som Pulterkammer, og i et andet Værelse hang et isoleret Billede, som forestillede de forskellige Aldre i Menneskets Liv anskueliggjort ved Personer der stod paa Trappetrin, først gik det opad saa nedad, begyndte med Barnet, endte med Oldingen. Jeg anfører dette, fordi det gjorde stærkt Indtryk paa mig som Barn. Mange Aar hen i Tiden, da jeg selv var begyndt at gaa ned ad Bakke, gensaa jeg dette Stykke i *Kittys* Soveværelse paa Fredensborg. Ligeover for Tante *Hans* boede Kantor *Hartmann*,

¹⁾ I April 1882 omtalte Købmand Anders Borch jun. i Roskilde til mig, at der i hans Husholdning var 30 Mennesker daglig. (Forfatterens Anmærkning).

som var gift med en Søster til hende, og til hvis Hus hørte en lille Have, i hvilken jeg ofte legede med *Søren* og *Niels Hartmann*.¹⁾

Under Opholdet i Roskilde gik det forøvrigt med Besøg og Bispisning fra det ene Hus til det andet, Køretoure til Boserup og Ledreborg, Besøg i Hove Mølle hos Farbroder²⁾ og paa Østrupgaard hos Farbroder *Hans' Søn Peer Hans Kornerup*, indtil omsider Hjemfarten skulde gaa for sig, hvormed den Herlighed var forbi; og lige saa glad som jeg havde været under Udkørslen, lige saa mismodig var jeg nu, og lige saa kedsommelig syntes Kørselen mig nu.

Senere hen ophørte disse Fornøjelsestoure saa godt som aldeles, dels fordi jeg var bundet ved Skolen, dels ogsaa fordi *Kitty* ikke vilde have, at Adspredelser skulde forstyrre mig for meget lige som Tilfældet var med min Broder *Hans*. Nu da jeg nedskriver dette — Maj 1881 — er med en ganske enkelt Undtagelse alle de Ældre i Familien gaaet bort, ligesom jeg selv er bleven gammel og alene. Den yngre Slægt i Roskilde er næsten fremmed for mig, — hvilken Lykke da at have Erindringen om en glad Barndom at ty til, der kan opfriske Sindet og føre Tankerne til dem, som man har holdt af og med hvem man har glædet sig.

Som ovenfor sagt begyndte min Undervisning

1) Johan Ernst Hartmann (1770—1844) var Søn af den berømte Koncertmester af samme Navn. Han blev 1807 Kantor ved Domkirken og gift 1808 med Ebbine Frederikke Bruun, en Datter af Købmand Søren Bruun i Roskilde.

2) Se Side 53, Note 2.

paa Højbroplads med *Frederik Esmarch*, og dette vedvarede til han 1827 blev Huslærer hos Gros-serer *Plum* i Knabrostræde, da jeg kom til at læse med en theologisk Kandidat *Andresen*, som var en malpropere Person. Da jeg imidlertid var saa gammel, at jeg maatte ind i en Skole, valgtes Borgerdydskolen i Klareboderne. Jeg erindrer hvor forhippet jeg var paa at komme derind, og at jeg lovede, at jeg skulde være rigtig flittig, et Løfte, som blev holdt meget daarligt.

Skolen var i den Gyldendalske Boghandels Ejendom, og nede fra Kældergangen, som var en Passage fra den lille til den store Gaard, saa jeg da dette Mylder af Dreng, som tumlede sig i den store Gaard. Blandt disse var en temmelig stor og tyk Dreng, som *Ludvig Lange* sagde kaldtes „Bedstefader“; det var *Ipsen*, der døde som Sognepræst i Gjentofte. Denne Skole var dengang den mest ansete i Staden; foruden den var der dens Navne paa Christianshavn, Metropolitanskolen og det von Westenske Institut; men Borgerdydskolen stak dem alle, og en Mængde bekendte Familiers Børn gik i den. Rektor var Professor *Michael Nielsen* eller „Mikkel“, som Disciplene kaldte ham. Det højeste Antal af disse, nemlig 290, havde Skolen i 1831. Professor *Nielsen* og hans Skole er skildret og bedømt meget forskelligt og paa forskellige Steder.¹⁾ Ved Siden af sine mange gode Egenskaber var Professoren ikke lidt partisk lige over for Disciplene

¹⁾ Af den Grund udelades ogsaa her Forf.s Udtalelser om Lærerne, men henvises til Etatsraad Ottos, Professor Abrahams', Dr. Lorcks Memoirer. Se III. Tidende 1877. N. 953.

og tog ofte Hensyn til hvem Forældrene var ved Bedømmelsen af dem; men vist er det, at han med Liv og Sjæl var Skolemand og gik aldeles op i sin Skole.

Det var i Begyndelsen af Skoleaaret 1828—29, jeg kom i Skolen. Der stilledes store Fordringer til Disciplinen, idet den almindelige Læsetid var Formiddag fra Kl. 9 til 1 og Eftermiddag fra Kl. 3 til 7, altsaa 8 Timer daglig. Men da Drengene fik Undervisning i Sang fra Kl. 1 til 2, og da der var en — ganske vist frivillig — Aftenskole fra Kl. 7 til 9, hvor man kunde læse paa sine Lektier til næste Dag, kunde der paa den Maade være Disciple, som tilbragte 11 Timer af Døgnet paa Skolen.

I Efteraaret 1827 købte *Haagen* Gaarden Matr. Nr. 102 i Klædeboderne (nuv. Skindergade 45 & 47), der havde tilhørt Justitsraad *Rosted*. Vi flyttede derind i Foraaret 1828 paa 1. Sal. Paa 2. Sal boede Etatsraad *Thaarup*, Redacteur af „Dagen“, og i Stuen Hofboghandler *Stadthagen*; men dér indflyttede i Oktbr. 1829 Mægler *Kjellerup*, og samtidig lejede Skibscaptajn *Krøyer*, Ejeren af „Krøyers Plads“, 2. Sal. Disse Familier boede der endnu, da *Haagen* solgte Gaarden 1838. Gaarden var meget forfalden, og *Haagen* anvendte meget paa at istandsætte den. De bedste af Stadens Haandværkere blev benyttede til Arbejdet, saasom Malermester *Kongslev*, en Broder til Conferensraad *Troels Kongslev* i Rentekammeret, og Lærer ved Kunstakademiet. Han

var en curieus og meget talende gammel Pebersvend. Blandt hans Svende var dengang den siden saa bekendte Dekorationsmaler *Hilker*. Som Tømrermester brugte *Haagen Capitajn Balslew*, der senere blev Brandmajor. Hans Svende gik med gule Skindbuxer og store Rytterstøvler, samt et Læderbælte om Livet med Messingspænder og dertil lang blaa Frakke, hvilket dengang var en særegen Dragt for Tømrersvende. Jeg kan endnu mindes en af dem, et højt smukt Menneske, der saa hel drabelig ud, naar han undertiden gik med den bredbladede Øxe paa Skulderen. Jeg saa ham ofte i mange Aar med flere andre Svende, som arbejdede i Gaarden, men nu er de vel alle døde. Blikkenslagerarbejdet blev udført af *Beenfeldt*, som boede paa St. Købmagergade i et lille Hus i Nærheden af Vognmand *Bruun*. Han levede stille og tarveligt til daglig, men gjorde eengang om Aaret et stort Gilde paa Skydebanen for sine Venner og andre Mestere. Saa var Snedkermester *Drewes* der og Murermester *Larsen*, der var Frimester, og som, da han ikke maatte holde Svende, benyttede sine Sønner som Medhjælpere. Endnu skal jeg nævne Smedemester *Behrend* og Jærnstøber *Mel-dahl* paa Vesterbro.

Vor Etage blev meget smukt og solidt istandsat, alle Væggene var betrukne med oliemalet Lærred undtagen Spisestuen, hvor der var Papir; især var Salen meget smuk, Væggene var lyseblaat malet Lærred med forgyldte Lister; paa den brede Pille et stort Spejl i forgyldt Ramme med Marmorkonsol

og svære blaa Silkegardiner med lange Fryndser. Paa Gulvet om Vinteren et udmærket smukt blaåt Brüsseler-Tæppe med couleurve Quadrater. Det kostede 102 Rdlr. Grosserer *Adolph Tutein* købte det til os i London, og da *Kitty* 50 Aar efter laa paa Landet i Fredensborg, brugte hun endnu et Stykke af det paa Gulvet. — Lejligheden bestod af en 2 Fags Dagligstue, en 2 Fags Sal, og *Haagens* Comptoir over Porten paa 1 Fag; bag dette til Gaarden var Comptoiristernes Værelse paa 1 Fag. Endvidere en rummelig Spisestue paa et tredobbelt Fag; ved Siden deraf *Haagens* og *Kittys* Sovekammer paa 2 Fag, og ved Siden af dette *Sines* og *Maries* Værelse ligeledes paa 2 Fag.¹⁾ Bag disse Værelser gik en Corridor fra Spisestuen til Køkkenet, og fra Køkkentrappen gik man over i Baghuset, hvor der var Pige-kammer og *Kittys* Pulterkammer. Mit Værelse var et Quistkammer til Gaarden over Porten. Et stort Savn ved Lejligheden var Mangelen paa Entrée, idet man fra Hovedtrappen kom lige ind i Spisestuen.²⁾

Efter at være flyttet ind i denne Gaard anskaffede *Haagen* sig Equipage og ophørte at holde Ridehest, som han iøvrigt havde havt fra Drengaaarene. I de første Aar han var gift, foretog han gerne hver Søndag om Foraaret Rideture med sine Venner som oftest ud ad Strandvejen, og det var en hel Cavalcade, hvori fandtes *Ring*, *Nyegaard*, *Groth*,

¹⁾ Hansine Haagen (1820—1875). Gift 1846 med den senere Admiral i Søstaten Johan Philip Schultz (1820—87). Hendes Søster Maria Elisa Haagen døde ugift.

²⁾ Lejligheden er i Følge Beskrivelsen ret typisk for en velhavende Familie paa den Tid.

Procurator *Weidemann* og Broderen *Conrad Weidemann*, *Salicath*, *Falckenthal* og flere, thi dengang var det meget almindeligt, at Folk holdt Ridehest. Medens *Haagen* lige til sin Død holdt Equipage, havde man aldrig nogen rigtig Fornøjelse deraf, da han ej tillod, at den brugtes synderlig meget. Kuskene, som snart lærte hans Ømfindlighed over Køretøjet at kende, opførte sig som komplette Lømler og var i høj Grad uforskammede i deres Opførsel og Optræden.

Nabogaarden nærmest Gammeltorv ejedes af Conferensraad *Schæffer*, og i Stuen var den bekendte Ølstue hos en Mand, der hed *Thaarup*, til hvem man kunde gaa ind fra Porten, naar man ikke vilde ses. Den anden Nabogaard paa Hjørnet af Skoubogade ejedes af Justitsraad, Overretsprocurator *Fritz Weidemann* gift med Frøken *Moldenhawer*, med hvem han fik en stor Formue. Han boede selv i Stuen, Confessionarius *Mynster* paa 1. Sal, Enkebispinde *Münter* paa 2. Sal, hos hvem *Conrad Weidemann*, før han var gift og i Compagni med den ældre Grosserer *Fürst*, havde to Værelser over Porten. *Weidemann* førte et selskabeligt Hus i temmelig stor Stil og holdt Equipage og Ridehest. Paa Stadsseletøjet, et Arvestykke fra Svigerforældrene, var Beslaget af Sølv, han holdt Tjener og boede om Sommeren paa „Vilhelmsdal“ paa Strandvejen. Som Procurator havde han engang havt en Del at bestille, men i de sidste Aar af hans Liv var han vist en fattig Mand. Hans eneste Barn, *Grethe Weidemann*, blev gift med Maleren, Professor *Marstrand*.

I Kælderen i *Weidemanns Gaard* havde den *Hansen* Vinhandel, som var en Broder til den store Grosserer *Andreas Hansen* og den senere Etatsraad og Bankdirecteuer *H. P. Hansen*, der dengang selv var Vinhandler paa Christianshavn. I denne Kælder var der stærk Søgning, hvilket dengang var ganske anderledes almindeligt end nu, og der blev drukket voldsomt. „Stuen rundt!“ hed det, naar en af Stamgæsterne kom derved, og mangen Families Lykke er sikkert bleven forspildt ad denne Vej. Blandt Stamgæsterne var Justermester *Bech*, Mægler *Sünckenberg*, Kommandeur *Fæster*, som forlængst er døde. Da Vinhandler *Hansen* døde, fik hans Svend *A. Chr. Møller* Kælderen, men købte Gaarden paa Nørregade ved Siden af Bispegaarden, hvor han er en af Kjøbenhavns største Vinhandlere. —

En Familie, som ogsaa boede i Klædeboderne var Tallotheticollecteur *Hvalsøe*, som i sin Tid havde været Casserer i Courantbanken, men gik af, da der kom Uorden i hans Pengeaffairer. Hans ene Søn var Mægler i Firmaet *Svane & Hvalsøe*;¹⁾ den anden var gift med den rige Kræmmer *Kierkegaards* ældste Datter²⁾ og overtog efter Svigerfaderens Død Boutikken paa Store Købmagergade, en tredie Søn var Klædehandler paa Amagertorv. — I Skindergade boede Vognmand *Holst*,³⁾ en af Datidens største Vognmænd, som jeg omtaler, fordi min Familie tog Befordring der, og hvor jeg kendte hver Hest og

¹⁾ Se Memoirer og Breve XXXIX, S. 139 f.

²⁾ Altsaa Svoger til Søren Kierkegaard.

³⁾ Huset er nedrevet ved Anlægget af Jorks Passage.

CHR. WILH. HAAGEN

Vogn. Foruden selve Hyrekuskegaarden havde *Holst* lejet den store Plads, hvor nu Stiftsprovsteboligen og de to tilstødende Bygninger i Fiolstræde staar og som henlaa som en Tomt siden Bombardementet, da de tidligere Bygninger, formodentlig Professorgaarde, var brændt. Her havde han mange af sine Vogne staaende, thi dengang maatte Vognmændene have Karether til Brug om Vinteren, og Wiener- og Holstensvogne til Sommerbrug. At køre i samme Slags Vogne baade Vinter og Sommer gik ikke an. Ja, det gik saa vidt, at naar man kørte til Lig, maatte man tage en Kareth hos Vognmanden, selv om man ejede nok saa pæn en Wienervogn. Den gamle *Holst* var en raa og brutal Person, jeg erindrer, at han havde Snekørslen i Klædeboderne, og at han, med Snesporer spændt under Fødderne, gik omkring mellem Karlene, der læssede, og drev dem, der ikke arbejdede rask nok, paa Pukkelen med sin tykke Stok. Saaledes var Tonen dengang, men da var der ogsaa Respekt og Lydighed. Hans Søn var Digteren *H. P. Holst*, der i en Digtsamling „Fra min Ungdom“ har omtalt den nævnte store Plads, sin Faders sorte Pudelhund og meget mere fra hin Tid.

Vor daglige Levevis var dengang følgende: Om Morgenen Kl. 8 blev drukket The, Morgenfolk var vi aldrig, midt paa Formiddagen Frokost; *Haagen* var paa sit Comptoir til Kl. 1, da han gik i Banken, hvis Procurator han var, og som dengang blev lukket Kl. 2, derefter paa Børsen. Kl. 2¹/₂ Middag, Eftermiddagsthe Kl. 6, Aftensmad Kl. 9, naar *Haa-*

gen kom hjem fra Kongens Klub. Lørdag Aften spiste han i Klubben. Paa denne Aften kom mine Søskende *Line* og *Hans* ofte til os, og *Kitty* sendte da gerne Bud hen i Klubben til Værtinden Jomfru *Sørensen*, der var bekendt for sin velsmagende Mad, fik Spisesedlen hjem og valgte saa en eller anden Ret, som Pigen tog med hjem, og vi delikaterede os da med samme. Forøvrigt maa vi dengang have brugt flere Penge til Levemaaden i det hele taget, thi medens *Haagen* endnu i 1828 anførte i sine Regnskabsbøger 100 Rdlr. som maanedlig Udgift til Husholdningen, anførte han 1830 200 Rdlr. og den 1. Maj 1831 400 Rdlr. Om Søndagen skiftedes man i Familien til at spise hos hinanden, saaledes at naar vi var hos den gamle Fru *Haagen*, sammen med *Nyegaard* med Kone og Børn og ofte Tante *Kjersing* med Søstre og Døtre samt den tykke *Rehling*, saa kom de samme med Undtagelse af *Rehling* hos os og hos *Nyegaards*. Stundom var mine Forældre og Søskende hos os, ligesom vi undertiden, dog ikke ofte, hos dem om Søndagen, men ikke gamle Fru *Haagen* og hendes Børn; min Faders smaa Indtægter og begrænsede Lejlighed tillod ej større Selskaber. Derimod var der ofte et eller flere Medlemmer af Familien fra Roskilde tilstede.

Om Sommeren tog vi hver Lørdag Eftermiddag til Gjentofte, hvor den gamle Fru *Haagen* havde en Lejlighed paa et Sted, som tilhørte Væver *Anders Jensen*, og hvor vi blev til Søndag Aften. Søndag Eftermiddag gjorde vi gerne en Køretour til Dyrehavsbakken, hvilket dengang var Mode, og der var

da saa opfyldt af Mennesker, at man næppe kunde komme frem, og man mødte alle mulige Bekendte, de fleste mer eller mindre bedækkede med Støv fra Færdselen paa Strandvejen, trods Fiskerdrenge fra Taarbæk og Skovshoved ved Klampenborg med deres Børster havde søgt at rense dem. Ogsaa saaes en Mængde Bønder i Nationaldragt, især Fruentimmer med ofte meget kostbare guldbroderede Huer; men om Søndagen var Publicum ej saa fint som om Onsdagen, da der var talrigt Besøg af beau monde. Hvor morede man sig ved at se Manden fremvise „Frederikstens Festung“, Mester Jakel, Pigerne i hollandsk Dragt med de mange gyldne Smykker udenfor Vaffelboderne, den gamle Jøde under Bøgetræet, Manden, der fløjtede som forskellige Fugle, Jøden *Gelin*, naar han aad Blaar osv. osv. Ja, der var Liv og Løjer og Lystighed i den gode gamle patriarchalske Tid under Frederik den Sjette og hans faderlige Regimente.

Saaledes kom jeg fra min tidlige Barndom meget i Gjentofte, der dengang var et stærkt besøgt Sommeropholdssted; ja, der var ikke et Hul, uden at det var lejet ud; thi Strandvejen var paa den Tid næsten impassabel som en tung Sandvej, hvor Hestene næppe kunde slæbe Vognene igennem. Der laa dengang kun enkelte store, herskabelige Lyststeder, hvis Ejere kørte med Firspand, saasom Fru *Pingel* paa „Tolvkanten“, hvor man sagde, det spøgede, Conferensraad *Erichsen* paa „Hellerup“ o. fl. Af Beboere i Gjentofte skal jeg nævne Geheimestatsminister *Kaas*, som ejede „Heslegaard“ (nu

Hesselhøj) ved Ordrupvejen, nu Excellencen *Sponnecks* Ejendom; medens hans Maitresse, Danserinden ved det kongelige Theater, Madame *Schall*, havde et lille Lyststed oppe i selve Byen i Nærheden af Søen. Grosserer *Staal Hagen* ejede nuværende Grosserer *J. D. S. Adolphs* Sted;¹⁾ Cancelliraad, Apotheker *Groth* havde det, som senere var i islandsk Købmand, Etatsraad *Clausens* Eje, og som efter *Groths* Død blev købt af den rige Frøken *Heiliger* fra Vestindien, som boede der i mange Aar. Midt paa Hovedgaden laa en stor, grundmuret 2 Etagers Bygning, i sin Tid Lyststed for det store Firma *Meyer & Trier* i dettes Velmagtsdage, og senere solgt til den bekendte *W. P. Heymann*, Commerceraadens Fader, der lod den nedrive og af Materialierne opførte en Gaard i Pilestræde. Ligeledes havde Stadsbedemand *Pritzel* og Danseren ved det kgl. Theater *Dahlén* Lyststeder, og Kroen var helt udlejet, bl. a. beboet af Justitsraad *Monrath* i Magistraten. Paa *Pihls* Bondegaard boede den rige Vinhandler *Ole Hagen*, og Conferensraad *Stendrup*s Lyststed laa ved Hovedgaden. — —

I Gjentofte Præstegaard, som dengang var en gammel, enetages Bindingsværksgaard, der senere brændte, boede Pastor *Høegh* med Familie. Han var Søn af den som Landoeconom bekendte Forfatter, der havde Kaldet før ham, og var selv mere Landmand end Præst. Han førte et meget selskabeligt Hus, hvor bl. a. Husarofficererne fra Jægersborg

¹⁾ Grosserer Adolph skænkede Gaarden til Stiftelsen „Salem“. Se iøvrigt E. Nystrøm: Gjentofte Sogn i Fortid og Nutid. Kbh. 1916.

kom meget, og uagtet hans store Embede var hans Finanser ikke i den bedste Orden. Han var mere Bonde end Præst, og man kunde her anvende det gamle Ord:

Hvo ret skal være Præst, kan ikke være Bonde,
Thi at studere og at pløje er ej eet.

Han havde en fortrinlig Besætning af Heste og Køer, og hans Kartoffler var i lang Tid berømte under Navn af Præstens Kartoffler fra Gjentofte og kostede 2 Rdlr. pr. Tønde, hvad dengang var en høj Pris, — nu koster en Tønde gode Kartoffler 8 Rdlr! Sønnen *Caspar Høegh*, der blev gift med Frøken *Collstrup*, er Landsbypræst, og af Døtrene blev de to gift med Huslærerne: Overretsprøcurator *Leunbach* og Pastor *Lihme*, den tredie med sin Fætter, Cancelliraad, Comptoirchef *Høegh*. Til Præstegaarden hørte en meget stor Have, hvor vi Drengene morede os lystigt, og til vort Compagni hørte *Henry Møller* fra Vestindien, der var i Huset hos Præsten, og *Carl Jensen*, Søn af Skolelæreren i Gjentofte. Af dennes 2 ældre Brødre var *Johan* den bekendte Professor og Blomstermaler, der blev gift med Frøken *Wisby*, og *Bernt*, senere Professor og Overlærer ved Metropolitanskolen, der blev gift med Brandmajor og Murermester *Lytthans'* ældste Datter, den smukke *Laura Lytthans*, en feteret Skønhed, hvorfor det var et besynderligt Parti, da han havde et meget adstadigt Ydre. Paa Bryllupsaftenen var jeg hos ham paa *Elers' Collegium*, hvor *Carl* ogsaa boede, og jeg erindrer, at da jeg saa ham paa-

klædt til at køre til Kirken, tænkte jeg, at han kun lidet passede til hende. *Carl Jensen* blev Præst ved Stadens Arresthus, men nødtes til at tage sin Afsked, lade sig indlægge paa Oringe og senere tage Ophold i Roskilde.

En Familie, som jeg ikke kan forbigaa at omtale, især da *Haagen* qva Procurator havde meget med den at gøre, er den *Tuteinske* Slægt. Den i Februar 1880 afdøde Grosserer *Ferdinand Tutein* blev 92 Aar gammel og var Broder til den endnu levende Hofjægermester *Peter Adolph Tutein* paa Marienborg¹⁾ og til den 1867 afdøde Etatsraad *Friederich Wilhelm Tutein* paa Edelgave; de var Sønner af Etatsraad, preussisk Generalkonsul *Friederich Johann Tutein* (1757—1853),²⁾ i sin Tid bekendt under Navnet „den lille Marquis“, hvis Fader indvandrede hertil fra Mannheim.

Denne Familie boede i den store Gaard paa Hjørnet af Vimmelskaftet og Badstuestræde No. 135, som „den lille Marquis“ skal have ladet opføre efter Byens Ildebrand 1795 og som nu er gaaet ud af Familien. Foruden de nævnte tre Sønner havde Etatsraad *Tutein* en Datter, der var gift med Grosserer *Jacob Frölich* og skal ved sin Død have efterladt sig en Formue af mere end een Million Rigsdaler. I Vimmelskaftet Matr. No. 139 boede Enkefru *Frederikke Tutein*, hvis Mand jeg aldrig mindes at have set, rimeligvis er han død før min Tid.³⁾ Hun havde

¹⁾ (1797—1885).

²⁾ Hvilken Stilling han af Patriotisme frasagde sig under Krigen 1848.

³⁾ *Frederica Tutein* (1768—1844), Datter af ovennævnte Hofjægermester P. A. Tutein, gift med Grosserer *Diderich Tutein* (1751—1827).

sikkert ogsaa Formue, thi foruden den store Ejendom holdt hun Equipage, men langt fra saa meget som „Marquien“, og ejede desuden det Lyststed i Gjentofte, som ligger paa Vejen fra Lyngby Landevej til Gjentofte By. Hun havde en Søn, Grosserer *Adolph Tutein*, død nu i dette Aar 1881 i Wien, og en Datter, *Elisa Tutein*, gift med sin Fætter, den (S. 10) omtalte Grosserer *Carl Diderich Tutein*, der boer paa Vestergade.

Endelig boede en tredie Gren af Familien i Gaarden paa Hjørnet af St. Købmagergade og Klareboderne, nemlig Grosserer *Peter Tutein* (1752—1828), Fader til den nysnævnte *Carl Tutein* og til den smukke *Julie Tutein*, der var *Weyses* Ungdomskærlighed, samt til *Augusta Tutein*, gift med Grosserer *Hermann Christian Müffelmann*, og til *Pauline Dorothea Tutein*, gift med Grosserer *Alexander Mæder*. Sønnen *Edouard Tutein* døde 1831 som Justitsraad og Skifteskriver i Overretten. Denne Gren ejede næppe noget synderligt, og Boet var vistnok næsten fallit.

Men over hele Slægten var udbredt en høj Grad af aristokratisk Købmandsstolthed, og dens hele Optræden vidnede derom. Jeg erindrer saaledes Familiens elegante Køretøjer. *Adolph Tutein*, der ret var, hvad man i daglig Tale kalder en Flab, kom i en engelsk Gig, Hesten pyntet med store, røde Silkesløjfer paa Pandebaandet; den tykke *Carl Tutein* havde en Slags Drosche eller Phaeton, hvad der dengang var meget usædvanligt; Fru *Frederikke* kørte i en gul Wiernervogn med 2 sorte Heste, og

„den lille Marquis“ havde et Firsmand for sin Vogn. Men med Undtagelse af sidstnævntes Familie gik det efterhaanden meget tilbage for de andre. Andre Slægter har taget deres Plads, ligesom der i det hele taget nutildags ikke gives saadanne Købmandsfamilier mere i Kjøbenhavn; Velstanden og Formuen er mere ligelig fordelt, og skøndt Staden tæller adskillige Matadorer i sin Handelsstand, er man dog nu ikke i Stand til at paavise en Conferensraad *Erichsen*, der beboer et eget Palais alene og har fire Brune for sin Vogn, naar han kører en Tour, eller paa sine Ridetoure følges af en engelsk Jokey.¹⁾ —

Efter denne Skildring af Gjentofte og nogle af sammes Beboere kommer jeg tilbage til Klædeboerne. Engang om Sommeren tilbragte vi en Søndag hos Capitajn *Krøyer* paa hans Gaard „Smidstrup“ nord for Vedbæk. Dengang blev det betragtet som en hel Rejse at naa derud, og Vejen fra Bellevue nordpaa var da endnu temmelig svær, især den store Bakke ved Aggershvile, der var langt stejlere end nu. Hos *Krøyer* var da gerne nogle af hans Venner, som havde taget en firsædig Holstensvogn forspændt med fire Heste, ogsaa et Bevis paa Vejens daværende Tilstand. Dengang var „Smidstrup“ ikke den elegante Hovedbygning som nu, opført af Overhofmarskal *Oxholm*, men en gammel tarvelig Bygning paa én Etage. I det Stykke Have, som laa mellem Vejen og Stedet stod en Flagstang, og i Flaget saaes Bogstaverne „P. O. H.“ som betød

¹⁾ Den bekendte Handelsmand Conferensraad Erich Erichsen (1752—1837) saa dog ogsaa efter 1807 sine Forretninger i Tilbagegang i Lighed med de fleste store Huse dengang.

„Privat ostindisk Handel“; jeg formoder, at *Krøyer* havde faret paa Ostindien og maaske derved lagt Grunden til sin Velstand. „Smidstrup“ skal han have faaet af sin Svigerfader, Etatsraad *Smith*, der tillige ejede nuværende *Hages Grund* paa Kongens Nytorv.¹⁾ Denne *Smith* var en rig Mand og Embedsmand under Admiralitetet, skal have været meget hidsig, saa at det nok undertiden grænsede til Galskab. Formodentlig har han ogsaa tvunget sin Datter *Christiane Charlotte* til at tage *Krøyer*, da der var 40 Aars Forskel i deres Alder, og han var en gammel svag Mand med sagte Stemme i en Alder af 80 Aar og hun en kraftig rask Kone paa 40 Aar; thi saaledes saa jeg dem i Klædeboerne, og det skulde ikke undre mig, om hun gik noget ud fra den lige Vej. Deres Hus var forunderligt gammeldags baade med Møbler og den hele Indretning. Der kom kun faa Bekendte: *Madame Wiibroe*, Moder til Brygger *Wiibroe* i Helsingør, og *Aagesen*, der var Proviantforvalter paa Vagtskibet ved Helsingør; den elegante Procurator *Krafts* Fader, *Christen Simon Kraft*, *Rybergs* Søstersøn, en lille enøjet Mand med Støvler udenpaa Benklæderne, der havde været Pakhusforvalter hos *Ryberg*; en gammel blind Mand som hed *Jespersen*, der havde været Amtmand paa Bornholm, og flere lignende Stabejser. „Smidstrup“ var en ikke ganske ubetydelig Avlsgaard, *Krøyer* drev Jorden, men vistnok uden videre Udbytte, men alt holdt i ypperlig

¹⁾ Kontorchef og Sportelkasserer i Admiralitetet *Frederik Christian Smith* (1781—1821), gift med *Hedvig Aagesen*.

Stand, blankt og bonet som paa et Skib. *Krøyers* havde ingen Børn, men to Mopper, som jeg gjorde mig al mulig Umage for at drille og fortrædige, naar jeg mødte dem paa Trappen. Derimod var den yngste af hans Brodersønner *Ludvig* der i Huset. Af dennes ældre Brødre var *Hans Krøyer* Cantor ved Slotskirken, og *Henrik Nikolai* den bekendte Professor i Zoologi. *Ludvig Krøyer* fik aldrig Examen, han var Lærer i Borgerdydskolen, og det blev meget fattigt for ham. Fru *Krøyer* havde en Broder, der var Politiretssassessor, men fik Apoplexi og tog Afsked.¹⁾ Efter *Krøyers* Død beholdt Enken „Smidstrup“, hvor hun havde en forhenværende Husarkorporal ved Navn *Syberg*, en køn og vild Krabat, til Forvalter; men det rev ud imellem dem, og det fortælles, at han engang fyldte Gaardens Sprøjte med Vand og satte Straalen ind i hendes Stue, idet han sagde: „Nu skal Skipperkællingen ud at sejle!“ Hun blev dog gift senere med *Rudolph Larshoff*, som ejer Kongsviller ved Lyngby og efter hendes Død 1862 arvede Moneterne.

Blandt dem, der kom til os i Klædeboderne, var ogsaa *Weyse*, Komponisten, som ugentlig spiste en Dag hos os, hvilket han formodentlig havde gjort fra *Haagens* Giftermaal og vedblev med til sin Død. Efter Bordet phantaserede han paa Fortepianoet, drak sin Kaffe og gik da hjem. Jeg undrede mig da ofte over, at han aldrig blev om Aftenen, især naar der var Selskab, men hellere gik hjem i sin

¹⁾ Auditor Johannes Lem Smith (1789—1849) maatte søge sin Afsked 1827 og levede derefter i 22 Aar ugift. Han testamenterede Universitetet sin hele Formue til et Legat, det største (1½ Million) det nogensinde har modtaget.

Ensomhed, men nu gør jeg selv accurat det samme, idet jeg paa ægte Pebersvendevis foretrækker at ryge min Pibe alene i min Stue fremfor nolens volens at være behagelig i Selskab.¹⁾

Om Vinteren havde vi nu og da store Middags-selskaber alene for Herrer, og hvor det gik meget flot til. Selskabet bestod dels af *Haagens* juridiske Venner saasom Højesteretsadvocaterne *Sporon*, *Guldberg*, *Salicath*, Conferensraad *Engelhart*, *Treschow* o. fl., dels af en Kres af Mænd, som var hans Venner fra „Kongens Klub“, saasom Grosserer *Jens Hansen Lund* kaldet „Byggelund“ fordi han opførte saa mange Bygninger, Grosserer *Randrup* kaldet „den jydsk Minister“, fordi han optraadte med megen Glans, Justitsraad *Nyeland*, Agent, Urtekræmmer *Iosva From*, islandsk Købmand *Wulff*, Major, Grosserer *Sass*, Mægler *Hoskiær*, Conferensraad *David*, *Ferdinand Rottbøll*, Commandeur *Schultz*, Justitsraad *Wibe*, Grosserer *Fr. Gottschalck*, Bankdirekteur *H. P. Hansen* o. m. fl. Disse Selskaber kostede temmelig meget, og *Kitty* gjorde ogsaa nogen Opposition imod dem, men *Haagen* mente, at de var en Nødvendighed. Det gik som sagt meget elegant og smukt til ved de omtalte Dineer, og der blev flere Dage i Forvejen begyndt med Indkøb og Tilberedelser. Til at lave Maden brugtes en dengang meget bekendt Kogekone, som kaldtes *Moer Dahl*. Samme Madame forstod helt godt at mele sin Kage, saaledes blev der engang serveret med ægte Skild-

¹⁾ Forf.s Meddelelser om Weyse forbigsæes, da de er Gentagelser af det, der saa ofte er berettet om den berømte Mand. (Se f. Eks. Memoirer og Breve X og XXXVII.)

padde, og da *Kitty* syntes, at der var saa lidt baade af „det Grønne“ og af Sauce, fandt hun ved nærmere Undersøgelse en Potte, hvori Moer *Dahl* havde gemt en Del for at tage det med hjem. En anden Gang kom *Kitty* efter, at Konen havde stukket hele Lys ned i sin Parapluie, saa man vil se, at Moer *Dahl* ikke glemte sig selv. Til at opvarte ved Bordet brugtes i sin Tid den berømte „*Mads*“. *Mads Willumsen* var Opvarter paa „*Caledonia*“, det første Dampskib her i Landet; han var Sømand og en flink Fyr til at varte op, og da alt, hvad der stod i Forbindelse med Dampskibet vakte Opsigt, gjorde han megen Lykke og benyttedes meget som Lejetjener om Vinteren. Han blev gift med en stor og svær Jordemoder i Borgergade, som regerede helt over *Mads*.

Haagens og *Kittys* Pigebørn *Sine* og *Marie* begyndte at gaa i Skole hos Jomfruerne *Mine* og *Rikke Guldberg*, Søstre til Tømmerhandleren, og som havde Locale i den Gaard paa Hjørnet af Nygade og Gammeltorv, der ejedes af den rige Vinhandler *Ole Hagen*. Jeg kan endnu se *Sine* og *Marie* som to Smaapiger vandre i Skole med deres store Skoleposer af skotsktærnet Tøj, men det varede kun et Par Aar. Fra 1833 fik de Undervisning i Hjemmet, især af et ualmindelig net og beskedent ungt Menneske ved Navn *Budtz*, der blev Præst. I Tysk havde de en Lærer ved Navn *Walsøe*, i Fransk den lange *Bjerring*, og i Musik Concertmester *Bredal*. Denne var engang med, da *Haagen* havde indbudt den norske Digter *Welhaven*, der dengang

var et ungt Menneske og temmelig exalteret i sin Optræden og Tale, hvortil *Bredal* sagde: „Min Fader var ogsaa Nordmand, men rigtignok ikke en saadan Nar som denne“.

Den 7. Oktober 1831 havde min Broder *Peter Kornerup* Bryllup.¹⁾ Hvad hans Ungdom angaar kan jeg anføre, at han som Dreng gik i Kjøbenhavns Borgerdydskole og vistnok i en ung Alder kom til at arbejde hos *Christian Hornbech*²⁾ hvormed Meningen var, at han skulde gennemgaa Kunstacademiet; han naaede imidlertid ikke længere end til at faa den lille Guldmedaille, hvilken han, i Parenthes bemærket, engang solgte, da han var i Forlegenhed for Penge, hvad han senere meget fortrød. At han ikke fik den store Guldmedaille, havde efter hans Udtalelser sin Grund i, at *Hornbech* lod ham udføre Skriverier, der hindrede ham i at anvende sin Tid til videre Uddannelse; men paa den anden Side troer jeg, at Omgangen med *Hornbech* dog havde en forædlende Indflydelse paa ham. Som hans Medhjælper deltog han i Tilsynet med de kongelige Bygninger og var idelig paa Rejser. Undertiden tog han mig med paa en Rejse.

Han boede hos vore Forældre i Frederiksberg-gade i de to smaa Kvistkamre, som jeg selv kom til at bebo i 1848 og som syntes mig helt pyntelige, thi *Peter* havde altid megen Sands for Com-

¹⁾ Kgl. Bygningsinspektør for Østifterne Peter Ernst Iver Kornerup (1794—1875), gift 1831 med Sophie Dorothea Borch (1805—1873), Datter af Købmand i Roskilde Jacob Borch og Else Catharine Bruun.

²⁾ Se. S. 28.

fort og for at soignere sin Person, i hvilken Henseende han dannede en stor Contrast til *Haagen*, som ikke havde Begreb om sligt.

Naar jeg tænker tilbage paa ham saa langt min Erindring gaar, staar han for mig som et Menneske med et fornøjeligt Sind, der holdt meget af at færdes mellem andre og at more sig, hvilken Tilbøjelighed han bevarede til sin sidste Tid, skøndt han da havde flere Sorger, der trykkede ham. —

I Stedet for at tilbringe vore Sommersøndage hos *Haagens* Moder i Gjentofte, begyndte vi fra 1832 Livet paa „Dronninggaard“, som blev os til megen Fornøjelse. Hertil har vel bidraget, at *Nyegaard* havde Overtilsyn med denne Ejendom og lovpriste dens Skønhed. Jeg mindes tydeligt den første Gang vi var der. Det var en Søndag Formiddag i smukt Solskinsvejr, da vi fra *Clugmanns* Bolig ad Kørevejen kørte op til „Næsset“, som den store Hovedbygning kaldes; paa den ene Side af Vejen var den mageløse Bøgeskov i sin skønneste Pragt, paa den anden Side en Række af Kirsebærtræer, der stod mellem Havemuren og Vejen og netop da var snehvide af Blomster — disse Træer er for længe siden hugget om — det var noget af det dejligste man kunde se, og saa den store Bygning, som uden at være smuk dog var imponerende. Den var opført af Etatsraad *Frédéric de Coninck*, som skabte den hele Herlighed. Hvem der havde Ejendommen før ham veed jeg ikke, men den gamle Fuldmægtig *Møller* ved Bankens Seddeltrykkeri, som

døde 1862, 92 Aar gammel, har fortalt mig, at han som Dreng mange Gange havde været ovre paa Dronninggaard for at plukke Nødder i et Krat, som voxede der, hvor „Næsset“ nu staar.¹⁾ *Møller* var en Søn af Castellanen paa Søllerød Slot, og han havde ofte set *Christian den Syvende* køre ind i Slotsgaarden for at bede paa Vejen til Hirschholm. Slottet, hvoraf den nuværende Søllerødgaard er en Levning, blev senere solgt til Nedbrydning, og det fortælles, at der var stor Indtægt af at opgrave Kobberrender, der var brugt til Vandledninger og Vandspring.

I Nærheden af „Næsset“ laa den engelske Have, som i sin Tid vistnok havde været et Vidunder med sine sjældne Træer, men som nu kun var Levninger fra den Tid da den *de Coninck'ske* Familie stod i Zenith med Rigdom og Anseelse. Men lad nu end være, at der var nogen Overdrivelse med i Spillet, naar der fortaltes at *de Coninck'ske* Skibe medbragte Sand fra Ostindien, som blev strøet i Havens Gange, eller at der gik Antiloper i Skoven — saa var der dog ikke saa faa Minder tilbage fra Rigdommens Tid.²⁾

I Skoven ikke langt fra Kongevejen overfor Ny Holte Kro staar endnu en Støtte, som Familien havde rejst, da den ved Tidernes Ugunst maatte forlade „Dronninggaard“. Paa den var en Marmorplade med en kort Inscription omtrent saaledes: „Helliget *Fré-*

¹⁾ Etatsraad Fr. de Coninck (1740—1811) købte Dronninggaard 1781 og byggede derpaa „Næsseslottet“.

²⁾ Forf.s Meddelelser om disse Minder og om de mange Monumenter og Støtter med deres Inskriptioner er udeladt som kendt andet Steds fra.

déric de Coninck og hans Hustru *Marie* født *Joncourt*.“ Sønnen, som boede paa Frederikslund, gik til Paris, hvor han blev Mægler og skal have tjent en stor Formue, og mange Aar efter vort Ophold derude saa jeg ham paa Kjøbenhavns Gader, paa et Besøg han aflagde her, og der var dengang Tale om, at han vilde købe „Dronninggaard“.¹⁾

I det ene af de to ved Indkørslen til „Næssets“ Grund liggende Portnerhuse boede Familien *Clugmann*. Manden var en Slags Opsynsmand, og de havde en vistnok ikke ringe Indtægt af at levere „Vand paa Maskine“ etc. til de mange, som, især om Søndagen, besøgte „Dronninggaard“. Der stod derfor Borde og Bænke paa Plainen under Lindetræerne ved Indkørslen. Det lige over for *Clugmanns* Bolig liggende Hus lejedes af *Haagen* og afgav en yderst nøjsom og tarvelig Bolig, men til Gengæld kan siges, at vi i de 8 Sommere fra 1832 til 39, vi kom der, havde det meget fornøjeligt. Opholdet bestod kun i, at vi Lørdag Eftermiddag kørte derud og tilbage Søndag Aften. En enkelt Gang blev *Kitty* og hendes Pigebørn der en otte Dages Tid. Vore lange Spaseretoure derude afløstes af Fiskeri paa Fursøen, hvorfor *Haagen* blev meget entusiastisk. Vi gik derud tidlig om Morgen og blev liggende paa „Bankerne“ til henimod Middag og kom ofte hjem med en rigelig Fangst af Aborrer. Et andet Selskab af Fiskere kom dengang næsten hver Lørdag Aften og overnattede hos *Clugmanns* for tidlig Søndag Morgen at gaa i Søen. Sjælen

¹⁾ Denne gik ved Salg ud af Familien 1822.

heri var Skrædder *Zipelius*, dengang Kjøbenhavns første Skrædder, som arbejdede for alt, hvad der var fint og fornemt.¹⁾ Han besad en elegant Personlighed, saa man snarere maatte antage ham for en Greve end en Skrædder, og naar han kom kørende i sin elegante Equipage, maatte han imponere. Foruden ham kan nævnes Kammerraad *Schegel* og *Zipelius'* Overskærer *Silbereisen*. *Zipelius* ophævede sin Forretning med en langt mindre Formue, end man havde ventet, og købte Danseren *Dahléns* Lyststed i Gjentofte, hvor han levede til sin Død, tilsidst sindssvag; men *Silbereisen*, som selv etablerede sig, skal have efterladt sig en Formue paa 100,000 Rdlr.

Blandt andre, som hyppigt passerede „Dronninggaard“, kom Solodanserinde ved det kgl. Theater *Madame Krætzmer*²⁾ forbi om Søndagen kørende i Wienervogn med sin lille Datter og en Tjenestepige. Noget efter kom da Havnecaptain *Eskildsen*, som havde en Liaison med hende, agende i en Enspændervogn. Det var en ganske mærkelig Forbindelse — hun var en fin lille nydelig Person, og han en væmmelig gammel Karl med sværtede Haar og Øjenbryn, der lignede en Pirat. Hun pumpede ham sikkert ganske ordentligt, thi min Stilling som Bankembedsmand gav mig senere Stadfæstelse herpaa ved at se hende hæve Udbytte af Bankaktier. Hun boede paa 1. Sal i Gaarden paa Hjørnet af Kongens Nytorv og Gothersgade og holdt da egen Equipage.

¹⁾ Om den rige Skræddermester Carl Gottfried Zipelius (1793—1865), se Tidsskriftet: Fra Arkiv og Museum II. S. 410.

²⁾ Den i høj Grad beundrede Solodanserinde Andrea Marie Krætzmer (1812—89) kom gentagne Gange i Kollision med Theaterbestyrelsen og blev med Urette allerede afskediget 1835. Se Bokkenheuser: „Den sidste Fange i Blaataarn“

Clugmanns to Døtre fortsatte efter Forældrenes Død Næringsvejen, om jeg saa maa sige, indtil omsider den nuværende Ejer, *Westenholz* i London, lukkede Adgangen til Skoven for Publicum og op-sagde Søstrene.¹⁾ I Besøg hos dem kom ofte en ung, vakker og livsglad Pige, som vi alle holdt meget af. Hun hed *Gusta Wenzel* og var Datter af en Mand, der fabrikerede Violinstrænge og boede hos Musikhandler *Lose* i Gothersgade, hvorved hun fra Barndommen var Veninde med *Loses* Plejedatter, *Therese Lose*, hvis egentlige Navn var *Aurora Rosalie Therese Lindenberg*, Datter af en Fabrikant *Christian Lindenberg* i Leiden; *Therese Lose* var en yndig, meget feteret og megen beskeden, ung Pige, og jeg var da ogsaa „sterbenverliebt“ i hende. Hun blev gift med nuværende Etatsraad *Lauritz Peter Holmblad*, men døde allerede 1839 Aaret efter Brylluppet. En Veninde af *Gusta Wenzel* var ogsaa *Christiane Holst*, der gik til det kgl. Theater som Sangerinde, og 1839 blev gift med Skuespiller *Phister*.²⁾ Hun boede om Sommeren hos *Clugmanns*, og dér kom saa *Phister* ridende paa sin Skimmel og gjorde Cour til hende. Den muntre og smukke *Gusta Wenzel* døde 1845.

I disse mine sidste Skoleaar var det vor Fornøjelse Sommereftermiddage at levere Batailler med andre Skolers Disciple, hvor det da gik dygtig løs

¹⁾ „Næsseslottet“ ejes nu af Direktør August Bæge; de store Grunde er udstykkede til Villaer.

²⁾ Christiane Phister, født Holst (1811—41) debuterede 1835 i Jægerbruden, optraadte sidste Gang 1841 i Tryllefløjten og døde 10 Dage efter. Hun var Datter af Kancelliassessor Chr. Holst.

med Næverne; især var der en Skole, som mærkelig nok var vor fødte Modstander, nemlig den saakaldte tyske Skole paa Ulfeldts Plads, nu Graabrødretorv, uagtet der dengang ikke var Spor af det Nationalhad, som i 1848 opstod mellem Dansk og Tysk. Det var en Realskole og hørte nok til St. Petri Menighed. Men ogsaa med de andre store Skoler baxedes vi, som gerne vilde have en Art Supremati over dem, saa at vor Skole betragtedes som den første og den mest ansete, hvad den da ogsaa var.

I Oktober 1834 blev jeg Student. Vi var ialt 36 Studenter fra Borgerdydskolen. Selv fik jeg præceteris i Mathematik, hvorved jeg blev meget overrasket, da jeg ikke var saa særdeles stiv i dette Fag, men Tilfældet raadede her som saa ofte. Da Examen var forbi, begyndte Rusingilderne, som var meget morsomme, og jeg var med til fire, nemlig hos *Bertelsen*, *Schmidt*, *Bech* og *Ørsted*. Med *Bertelsen* havde jeg i Skolen sluttet et Venskab, som varede Livet igennem, hvor forskellige vi end vare. Hans Forældre var Grosserer *Frederik Bertelsen* og *Anna Marie Collstrop* (død 1838). Da Faderen døde 1816, var Boet næsten fallit, men ved et Omslag i Conjuncturerne, hvorved Kaffen pludselig steg, blev Resultatet en efter Datidens Begreber betydelig Formue for Familien. Moderen ejede Gaarden ved Holmens Canal Nr. 10, nuværende Grosserer *Grøns*, og hun benyttede selv Stuen og 1. Sal, medens kun 2. Sal blev lejet ud, i en Aarrække til Provst *Münster*. Det store Pakhus stod ledigt, Stald og Vognskur benyttedes af den rige *Brown*

paa Kokkedal. Der var mange voxne Børn, og min Ven *Andreas Bertelsen* havde det meget comfotabelt, især da han, efter at hans Broder *Laurentius* var bleven Reservechirurg paa Frederiks Hospital,¹⁾ fik hans to Værelser i Sidehuset. I den gamle Fru *Bertelsens* Hus herskede en høj Grad af Velvære, men tillige en vis Stiltfærdighed; hun var selv meget tilbageholdende, hvilket Børnene ogsaa var mer eller mindre, især gjaldt det *Andreas*, der hele Livet igennem bevarede en vis Forlegenhed i sin Optræden. En Følge af Velværet var, at han holdt Ridehest, og da *Brandt* og *Wulff*, mine to andre Studentervenner, hver havde sin, gjorde de tre Ridetoure sammen, og jeg, som ingen Hest havde, maatte kønt gaa paa mine Ben. Saa godt som alle mine Kammerater gik ind i „Studenteforeningen“, men jeg kom ikke derind, for at det ikke skulde forstyrre mig i Læsningen, noget der aldeles forfejlede sin Hensigt. De Kammerater jeg nærmest sluttede mig til var *Bertelsen*, *Schmidt* og *Bartholin*, med hvem jeg dannede et Spilleparti, og vi skiftedes til at spille L'hombre hos hinanden en Gang ugentlig. — Dette Spilleparti vedvarede indtil jeg forlod Kjøbenhavn i December 1840.²⁾ Foruden med *Bertelsen*³⁾ fortsattes Venskabet og Omgangen især med *Brandt*,⁴⁾ *Schmidt*⁵⁾ og *Wulff*,⁶⁾ og jeg havde i dem

1) Laurentius Bertelsen (1802—52) døde som Overlæge ved Dragonregimentet i Randers.

2) Det omtales meget i Optegnelserne og havde mange forskellige Deltagere.

3) Andreas Bertelsen (1817—77), Proprietær.

4) August Frederik Brandt (1815—93), Præst i Sønderjylland og fra 1860 til 1884 i Veggerløse paa Falster.

5) Diderik Nicolai Blicher Schmidt (1815—83), Søn af Grosserer Chr. Aug. Schmidt, Sognepræst til Munkebo i Fyen.

6) Jens Andreas Wulff, der døde som islandsk Købmand 1873.

kære og trofaste Venner, med hvem jeg havde mange glade og fornøjelige Timer.

I mine Studenteraar kom jeg af og til om Søndagen hos *Brandts Fader* (Grosserer *Johannes Heggelund Brandt*, død 1840), der ejede den store Gaard Nr. 45 i Strandgade paa Christianshavn. Det var et fint og elegant Hus, og de mange Sønner og Døtre førte deres Venner og Veninder til Huset. Men Faderen, en meget smuk Mand, nød ikke nogen rigtig god Omtale, hvorfor veed jeg ikke rigtig; mulig hidrørte det fra, at han engang havde været fallit; men han gjorde store Forretninger især paa Sverige og Finland. Alle Børnene var mer eller mindre smukke og elegante Personligheder. En anden Familie, hvor jeg ogsaa kom, var hos Sognepræsten til Trinitatis Kirke, Pastor *Rothe*, der førte et meget selskabeligt Hus og havde mange Børn.

Jeg kom paa adskillige Baller, skøndt jeg ikke var nogen god Danser paa Grund af min sørgelige Mangel paa musikalsk Gehør, men jeg maa erkende, at mine Studenteraar gik fornøjelige og lykkelige for mig.

I Slutningen af 1834 blev extraord. Professor i Nationaloeconomi *Christian Georg Nathan David* sat under Generalfiskalens Tiltale for Overtrædelse af Trykkefrihedslovgivningen ved 3 Articler, som var optagne i det af ham udgivne Ugeskrift „Fædrelandet“, og som saavidt vides, var skrevne af nuværende Byfoged *Sager*, afdøde *Orla Lehmann* og ligeledes afdøde Overlærer i Roskilde *Johannes*

Hage. David valgte *Haagen* til Defensor, medens *Treschow* var Generalfiskal. Ligesom denne Sag i sin Tid vakte en overordentlig Opsigt, saaledes gav den *Haagen* et stort Arbejde, og da han vandt Sagen, blev hans Renommée som Sagfører end yderligere befæstet. Da der fandt en uafbrudt Conference Sted imellem ham og *David* i denne Anledning, maatte jeg ofte gaa Ærinde til denne, der dengang boede paa Hauserpladsen.

Paa et af disse Besøg saa jeg et Syn, som jeg aldrig har kunnet glemme. Det forudskikkes, at *David* da nylig var bleven gift med Frøken *Bramsen*.¹⁾ Om hende vil jeg ikke sige, at hun var smuk, thi det vilde være altfor lidt, men at hun var dejlig, noget af det dejligste, man kan tænke sig, medens han var noget af det grimteste man kan tænke sig — en rigtig ægte Smaus at se til. Hertil kom en i høj Grad knirkende Stemme, saa at selv de skønneste og mest poetiske Ord, som han var Mand for at bruge, tabte sig ved at udtales af ham. Han var født 1793, men blev som ung Mand døbt i 1830 i Hirschholm (eller Slagslunde) Kirke, og jeg troer, at han mest lod sig døbe af den Grund, at han som Jøde dengang ikke kunde blive Universitetslærer. Men nu til Synet!

Det var en tidlig Morgen jeg kom derhen og blev lukket ind i Entréen, hvor *David* stod og barberede sig. Buxerne var gledne ned, og han stod i Skjorte, Ansigtet var indsæbet. Han vendte sig

¹⁾ Dette er ikke rigtig. *David* var allerede 5. November 1831 blevet gift med *Georgine Nicoline Bramsen* (1811—90), Datter af Justitsraad og Revisor *Ludvig Ernst Bramsen*. Se *Memoirer og Breve XXVI*.

om til mig, og jeg begyndte paa at sige mit Ærinde, medens jeg tænkte: „Hvor han dog er grim!“ Da aabner Døren sig til et Værelse, og „Synet“ viste sig, som man skal lede længe efter. Der stod hun i al sin Ungdoms og Skønheds Fylde, klædt i en let og elegant Morgendragt — og disse mageløse Øjne, ja, hun var bedaarende dejlig! Og saa at tænke sig, at hun til Mand havde en Personlighed som ham! O, Under over alle Undere! Hvorledes denne Forbindelse er kommen i Stand, veed jeg ikke, men jeg troer, at *David* som ugift boede hos hendes Forældre, og at Bekendtskabet derved er indledet; men et Fornuftgiftermaal maa det have været, thi hvor megen Agtelse hun end kunde have for hans store, aandelige Begavelse, var Forskellen imellem deres Personligheder dog altfor uhyre. At *David* forresten havde et aabent Øje for kvindelig Skønhed, turde nok have været Tilfældet, og jeg erindrer, at det blev sagt, at han skal have lagt an paa Madame *Wexschall*, der dengang var en højt feteret Skuespillerinde og fremtrædende Personlighed, hvilket skal have foranlediget Fru *Salicath*, i hvis Hus Fru *Wexschall* kom, til at give ham en drøj Lection. Der blev ogsaa i de første Aar af *David*s Ægteskab skumlet en Del over ham; men det bør tilføjes, at man aldrig hørte andet end, at *David* og hans Hustru levede lykkeligt sammen deres lange Samliv.

Efter denne Episode kommer jeg tilbage til Processen, hvorom jeg dog skal indskrænke mig til at bemærke, at da *Haagens* første Indlæg var færdigt,

holdtes der en Aften en Samling i vort Hjem, hvor Højesteretsadvocaterne *Sporon*, *Guldberg* tilligemed *David* og et Par andre var tilstede foruden *Kitty* og jeg, og hvor *Guldberg* læste Indlæget op. Sagen blev som bekendt vundet, og det sagdes — hvad der er karakteristisk for hin Tid at — *Mourier* og *Mollerup*, der dengang var Assessorer i Overretten, havde spurgt *Ørsted* privatim, om det gik an at frifinde *David*, hvilket han skal have besvaret bekræftende. Dog skal jeg ikke indestaa for Sandheden heraf. Frifindelsen, som blev givet, dog med Paalæg af Sagens Omkostninger, ved Overrettens Dom den 18. Maj 1835, vakte en overordentlig Jubel hos Datidens liberale Parti, hvortil *Haagen* selvfølgelig hørte — der kom senere andre Tider og andre Anskuelser hos ham — og Studenterne drog samme Dag om Aftenen Kl. 10 i Tog til *David*s Bopæl, som dengang var paa Kongens Nytorv¹⁾ for at give ham et Hurra, ved hvilken Lejlighed da *Haagen* ogsaa fik sin Part. Herom skriver han i et faa Dage efter dateret Privatbrev:

„Efter mange Genvordigheder og det ene foruroligende Rygte efter det andet blev Professor *David*s Sag vundet i Mandags, idet Retten frikendte ham for Generalfiskalens Tiltale mod at betale Processens Omkostninger. Jeg har været saa bestormet med Gratulationer og Lykønskninger, at jeg i de sidste 2 Dage ikke har kunnet sætte Pen til Papiret, og jeg har tildels maattet løbe fra Herodes til Pilatus, saa at jeg ikke har været i mit Hjem. Ingen Glæde

¹⁾ Nuv. Nr. 6.

er dog saa stor, at den er forbunden med Ubehageligheder. I Mandags Aftes var jeg hos *David* for at passere Aftenen efter vundet Slag. Betænk engang, da kommer ganske uventet en Deputation og en Sværm Studenter for at give ham et Hoch. Da dette var forbi, faldt de ogsaa paa at ville bæere min Ringhed med en lignende Ære; men for ikke at forskrække min Kone, maatte *David* afværge, at de gik til mit Hus, saa at den stakkels Procurator, der gerne havde krøbet i et Musehul, maatte med Hatten i Haanden fra et Rendestensbrædt tale til Folket, der stod helt ud til Hesten paa Kongens Nytorv. Jeg vidste hverken, hvor jeg skulde begynde eller ende min Tale, men fik noget sat sammen, som jeg næppe kan erindre Meningen af. Imidlertid troer jeg dog, at det løb ret heldigt af uden formelig Prostitution, hvilket er saa meget lettere tænkeligt, som der herskede en Dødsstilhed. Hvad der var behageligt var den Rolighed og Sindighed, hvormed den hele Mængde var i faa Minutter aldeles forsvunden fra Torvet, saa at Regeringen ikke kan have mindste Grund til at klage over Uorden. Man kan dog opleve og gennemgaa meget her i Verden, som man ikke har tænkt eller anet.“

I en den 20. Maj dateret Billet fra *David* til *Haagen* omtales, at dennes Skaal Aftenen iforvejen var drukket i „Foreningen“ (sandsynligvis Studenterforeningen) med megen Enthusiasme. Og medens Sagen staar paa, skriver Professor *H. N. Clausen* dette Brev, dateret 2. Februar 1835 til *Haagen*:

„Du vil, kære Ven, holde En af dem, der ogsaa

glæder sig ved at have været blandt dine „academicke Ledsagere“,¹⁾ det tilgode, at han trænger sig frem af den Mængde, der igaar har læst dit Indlæg,²⁾ for at sige dig, hvad mange stiltiende føle: Naar den *Davidiske Sag* er en Nationalsag, saa bliver det *Haagenske Indlæg* et Nationalskrift, hvori Fædrene skulle læse sig til de Rettigheder, som de halvt sovende ere komne til, lære selv og lære deres Sønner at vaage over dem og at værgе for dem med Kløgt og Kraft. Selv om denne Sag ikke skulde have andre gode Virkninger end den, at Danmark faar Lejlighed at kende sine bedste Mænd og at ledes af dem paa en Vej, hvorpaa det er let at snuble og fare vild, saa have Vedkommende derved gavnet den gode Sag anderledes, end de have Anelse om. Men hvor Modet træder frem med denne Aandens Klarhed, denne Besindighedens Styrke, der vil Tidens Genius vel give Lykke til. Af ganske Sind og Sjæl

Din hengivneste

H. N. Clausen.

At der paa den Tid dog ogsaa raadede andre Meninger om *Haagens Indlæg* kan bl. a. ses af „Biskop Mynsters Breve“.

Sagen gik nu til Højesteret, som stadfæstede Overrettens Dom 2. Decbr. 1835. Defensorer var *Sporon* og *Guldberg*. Den Dag, Dommen blev afsagt, var jeg tilstede i Højesteret, som dengang holdtes paa Prindsens Palais, hvor Kongens Stol var anbragt i

¹⁾ H. N. Clausen og Haagen var Studenter fra samme Aar, 1809.

²⁾ I „Fædrelandet“ for 1. Februar 1835.

Baggrunden ved den øverste Ende af Salen, medens Advocaterne stode ved Skranken, der var placeret lige for Tronstolen ved den nederste Ende, og bag den 2 Underofficerer af Fodgarden med Hellebarder. Advocaten begyndte altid saaledes: „Stormægtigste Monarch, allernaadigste Arveherre og Konge“, og henvendte sig altsaa umiddelbart til Majestæten, som fingeredes at være tilstede, hvad han i Virkeligheden kun var den Dag, Højesteretsaaret begyndte.

Under Proceduren var Publikum uroligt, og blandt de gamle Assessorer, der formodentlig fandt Rettens Værdighed krænket derved, satte *Rottbøll* et bistert Ansigt op. Da der skulde votes, maatte Tilhørerne forlade Salen, og da Voteringen varede temmelig længe, blev der saa megen Støj i Forsalen, at en af Protokolførerne et Par Gange viste sig i Døren med den Besked fra Justitiarius, at Dommen strax vilde blive oplæst, naar den var afsagt. Om sider aabnedes Dørene, og man styrtede ind. Da Conclusionen med Frifindelse blev oplæst, udbrød man i et lydeligt Hurra, som sikkert aldrig før var hørt i Højesteret. Jeg pilede hjem i Klædeboderne, det bedste jeg kunde, for at melde Udfaldet.

Dengang var Venskabet mellem *Haagen* og *David* paa det højeste, og de omgikkes meget. Som Exempel paa Venskabets Varme, skal jeg anføre *Haagens* Paastand om *Davids* Frifindelse, der lød saaledes:

„Professor *David* var min Barndoms Legebroder, min Ledsager paa den academiske Bane. Han er min Manddoms Ven, og jeg kan derfor ikke tolke

de Følelser, hvormed jeg hermed paastaar og sætter i Rette

at Tiltalte, Dr. phil., Professor i Statsoeconomien, *Christian Georg Nathan David* bør for Generalfiskalens Tiltale i denne Sag fri at være.

Domstolenes Retfærdighed er Danmarks Stolt-hed, og med Haab og Fortrøstning nedlægger jeg derfor Tiltaltes Sag i Rettens Hænder“.

Og engang, den 21. Februar, *Haagens* Geburtsdag og Bryllupsdag, sendte *David* om Morgen en lille Porcellainsvase, hvori var sat nogle Violer, og imellem disse et Papir, hvorpaa stod skrevet:

Undseelig, bly i Støvet fast nedbukket
Jeg hilser her en dobbelt herlig Fest.
Dog Blomster vil ej Hjemmet finde lukket,
Hvor Venskab altid var kærkommen Gæst.

Desværre var her ogsaa Anledning til at sige: der skulde komme en anden Tid og et andet Forhold.

Da anden Examen var taget, valgte jeg at studere Jura, idet jeg fra Barndommen havde ligesom en Rystelse paa Haanden, hvilket dog maaske var indbildt, men som lod mig anse mig selv for uskikket til at være Chirur, og til Theologien følte jeg aldeles ingen Lyst. Jeg begyndte med at manuduceres af daværende Overretsassessor *Jacobsen*, bekendt ved sine historiske Afhandlinger og som Forfatter til „Trolddom“. ¹⁾ Assessor *Jacobsen* var en meget svær, lille Mand og boede dengang paa Hjørnet af

¹⁾ Den bekendte Historiker og Jurist Peter Vilhelm Jacobsen (1799—1848) havde paa dette Tidspunkt endnu ikke begyndt Forfatterskabet af sine i Hist. Tidsskrift offentliggjorte historiske Afhandlinger om Danmarks indre Styrelse i 16. Aarh., saa lidt som af Skuespillet „Trolddom“, der først fremkom Aaret før hans Død.

Pilestræde og Sværtegade 2. Sal; forøvrigt var han en dygtig Jurist og døde som Etatsraad og Committeret i Rentekammeret. Men da det ikke vilde gaa rigtigt med Læsningen, det var min egen Skyld, skiftede jeg Manucteur og valgte Overretsassesor *Alberg*.

Den 1. October 1835 mødte *Haagen* ved den første Stænderforsamling i Roskilde. Som et Bevis paa den Popularitet, han dengang nød, kan anføres, at han var den tredje i Rækken af Kjøbenhavns Deputerede og valgtes med 1014 Stemmer, medens *P. G. Bang* var Nr. 1 med 1059 og *Algreen-Ussing* Nr. 2 med 1021 Stemmer. *Kitty* fulgte med ham derned, hvor de boede hos Forvalter *Bruun* paa Klosteret. Medens *Haagen* var der, skulde hans Fuldmægtig *Falkmann-Petersen* besøge hans Forretninger og blev derfor indkvarteret i Lejligheden i Klædeboderne; men det viste sig som saa ofte i lignende Tilfælde, at det var Manden selv, med hvem Folk ønskede at tale og ikke med hans Fuldmægtig.

I Stænderforsamlingen spillede *Haagen* en fremtrædende Rolle og blev valgt til Ordfører i Finantscomiteen, ligesom han var det Medlem, der blev valgt ind i de fleste Comiteer, nemlig 15. Men denne Popularitet i politisk Henseende, som rimeligvis for en stor Del skrev sig fra hans Defension i *David's Sag*, tabte sig snart; og da den 2. Stænderforsamling skulde samles, indeholdt „Kjøbenhavnsposten“ (1838, Nr. 254) et Stykke med Beklagelse over, at *Haagen* var en af de Bankdirecteurer, som mødte,

medens Bankdirecteur *L. N. Hvidt* blev hjemme. *Haagen* blev da ej heller oftere valgt til Ordfører i Finantscomiteen, hvilket Hverv *Algreen-Ussing* fik, idet han var ganske anderledes radikal end *Haagen* og hørte til Datidens Røde. *Ussing*, som i sin senere Levetid gik over i det ganske modsatte Hjørne, var som sagt dengang Ultra-Liberal i allerhøjeste Grad, og hans „Ramaskrig“ genlød idelig og idelig, navnlig naar det gjaldt Statens Finantser. Hvorledes han dengang var anset af den mere besindige Del af Forsamlingen fremgaar af følgende: Engang skulde der være et Comitémøde hos Professor *Bang*, der boede hos sin Fader, Domprovsten, hvor *Haagen* og *Tutein* fra „Marienborg“ skulde samles med *Ussing*. Da *Tutein* kom, sagde han til *Bangs* Familie, forinden han gik ind i det Værelse, hvor Mødet holdtes: „Kan De ikke laane mig en Ridepisk, som jeg kan tage med ind i Mødet!“

Som bekendt fik *Ussing* 1839 en Guldpokal som Foræring af ligesindede Medborgere. Mange Aar efter, da han aldeles var gaaet over til den konservative Side, sagde En til ham ved et Middagsselskab: „Hvorledes lever Pokalen?“, hvortil *Ussing* svarede: „Jo Tak, jeg venter hver Dag, at der skal komme Bud efter den!“

Disse Stænderforsamlinger hørte til Roskildes glimrende Periode, idet Byens Indvaanere havde en betydelig Indtægt ved at leje Boliger ud til de Deputerede, og ved de Gilder, som disse gjorde. Den kgl. Commissarius, som boede paa Palaiset, hvor Forsamlingen ogsaa holdtes, havde aabent Hus

i det mindste een Aften om Ugen, hvor Byens Borgere ogsaa gav Møde. Saa vidt jeg erindrer, antog man, at Byen paa forskellig Maade havde en Indtægt af 80,000 Rdl. ved en saadan Forsamling. Dengang stod *Anders Sandøe Ørsteds* Popularitet i Zenith, han var paa eengang „Kongens og Folkets Mand“. De Deputeredes Hengivenhed for ham lagdes bl. a. for Dagen derved, at de forærede ham en elegant Winervogn til at køre frem og tilbage mellem Kjøbenhavn og Roskilde, noget som *Salicath* var en af Hovedmændene for at sætte igennem. Ogsaa i Jylland betragtedes *Ørsted* dengang med de samme Øjne; og da han paa Tilbagevejen fra Viborg i en af de første Stænderforsamlinger kom til Aarhus, indbød Baron *Güldenchrone* ham til Middag paa „Wilhelmsborg“ og lod ham hente i en med 6 Heste forspændt Equipage.

Paa Nationalbankens Repræsentantmøde den 20. Juni 1838 valgtes *Haagen* til Directeur i Banken i den Plads, som blev ledig ved Konferentsraad *P. Møllers* Afgang. Hvad der bevægede ham til at søge dette Embede og at opgive sin indbringende Stilling som Procurator, har jeg aldrig hørt ham udtale. Det var saa langt fra at han vandt noget derved i pekuniær Henseende, thi Gagen for Bankens Directeurer var 3000 Rdl., hvad dengang forøvrigt blev anset for en høj Gage for en Embedsmand; men det var langt under hvad han tjente som Procurator. Som Eksempel paa et indbringende Bo kan nævnes Conferentsraad *Bugges*. Denne Mand var Chatolkasserer hos Højsalig Kong Frederik den

Sjette og efterlod i 1837 en meget betydelig Maleri-samling, saa stor som vel sjelden nogen privat Mand her i Landet har havt den; thi den saavel paa Dansk som paa Fransk affattede Catalog udviser, at der fandtes 612 Oliemalerier, som fandtes i *Bugges* Bolig paa Prindsens Palais ud til Ny Vestergade 1. Sal, hvor han havde en hel Suite af Værelser.¹⁾ De forskellige Auktioner efter ham indbragte *Haagen* et samlet Salær af omtrent 1500 Rdl. Det skal her bemærkes, at *Bugge* var Chatolkasserer paa en Tid, da denne Stilling (hvis man kan tro, hvad der fortaltes) var meget indbringende, idet grove Snyderier gik meget i Svang. Saaledes sagdes det, at naar Kongen forærede en Mand en Gulddaase fyldt med Dukater, blev Dukaterne tagne ud, forinden Vedkommende fik Daasen — og andre lignende Geschichter. Dog er dette vel Overdrivelse, skøndt der dengang var et Par Mænd ansatte paa *Bugges* Comptoir, som levede saaledes, at man ej vel kunde forstaa, at de kunde gøre det alene af deres Gage.

Men for at komme tilbage til *Haagens* Motiver til at blive Bankdirecteur, saa kan det jo paa den anden Side være, at han har tænkt sig, at hans Fortjeneste kunde tage af i Tidens Løb, hvorfor han hellere vilde tage den mindre, men sikre Indtægt; og hertil kom vel ogsaa den Betragtning, foruden den Interesse han havde for Bankvæsnet i det hele, at Bankdirecteurposten var en meget anset Stilling.

¹⁾ *Bugges* Samling var delvis offentlig tilgængelig og regnedes som en af Kjøbenhavns dengang faa offentlige Seværdigheder. I Katalogen vrimler det med Rembrandter, Correggioer, Tizianer osv., saa Ejeren har ikke været saa smaalig med de store Navne. som en mere kritisk Eftertid, der har paavist, at den *Buggeske* Samling indeholdt kun meget faa Værker af virkelig Kunstværdi.

PEDER MADSENS GANG

Dengang havde kun én Bank i hele Landet, og naar der taltes om en Bankdirecteur, kunde det kun være Directeur i Nationalbanken. *Haagens* første Collegaer var *N. Aagesen*, kongelig Directeur, *P. G. Bang*, *L. N. Hvidt* og *Grosserer Christensen*. *Aagesen* var ej fornøjet med *Haagens* Valg, og dette hidrørte sandsynligvis fra, at *Haagen* havde været Bankens Procurator og saaledes staaet i underordnet Forhold til Directionen; thi *Aagesen* følte sig meget, som man siger, og i hvor venskabeligt Forhold han end kunde staa til sine Colleger, søgte han dog stedse at vedligeholde et vist Supremati over dem, hvilket ogsaa var Tilfældet, da de alle havde megen Respect for ham, hvilket hidrørte fra, at han var „Kongelig Directeur“ — hvilket i det mindste under den gamle Direction ansaaes for meget mere end de andre Directeurer, uagtet der i Virkeligheden ingen anden Forskel var mellem dem, hverken med Hensyn til Gage eller andet, end netop den Omstændighed, at Kongen valgte ham — men dette gav under Absolutismen et vist Relief — og dernæst, at *Aagesen* i sin personlige Optræden stedse søgte at holde andre tre Skridt fra Livet.

Da *Haagen* nu skulde opgøre sine Procurator-Forretninger, indgav han et Andragende til Kongen om at erholde sin Afsked og tillige Tilsagn om anden Ansættelse, dersom han ej maatte blive genvalgt til Directeur-Posten; hvilket bevilgedes ham (saaledes som han skriver i sin Autobiographie) i „Udtryk, der giver et mærkeligt Bevis paa, at Kongen ikke unddrog de Mænd sin Naade, der henregnedes til Oppositionen“.

Han havde betænkt at overdrage sin Praxis til *Nyholm*, som dengang var ung Procurator og formodentlig allerede dengang havde viist, hvad han betød;¹⁾ men saa kom en Mand med en Slæde ivejen, og Manden var *Treschow*, som fik *Haagen* bestemt til at overlade *Kraft* Forretningerne.²⁾ *Kraft* arbejdede nemlig som Fuldmægtig hos *Treschow*, og denne forstod altid ypperligt at hjælpe andre — vel at mærke, naar det ikke kostede ham Penge. Han var vel paa den Tid ikke Repræsentant i Banken, men havde været det og allerede da en meget indflydelsesrig Person; ja, der var dem, som vilde vide, at *Treschow* gjorde *Krafts* Overtagelse af Forretningerne til en Betingelse for at *Haagen* blev Directeur.³⁾

Paa denne Maade blev *Kraft* saaledes *Haagens* Eftermand; og foruden at han strax fik mange og gode Forretninger, havde han kort efter det store Held at faa to Boer af en saadan Betydning, at *Haagen* bemærkede, at han selv næppe havde havt saadanne i sin lange Praxis. Det ene var den rige Planter *Mac-Evoy*, som ejede det Palais i Bredgade, der senere beboedes af Prins *Frederik af Hessen*. *Mac-Evoy*, der var ugift, beboede Palaiset alene, med Undtagelse af *Bernstorff*.⁴⁾ Denne Mands For-

1) Overretsprocurator Samuel Frederik Carl Nyholm (1810—69), der 1865 blev Nationalbankdirektør.

2) Overretsprocurator Hans Rudolph Kraft (1808—61), gift med Caroline Elisabeth Brandt, død 1850.

3) Den senere saa mægtige Frederik Vilhelm Treschow (1786—1869), Geheimekonferensraad.

4) Bredgade, nuv. Nr. 54, Hornung & Møllers Pianofortefabrik. *Mac-Evoy* oplyste allerede 1825 sine Saloner med kunstig Gas, en Belysning, som først 32 Aar senere kom til Anvendelse i Kjøbenhavn.

retninger havde *Haagen* havt i en Række af Aar. Det andet store Bo var Grevinde *Rosencrones*, hvilket *Kraft* formentlig fik gennem *Treschow*.

Kraft vedblev næsten til det sidste at have meget indbringende Forretninger og maatte have kunnet samle sig en ikke ringe Formue, men blev i høj Grad overmodig og ødsel. Da han derhos blev frastødende i Omgang, tog Forretningerne af, og tilsidst endte han med egen Haand sit Liv, idet han en Søndag efter at være kommen hjem fra en Spaseretur med sine Børn gik ind i sit Comptoir, lukkede Døren og hængte sig. Da der noget efter blev kaldt paa ham til Middagsbordet, og da Døren uagtet gentagen Banken ej blev lukket op, sendtes der Bud efter en Smed, og da den var dirket op, var det for sent. Saaledes endte et Menneske, om hvem man med Sandhed kan sige, at da han blev gift, saa alt saa lyst og lykkeligt ud for ham som kun for faa.

I Foraaret 1838 solgte *Haagen* sin Gaard til Klædehandler *Schmidt* i Nygade, hvis Hus stødte op til Bagbygningen, hvorfra han lod hugge Hul i Muren, saa at der blev Gennemgang. Købesummen var omtrent 21,000 Rdl., saa at han altsaa tabte paa den, idet han gav 23,200 Rdl. for den. Ved denne Lejlighed gav *Haagen Schmidt* det Raad, at hvis han havde noget at disponere over, skulde han købe Bankaktier; og dette glemte *Schmidt* heller ikke. Thi paa *Haagens* Begravelsesdag sagde han, at han kunde takke *Haagen* for sin Formue. Selv undlod *Haagen* heller ikke dette, og jeg har i hans Bøger set, at han købte saadanne for 40 Rdl.!

Fra Klædeboderne flyttede vi i Efteraaret 1838 til Kronprindsessegade Matr. Nr. 389 (nuv. Nr. 14), som daværende Administrator i Huscreditkassen *Holm* nylig havde købt efter Conferentsraad, Assessor i Højesteret *Rosenkilde*, og hvor *Haagen* lejede 2den Sal for en aarlig Leje af 600 Rdl. Denne Ejendom var i en meget forfalden Tilstand, og *Holm* satte en hel Del paa dens Reparation, hvorved dog anvendtes en vis Oeconomi i Udstyrelsen af Værelserne. Som et Curiosum kan anføres, at *Holm* sendte nogle Ruller Tapetpapir til os, for at vi kunde vælge hvilke vi vilde have. Allerede det, at Væggene ikke skulde have Lærred med Oliefarve, men at man skulde nøjes med Tapetpapir, syntes vi var underligt. Imidlertid blev der valgt et Stykke til et Værelse og et til et andet; men end større blev Forandringen, da man fik at vide, at det kun var til Salen, at Papiret skulde vælges; i de andre Værelser skulde bruges en ringere Sort Papir. Til Baggaarden stødte dengang en stor Have, som hørte til Tømmerkroen i Adelgade (Nr. 27), og dér muntrede Svendene sig f. Ex. Fastelavnsmandag. Senere hen blev der paa Havens Grund opført en stor Bygning til Fribolig for gamle Svende, og derved gik Lys og Luft tabt.

Samtidig med os flyttede Admiral *Schønheyder* ind paa første Sal, der var udstyret med noget mere Elegance, medens *Holm* selv tog 3dje Etage, og Stuen lejedes ud til fhv. Lieutenant *Rainals*, der havde et Varelotteri. Denne Mand var Søn af det i sin Tid store Handelshus af dette Navn, som ejede

den Gaard i Bredgade (Nr. 43), der senere i en lang Aarrække tilhørte den ældre Kammerherre *Scavenius*, og af dennes Søn blev solgt til Firmaet *Hassel & Teudt*. *Rainals* havde i sin Ungdom været Husarofficer, men dette varede kun kort, da han opførte sig saaledes, at han maatte tage sin Afsked. Da han flyttede ind i *Holms* Gaard, var han gift med en Jødinde fra Hamborg og havde flere smaa Børn, og han var den første, der fik Tilladelse til at oprette et Industri- og Varelotteri, hvilken Entreprise tilsyneladende svarede god Regning. Der fandt megen Virksomhed Sted med Afsendelse af Varer. Han havde et meget smukt Indbo og et Enspænderkøretøj, men førte forresten et besynderlig afsondret Liv. Man saa aldrig noget til Konen, Børnene derimod legede i Gaarden, og først naar det blev mørkt om Sommeraftenen kørte han ud med sin Familie. Senere hen forandredes hans Stilling meget, og han døde i Fattigdom og Elendighed, efter i sin sidste Levetid at have boet etsteds i Falkoneralléen i en ussel Tilstand.

Ligesom vi ved at flytte ind i Nr. 389 fik en større Lejlighed end tidligere, saaledes fik derved vor hele Levemaade et større Sving. Af Familierne i Gaarden kom snart et nært Venskabsforhold istand med *Holms*, hvor Døtrene *Amalie* og *Oline* vare jævnaldrende med *Sine* og *Marie*. Ogsaa med Admiral *Schønheyders* Familie blev der stiftet Bekendtskab. Da baade *Sine* og *Marie* og jeg nu vare komne ind i Danseperioden, og da de store Værelser afgav gode Dansesale, begyndte vi at gøre større

Baller. I Klædeboerne havde vi engang Danseundervisning af den ældre *Stramboe*, Danser ved det Kongelige Theater, men jeg mindes ej, at der var noget egentligt Børnebal. Derimod kan jeg erindre, at en Aften, da en Del Ældre og Børn vare forsamlede, fik vi Lyst til at danse, og jeg skulde da hente en Lirekasse — dengang tog man til Takke med den Musik — for at vi kunde hoppe efter den. Paa den Tid boede Gibseren *Antonelli* paa Østergade i Stueetagen af nuværende *Børre & Lorentzens* Gaard, som da endnu var i sin oprindelige Skikkelse med hollandske Vinduer, medens Porten var for Enden af Bygningen nærmest Amagerstov. Ved Siden af sin egentlige Haandtering ejede *Antonelli* flere Lirekasser, som han lejede ud til forskellige Personer, der gik omkring med dem om Dagen og spillede paa Gader og i Gaardene. Det var temmelig sent om Aftenen, da jeg kom der, og der blev da svaret, at en af Folkene boede ovre i Pedermadsensgang — der kunde jeg gaa over og se om jeg kunde faa fat i ham. Jeg omtaler dette, fordi det var den første Gang jeg ved Aftenstide kom i den Gade, hvor man forøvrigt sjældent eller aldrig kom om Dagen. Men jeg skal aldrig glemme den Rædsel, som betog mig, da jeg var kommen noget ind i Gaden eller rettere Strædet, (thi det var saa smalt, at en Vogn akkurat kunde køre derigennem) og saa de kvindelige Væsener posterede i Husenes Døre. Det var det laveste Udskud blandt Befolkningens Bærme, og paa Grund af Gadens Smalhed var det umuligt at komme forbi dem uden

at høre deres Tale. Jeg, som da var en halvvoxen Dreng, rystede som et Espeløv; men nu var jeg der engang, og Manden skulde jeg have fat i. Heldigvis boede han paa den modsatte Side af Gaden, hvor der ingen Kvindfolk stod i Dørene, og jeg fik da En til at lyse mig op ad Trappen. Manden var hjemme og villig til at komme, saa at vi fik os en Svingom; men hvad den Lystighed havde kostet mig af Angst, fik ingen at vide, medens jeg har gemt Erindringen derom saa godt, at jeg nu efter 50 Aars Forløb husker det, som om det var passeret igaar Aftes. Den yngre Slægt, som nu spadserer ad den brede Ny Østergade med dens storartede Bygninger paa begge Sider, har ingen Ide om, hvorledes Peder-madsensgang saa ud. Foruden Gadens Smalhed var det ejendommeligt, at Husene, navnlig paa den østre Side, var lave paa 2 Etager med lidet Gaardsrum; men dette vendte ud til den store Have, som dengang hørte til Hôtel d'Angleterre, hvilken Have af den Grund sagdes ikke at maatte bebygges. I denne Have var mange Aar en Keglebane, hvor der spillede Hazard. Husene i Gangen var meget gammeldags; saaledes var der et af dem, hvor Indgangsdøren var brækket paa Midten, saadan som man ser paa Landet; thi Peder-madsensgang brændte ikke i den store Ildebrand 1728 saa lidt som Østergade, og da Gaden skulde udvides, blev købt 2 store Gaarde paa Østergade, den ene tilhørende Hattemager *Lorentzens* Enke, gift med kgl. Skuespiller *Sahlertz*, og den anden Vexellerer *J. M. Levin*. Begge Gaardene blev nedrevne.

I Maj 1840 var jeg oppe til juridisk Examen og fik 2. Karakter baade til den mundtlige og skriftlige Del. At Udfaldet ikke blev bedre, skyldtes den Omstændighed, at jeg ikke havde været flittig nok, men for meget optaget af Fornøjelser. Først i det sidste Aar tog jeg fat for Alvor. Naar jeg nu som Ældre tænker tilbage paa dette Studium, maa jeg formene, at mine ældre Omgivelser, der skulde tænke for mig, burde have taget mig derfra, da jeg hverken havde Lyst eller Evne dertil. Men de, som nærmest var kaldede hertil, egnede sig ikke til at optræde paa denne Maade; navnlig skulde det da have været *Haagen* som den, der havde Forstand paa saadant; men en saadan Optræden laa ej for ham. Istedetfor tilbragte jeg halvfemte Aar med at holde Manuduc-teur, som var en meget kostbar Historie for Fader; thi saavidt jeg mindes, betalte jeg 8 Rdlr. om Maaneden. Det laa nær at tænke sig, at naar jeg opgav Studeringerne, kunde *Haagen* ved sin Indflydelse have skaffet mig en Plads i Banken allerede dengang; men en saadan Virksomhed laa som sagt ikke for ham.

En Begivenhed, som indtraf Aaret forud, kan jeg ikke undlade at omtale i al Korthed, nemlig Kong *Frederik den Sjettes* Død den 3. December 1839. Det er aldeles vist, at en saadan Landesorg, som dette Dødsfald fremkaldte, har ingenlunde været set senere; thi trods de store Ulykker, som havde ramt Landet og specielt Hovedstaden under hans Regering, var han i Sandhed elsket af Folket, der i ham saa „Landets Fader“ og betragtede ham med

en Ærbødighed, som nu forlængst er ophørt ligeoverfor Regenten. Hertil kom, at en Menneskealder var hengaaet, siden Landets Konge var død, og alle de Formaliteter, der da iagttages ved en saadan Lejlighed, var derfor fremmede for den daværende Slægt.

Dødsfaldet indtraf Kl. 8³/₄ om Morgenen, det var en Tirsdag, og tidlig paa Formiddagen gik Generalmarschen, det vil sige et Corps af Trommeslagere gennem Gaderne, og deres Hvirvler gjorde et stærkt Indtryk. Jeg mindes, at da de kom gennem Kronprinsessegade, græd *Kitty*, som om det var hendes egen Fader, der var død. Stadens Porte lukkedes, saa at lange Vognrækker holdt udenfor dem, Tropperne og de borgerlige Corps opstilledes paa deres Allarmpladser, medens Stadens Gouverneur, Prins *Wilhelm af Hessen*, red omkring med sin Stab og tog dem i Ed. Studentercorpset stod saaledes opstillet udenfor Universitetet.

Om Formiddagen Kl. 12¹/₂ blev *Christian den Ottende* proclameret som Konge fra Altanen paa hans Palais paa Amalienborg af Geheimestatsminister Greve *Otto Moltke*, som tre Gange raabte: „Kong *Frederik den Sjette* er død, længe leve Kong *Christian den Ottende*“, medens han samtidig viftede med sit Lommetørklæde, hvorefter den nye Konge traadte frem og modtog Folkets Hyldest. Jeg stod paa Pladsen, hvor Skaren var saa tæt som mulig. Blandt dem, der forinden Hyldningen saaes at gaa ind i Palaisen, var ogsaa den afdøde Konges Generaladjutant for Landetaten, General *Bülow*, der

havde spillet saa fremtrædende en Rolle, og man talte da om, at nu var hans Tid forbi som ogsaa adskillige andre Personers. Ja tilvisse, den gamle Tid var nu skrinlagt, og den nye Tid begyndte, den Tid som skulde svie til os alle, baade til Konge, Folk og Land, efterhaanden som den udviklede sig; og hvad det ikke blev galt under *Christian den Ottende*, saa blev det under hans Efterfølger.

Det første, som lagde Beslag paa den offentlige Opmærksomhed, var den afdøde Konges Bisættelse, som foregik med al gammeldags Højtidelighed. Der var en umaadelig Tilstrømning for at se lit de parade og castrum doloris i Christian den Syvendes Palais paa Amalienborg, Ceremonier, hvorom man nok havde hørt Tale, men hvorom man intet Begreb havde.

Da *Haagen* paa den Tid var Borgerrepræsentant, fik han Adgangskort som saadan og tog da os andre med. Adgangen var dels for bestemte Corporationer til bestemte Tider, dels for Alle og Enhver til andre Tider. Det kongelige Lig laa i Riddersalen, og Adgangen skete fra Trappen tilvenstre i Colonnaden. Der var noget overordentlig gribende ved at se denne Menneskemasse bevæge sig lydløst op ad den sort betrukne Trappe. Alt — Loft, Vægge, Trappetrin — betrukket med Sort; ligeledes Gemakkerne, hvor sørgeklædte Lakajer stod opstillede, medens Lysene kastede et mat Skær over det Hele. Efter at have passeret flere Gemakker kom man ind i den stærkt oplyste Riddersal, og der laa da Kong *Frederik* hvid paa sin Ligseng: —

„fra Vuggen vare hans Puder saa haarde,
 Dansken ham glemmer ret ingen Tid“,
 saaledes som det hedder i Ingemanns dejlige Digt.

Den Aften, da Liget førtes ud af Staden, stod Studentercorpset opstillet i Bredgade, min Plads var udenfor Muren til Marmorkirken, saa at jeg kunde se lidt ned ad Frederiksgade. Vejret havde i de sidste Dage været ualmindeligt koldt, saa at Mange, som skulde deltage i Processionen, havde anskaffet sig extra varmt Undertøj. Saaledes fortælles, at nogle havde ladet sig sy en Dragt af Skind til at bære paa det blotte Legeme, hvilket ikke lød saa urimeligt, naar betænkes, at mange ældre Mænd skulde møde i en Paaklædning, som forhindrede dem i at tage varmt Overtøj paa, saaledes skulde f. Ex. flere Etatsraader møde til Hest i sorte Klæder, kun med en sort Sørgekappe over Skuldrene. Blandt disse var Etatsraad *L. N. Hvidt*, og jeg erindrer, at han kom noget sent, hvorfor han lod sin Hest trave rask gennem Bredgade, saa at den ham ledsagende Tjener med Fakkelen havde megen Møje med at følge ham. Vejret slog imidlertid om i et mildere Hjørne selve Aftenen til stor Beroligelse for Mange.

Selve Processionen foregik med megen Højtidelighed, og Tusinder og atter Tusinder af Mennesker vare paa Benene for at se Toget. De, som ogsaa vilde overvære Ligtogets Ankomst næste Morgen i Roskilde, kørte om ad gamle Kongevej og gennem Frederiksberg By til Fasanvejen og derfra ind paa Roskilde Landevej. Det gjaldt nemlig om at komme ind

paa denne Vej, forinden Toget havde naaet det Sted, hvor Fasanvejen udmunder, da Ingen fik Tilladelse at køre forbi Ligvognen. Kongen og Kronprinsen mødte i Domkirken i sort Civildragt — en Bestemmelse taget af Kongen med den Smag og Takt, som han i saa høj Grad besad. Hvilken Modsætning til Christian den Ottendes Bisættelse, da *Frederik den Syvende* gik op ad Kirkegulvet i Dragonofficers-Uniform med Hjelmen paa Hovedet og beholdt denne paa under hele Højtideligheden, uagtet det sagdes, at baade Arveprins *Ferdinand* og Landgreve *Wilhelm* gentagende havde bedet ham om at lade det være.

Søndag den 28. Juni 1840, Dronning *Caroline Amalies* Geburtsdag, bleve Majestæterne kronede og salvede i Frederiksborg Slotskirke af Biskop *Mynster*. Det var den sidste Gang Danmarks Konge lod sig indvie paa denne Maade til sin Gerning, og Højtideligheden foregik med en middelalderlig Pomp og Pragt. Da jeg havde hørt saa meget af de Ældre i Familien om Frederik den Sjettes Kroning, undlod jeg selvfølgelig ikke at tage dertil. Det skete i Forening med mine Venner *Rasmus* og *Carl Kirketerp*, *Bertelsen* og *Maag*, idet vi tidlig om Morgenen kørte fra *Kirketerps* Sted i Jægersborg Allé. Landevejen var opfyldt af Vogne, som om det kunde være Strandvejen en Søndag i Dyrehavstiden, og da vi nærmede os Byen, gjaldt det om at finde et Sted, hvor vi kunde komme ind med Hestene. Lige udenfor Byen var et Beværtningssted, hvor der var

fuldt op af Heste og Vogne; men vi lod dog Kusken gaa ind og spørge, om vi kunde køre derind, og han kom tilbage med det Svar, at vi kunde først køre ind, naar vi betalte en Daler. Naturligvis gik vi ind paa dette Tilbud og havde saaledes et Sted, hvor vi kunde fortære vor Proviant og hvor vi kunde samles.

Da Appetiten var tilfredsstillet, vandrede vi ind i Byen, som var tæt bepakket overalt med Mennesker og Befordringer, medens Husarer holdt Vagt hist og her. Morsomt var det at færdes paa Gaderne og se de mange forskelligartede Mennesker, som gik op til Slottet. Blandt andre mindes jeg Etatsraad, Hofvinhandler *Waagepetersen* og Conferentsraad *Conrad Heinrich Donner* fra Altona, der begge vare tilsagte og mødte i brun Atlaskes Hofdragt med hvide Silkestrømper og Staalkaarde ved Siden, begge Mænd der, hver paa sin Vis, spillede en stor Rolle i Datiden. Saa kom to tykmavede Amtmænd i deres røde Uniformskjoler, saa saa man den forfløjne Marquis de *Chabrillau* ved det franske Gesandtskab.

Fremdeles mødte man en Masse Bønder, der dengang endnu ikke var de Potentater, som vor herlige Grundlov og Valglov har gjort dem til, men kendte en hel Del mere til Beskedenhed end nutildags.

Det gjaldt nu om at komme ud og se Processionen, men dette var ikke nogen let — eller rettere en meget vanskelig Sag. Saavidt jeg husker, havde *Maag* Billet, men ingen af os andre. Hvorledes jeg kom ind i den yderste Slotsgaard har jeg glemmt,

men ind kom jeg, og dette var allerede noget. Imidlertid kunde jeg der ikke se andet end Ryggen af de Tilskuere, som sad paa Muren til den inderste Gaard. I Gaarden stod Livjægerne opstillede og noget Liniemilitair; forresten var der ingen andre end de, som passerede igennem til den inderste Gaard.

Som jeg nu stod dér og gloede, kom pludselig en mig ubekendt Mand, der efter Uniformen at dømme var Militairlæge, hen til mig og spurgte om jeg havde Lyst til at komme ind i den inderste Gaard. Naturligvis var jeg ikke sen til at sige ja og takke, hvorefter han uden videre lukkede mig ind. Saa stod jeg da midt i al Herligheden og saa alt fra første Haand. Der stod saaledes Drabantkorpset opstillet i de middelalderlige lyseblaa Vaabenkjortler med Baret paa Hovedet og Hellebard i Haanden under Kommando af Kammerherre *v. Krogh*, den senere Sejrherre ved Isted, medens de højeste Klasser i Rangen var tilstede, forsaavidt de ej havde Plads i Kirken, alt i største Pomp.

Efter at man havde ventet en god Stund, kom Kongen i Kroningsskrud med Kronen paa Hovedet, Scepteret i den ene og Æblet i den anden Haand ud fra et Gemak og gik over den aabne Buegang, som førte fra den ene Fløj til den anden, derfra ned i Slotsgaarden, hvor han paa en med rødt Klæde belagt, noget ophøjet Vej, gik til Kirken under en Baldakin, der bares af Storkorsriddere i Ordensdragt af Fløjl. Derefter kom Dronningen, ligeledes under en Baldakin, baaret paa samme Maade, og

ved Siden gik Kronprinsen holdende Dronningen i venstre Haand — Skumlere sagde, at han kneb hende i Fingrene under Processionen.

Da Majestæterne var komne ind i Kirken, forlod jeg Slotsgaarden og drev omkring for at se paa Folkelivet. Et Sted i Dyrehaven holdt Vogne, hvor man kunde købe Spise- og Drikkevarer. Blandt andre havde Farver *Holmblad* i Sølvgade sendt en Vogn med Vin og andre Drikkevarer; men denne Spekulation skal dog ikke have givet noget synderligt Udbytte. Om Aftenen var der Fyrværkeri paa Søen, og om Natten kørte vi tilbage til Jægersborg Allé, hvor vi kom, da den tidlige Morgensol forgyldte Trærnes Blade.

Da jeg ikke kunde vedblive at gaa ledig, blev det bestemt, at jeg skulde se at komme ind i Banken. Nu skete det, at en Plads blev ledig ved en Assistents Død. Resultatet blev da, at *Meulengracht*, der var Assistent hos Kassereren ved Bankcomptoiret i Aarhus forflyttedes til Hovedbanken, og at jeg fik hans Plads.

Da *Haagen* i Efteraaret 1840 skulde foretage den Revision af Bankcomptoirets Bøger og Regnskaber, som Directionens Medlemmer skiftevis foretog hvert Aar, fulgte jeg med ham. Den 17. Oktober drog vi da afsted pr. Diligence til Kalundborg og derfra med Smakken, som det kaldtes — i dette Tilfælde dog et Dampskib — til Aarhus. Saaledes be- traadte jeg da første Gang jydsk Grund i en By,

hvor jeg skulde tilbringe et for mig betydningsfuldt Afsnit af mit Liv.

Vi tog ind hos Madame *Fulling*, som boede i den gamle Gæstgivergaard ligeoverfor Domkirken og ud til Slagtertorvet. Det var en meget gammel Bindingsværksbygning, som i forrige Tider var bleven kaldt Vintappergaarden, med Svaler og lignende Arkitektur. Men var Gaarden gammel, forfalden og skrøbelig, saa havde man det til Gengæld rigtig godt dér; der var megen Properhed, og Bepisningen var god. Familien bestod af Enkemadame *Fulling*, hendes Datter *Bine* og hendes Søster, Enkemadame *Krogh*. Ved Familiens Middagsbord spiste foruden Gæsterne Baron *Rosenkrantz*, der var Lieutenant ved Dragonregimentet¹⁾ og en daglig Gæst i Huset, samt nu og da hans Broder, den nuværende Geheimeraad *Rosenkrantz*, forhen Stiftamtmand i Viborg, dengang Auscultant i Rentekammeret. Disse tvende Herrer vare Erke-Aristokrater, meget højtalende og broutede temmelig stærkt.

En Dag gik *Haagen* og jeg hen at se Brødrene *I. P. B. & A. N. Jensens* Dampbrænderi, der nylig var anlagt i temmelig stor Stil, og hvor der brændtes [Brændevin] af Kartofler, noget som dengang var temmelig nyt. Saavidt jeg husker, var det Lieutenant *Rosenkrantz*, som førte os derhen som til en af Byens Mærkværdigheder. Vi blev viist om af en af Brødrene, og da tænkte jeg ikke paa, hvor husvant jeg skulde blive paa dette Sted. Uagtet de

¹⁾ Fritz Werner Baron Rosenkrantz (1804—82), han døde som afsk. Oberst og Chef for 4. Dragonregiment. Ugift.

mange Fornøjelser, som jeg har havt der, og den store Gæstfrihed, jeg nød der, kan jeg dog Sandheden tro ikke sige andet, end at disse to Brødre var nogle store Børster. De var Sønner af en Købmand i Kalundborg, og den yngste af dem, *Anton*, havde været i England og lært Kartoffelbrænderiet, hvoraf han var saa stolt, at da Interessentskabets Contrakt skulde skrives, gjorde han Fordring paa at benævnes som „A. N. Jensen kommende fra England“; og uagtet fornuftige Folk gjorde ham opmærksom paa det latterlige heri, kom der virkelig til at staa: „Jeg I. P. B. Jensen, Borger i Aarhus, og jeg A. N. Jensen kommende fra England“ osv. Naturligvis fremkaldte dette almindeligt Grin.

Da vi efter at have beset Brænderiet spiste til Middag, var den anden *Rosenkrantz* ogsaa tilstede, og da Talen drejede sig om Brænderiet, sagde den ene Broder til den anden: „Dér var Brug for vore Bøgeskove!“ Man skulde derefter tro, at de ejede flere Godser, og saa var det Hele Ejendommen „Sophiendal“ i Skanderborg-Eggen, som de havde i Forening, og hvor der nok ikke skovedes saameget Bøgebrænde.

Medens jeg dengang ikke kendte et eneste Menneske i Aarhus — senere kendte jeg hele Byen — var der én, til hvem *Haagen* havde noget Kendskab, og det var Cantoren ved Domkirken, *Kabell*, der i sin Tid havde været Tenorsanger ved det kgl. Theater, dog ej længere end fra Høns flyve op og til de flyve ned, thi han debuterede 1. Maj 1811 i „Høstgildet“, men var saa forlegen og und-

seelig, at han ved Saisonens Slutning tog sin Afsked.¹⁾ Bekendtskabet mellem ham og *Haagen* skrev sig fra den gamle Fru *Haagens* Hus. Han var Pebersvend og boede i en lille Lejlighed, hvor vi tilbragte en Aften. Af Bankcomptoirets Embedsmænd var Kasserer, Cancelliraad *Otterstrøm*, og Revisor, Cancelliraad *Ingerslev* fraværende ved Stænderforsamlingen i Viborg, hvorfor Assistent *Meulengracht* fungerede som Kasserer, medens Revisionsforretningerne besørgedes af Overlærer *Fleischer* ved Latinskolen. Som bekendt fik jeg nu *Meulengrachts* Plads, idet Cancelliraad *Otterstrøm* antog mig som saadan; thi dengang blev Assisterterne ved Comptoiret antagne paa denne Maade, og da, efter nogle Aars Arbejde dér, af Direktionen ansatte i Hovedbankens Tjeneste.

Efter omtrent en halv Snes Dages Ophold kom vi tilbage til Kjøbenhavn, men Løvedag Aften den 5. December rejste jeg tilbage til Aarhus for at blive der.

Om Middagen var min nærmeste Familie samlet i Kronprindsessegade, og der var megen Sorg over Adskillelsen; jeg kan saaledes huske at Fader græd, da han sagde mig Farvel.

Dengang var det en besværlig Sag at rejse til Aarhus; thi man maatte køre hele Natten igennem i Diligencen 14 lange Mil og naaede først til Kallundborg Kl. 8 om Morgenen for at gaa ombord i Dampskibet, og var da gerne hen paa Eftermiddagen i Aarhus, Kl. 3 eller senere. Ved Ankomsten til

¹⁾ Organist Johannes Kabell (1781—1855) var ved Theatret fra 1811 til 1814.

Kalundborg geraadede jeg i en stor Forskrækkelse. Som jeg nemlig stod paa Skibsbroen, bemærkede jeg, at de andre Passagerer tog et Papir frem, og som et Lyn foer den Tanke i mig: Du har glemt at tage Pas! Der stod jeg nu net — hvorledes skulde jeg nu komme over til Aarhus. Ung og uerfaren som jeg var, vidste jeg ikke que faire og tænkte med Skræk paa at maatte blive 8 Dage i Kalundborg, da Dampskibet paa den Aarstid kun gik engang ugentlig. Man raadede mig at gaa til Byfoged-comptoiret og se, om jeg kunde faa et Pas. Jeg pilede altsaa derhen, der var ingen Tid at spilde, thi om et Øjeblik skulde Skibet gaa. Da det var tidlig Søndagmorgen, var der kun en Comptoirist tilstede, som paa min Anmodning om Pas svarede, at Byfogeden endnu ikke var tilstede. I min Befippelse sagde jeg, at saa kunde han jo kalde paa ham. Jeg vil ikke sige, at Comptoiristen grinte mig lige op i Ansigtet ved denne Anmodning, men hans Svar røbede tydeligt, at han ansaa mig for meget grøn, naar jeg kunde komme med et saadant Forlangende; formodentlig har han anset mig noget nær for gal, naar hensees til hvad det dengang betød at være „Hans Kongelige Majestæts Justitsraad og Byfoged“ i en Købstad. Jeg sagde, at jeg var Svoger til Procurator *Haagen*, og hvad jeg ellers kunde hitte paa; men her hjalp ingen kære Moder, jeg fik intet Pas og løb da tilbage til Dampskibet, hvor jeg blev udfriet af min Nød derved, at den brave Capitajn *Luja*, Føreren af Dampskibet, erklærede at ville tage mig med uden Pas. At jeg ved senere følgende Rejser

til og fra Aarhus ikke forglemte at tage Pas, er en Selvfølge; den Angst, som jeg følte ved den Lejlighed, erindrede jeg. Naar man kom til Aarhus, skulde Passene viseres af Politimesteren. Der var da en Kone, som mødte ved Dampskibet og fik dem, og da det var hende om at gøre at faa en Drikkeskilling herfor, skyndte hun sig fra Kammeret til Gæstgivergaarden for at finde de Rejsende, inden disse drog videre, og ofte morede vi os over at se hende pile afsted over det store Torv for at komme tidsnok.

Ved min Ankomst til Aarhus var jeg aldeles fremmed, jeg kendte ikke et Menneske dér, naar undtages det flygtige Bekendtskab jeg havde gjort med Bankcomptoirets Embedsmænd under mit Besøg med *Haagen*. Da jeg efter tre og et halvt Aars Forløb forlod Byen, kendte jeg ethvert Menneske. Jeg begyndte med at tage ind hos Madame *Fulling*, hvor jeg gerne vilde have vedblevet at spise til Middag for den gode Mads Skyld; men hun vilde ikke gaa ind derpaa, uden at jeg tillige boede der, og tilbød mig et Par Værelser ud til Kannikestræde; men da jeg ikke syntes om dem, lejede jeg hos Justitsraad *Seidelin*, Herredsfoged i Hasle—Liisberg Herreder, hvor jeg for 5 Rdlr. maanedlig fik 2 smukke Værelser i hans Gaard paa Middelgade. Jeg meublerede selv Værelserne og spiste Middag hos Værten i „Polyhymnia“, *Marzetta*, en gammel Italiener, der var kommen til Jylland som omvandrende Bissekræmmer. Dér spiste flere unge Mennesker saasom min Collega *Fabricius*, Doctor *Re-*

genburg, Adjunkterne *Knudsen*, *Kabell* og *Worm*, Lieutenanterne *Cetti*, *Bauditz*, *Bülou* og flere.

Medens jeg boede hos *Seidelin*, indtraf en Begivenhed, der vakte en overordentlig Opsigt. Som foran bemærket havde jeg 2 Værelser paa 1. Sal til Gaden. Ved Siden af det ene var endnu et Værelse til Gaden, hvor Herredscomptoiret var. Til Gaarden bagved det ene af mine var et Værelse, hvor Justitsraaden sov, ligesom der var et andet til Gaarden over Porten, som stødte op til Comptoiret. Til dette Værelse stødte Taget af en lav Sidebygning, som gik ned til Haven, og bag denne var den saakaldte Skolebakke, der laa ved Havet. I det sidstnævnte Værelse, der brugtes som et Slags Archiv til Comptoiret, opbevaredes ogsaa Overformynderiets Midler, der laa i — en gammel Sælhundeskinds Kuffert! Desuagtet stod Døren til Værelset, der vendte ud til Trapen, meget ofte paa vid Gab.

En Nat gik da en Tyv fra Haven op paa den lave Sidebygning, spaserede langs Ryggen ad denne hen til Værelset, krøb ind ad Vinduet og tog Kufferten, der næste Morgen fandtes ituslaget paa Skolebakken, medens Indholdet naturligvis var borte. Overformynderiets Midler var saaledes stjaalne! Nu blev der slaaet paa den store Tromme, Forhør optagne, hvor *Seidelins* talrige Comptoirpersonale maatte møde. Min Ringhed blev ogsaa bæret med en Tilsigelse fra Politimesteren, Justitsraad *Fleischer*. Men intet kom frem til Opdagelse af Gerningsmanden. Byen talte om intet andet, og de mest forskellige Gisninger fremsattes; nogle troede, at det var en

af de mange Comptoirister, der havde taget Stegen; ja, jeg troer endog, at der gaves dem, som mente, at det var en af *Seidelins* egne Sønner. Tiden gik saaledes hen, da en fattig Husmand fra Egaa Fjed en Dag kom til Procurator *Dahl* i Aarhus Mølle og bad ham om at sætte nogle Penge ind. Da alles Tanker drejede sig om det begaaede Tyveri, vakte dette Forlangende *Dahls* Opmærksomhed, og ved at forhøre sig erfarede han, at Manden havde laant Flere Penge. Han, hvis Navn var *Søren Nielsen Stoffer*, blev nu taget i Forhør af *Dahl*, der beskikkedes til at optage Forhørene. Men uagtet Bonden blev sat fast, nægtede han stadig at have begaaet Tyveriet. Under et af disse Forhør var der en Aften Bal paa Raadhuset, og medens man morede sig, sad *Dahl* i et Værelse i Bygningen og forhørte Manden, der stadig nægtede. Men saa faldt *Dahl* paa at sige til ham, at han vilde sende Bud efter hans Kone og høre, hvad hun vilde sige. Da Manden hørte dette, tilstod han; thi han kunde nok selv tie, men han vidste, at det kunde hans Kone ikke, og derfor kunde han lige saa gerne bekende at have begaaet Tyveriet. Denne Opdagelse var af megen Betydning, da, som foran bemærket, vistnok mangan Uskyldig blev mistænkt. Bonden blev dømt til 12 Aars Fæstningsarbejde og til at erstatte de stjaalne Penge. Men saa kom der et Nachspiel, thi da Bonden intet kunde betale, opstod Spørgsmaalet om Herredsfogeden skulde tilsvare Beløbet. Herom procederedes, men han blev frifundet ved Dommen.

Den eneste Familie, til hvem jeg havde Adresse,

var Procurator *Christian Dahl*. Denne boede hos Moderen, Enkemadame *Guldager*, som ejede Aarhus Mølle, der var en meget værdifuld Ejendom, hvilket bl. a. kan ses deraf, at i 1863 fik Ejeren udbetalt 30.000 Rdlr. af Staten for at give Afkald paa Eneretten til at male for Aarhus Købstad, og i 1875 70.000 Rdlr. for Retten til at opstemme Vandet i Mølleaaen. Det var dengang en gammel Bindingsværks-Bygning, lige saa gammeldags udvendig som indvendig, baade hvad Værelsernes Indretning og Meublementet angik, ligesom Madame *Guldager* selv var en Kone af den gamle Verden, som man nutildags sjældent eller vel aldrig finder. Foran Møllen gik Landevejen, og umiddelbart til denne stødte den store Møllesø. Dog var dette kun Tilfældet om Vinteren, thi om Sommeren var Sluserne aabnede, saa at Vandet fra Brabrand Sø kun løb igennem en bred Rende, og den herved frembragte store Sø benyttedes da til Græsning. Jeg erindrer, hvor forbausset jeg blev, da jeg en Formiddag kom spaserende fra Frederiksgades Port og pludselig saa alt Vandet borte og grøn Mark istedetfor.

Madame *Guldager* havde ingen Børn af andet Ægteskab, men af første, foruden Procuratoren *Christian Dahl*, endvidere *Carl Dahl*, den senere Departementsdirecteur og Amtmand i Skanderborg, samt *Frederik Dahl*, der var Student og hjalp Moderen med Bestyrelsen af Møllen; senere købte han „Buderupholm“ ved Skjörping. Hele Levemaaden i Møllen var meget tarvelig og gammeldags, og Procurator *Dahl*, som havde to smaa Værelser dér, var

dengang en beskeden, elskværdig Personlighed, himmelvidt forskellig fra den Mand han senere blev, da Forfølgelighedens Djævel var faret i ham, og han blev Kammerherre og Stiftamtmand i Aarhus Stift — noget hvorom han dengang ikke drømte.¹⁾

I Begyndelsen af mit Ophold i Aarhus kom jeg der meget og tog ofte med *Dahl* til „Moesgaard“, som var en af de mange Ejendomme, som Statskassen havde maatte overtage i de for Landmændene daarlige Tider i 1820'erne. *Dahl* har selv fortalt mig, at da han i 1838 købte den, ejede han intet, men hans Ven, Proprietair *Møller* fra „Constantinsborg“, som var Medkøber, har formodentlig været mere ved Muffen. Senere købte *Dahl Møller* ud, saa at han blev Eneejer. Denne *Møller* besad et mærkværdigt Blik for Stude, thi naar han engang havde set en Stud f. Ex. oppe i Aalborgegnen, kunde han genkende den, naar han atter traf den nede ved Ribe. Efterhaanden som mit Bekendskab udvidedes i Aarhus, kom jeg mindre hyppigt i Møllen, men vedblev dog at komme der til det sidste.

Byen var, da jeg kom dertil, vel en af Jyllands største og talte maaske henved 10,000 Indvaanere, men den var langt fra den anseelige Stad, som den nuværende med ca. 25.000 Mennesker, efter Tællingen i 1880.²⁾ Til Gengæld herskede dengang et gammeldags og patriarkalsk Forhold, hvoraf neppe

¹⁾ Prokurator Thorkild Christian Dahl (1807—72), Søn af Overkrigskommissær Johannes Dahl, blev 1848 Ejer af Moesgaard, 1855 Departementschef i Indenrigsministeriet, 1858 Stiftamtmand i Aarhus Stift og Kammerherre. Hans ligesaa dygtige Broder, Carl Bodilius August Dahl (1810—70) blev 1850 Departementschef i Justitsministeriet og fulgte 1868 Broderen som Stiftamtmand.

²⁾ Aarhus' nuværende Befolkningstal er c. 80.000.

mere er tilbage, og i mange Henseender bar den Præget af en lille By, noget som i høj Grad frapperede mig, der hele Livet havde boet i Hovedstaden; ja, selv Personerne havde meget ofte et Udseende, som duperede mig. Saaledes kom en ung Mand en Dag ind i Banken, han var iført en lang blaa Frakke, sort Halstørklæde uden Flipper, og efter mine kjøbenhavnske Begreber antog jeg ham for en Tjenestekarl, medens det var en af Byens rigeste Købmænd.

Naar der blev spist om Aftenen paa Ballerne i „Polyhymnia“ — dengang spistes altid to Retter varm Mad og Kage, maatte ved den Lejlighed en Del af Selskabet nøjes med at sidde paa Bænke. Naar man om Aftenen gik hjem fra et Selskab, havde Folk gerne en tændt Lygte med, dels paa Grund af den mangelfulde Gadebelysning, dels fordi Stenbroen var meget slet, ligesom det ikke var ualmindeligt, at Folk, naar de om Aftenen gik fra deres Hjem og havde lukket Gadedøren, hængte Nøglen paa et Søm — udenpaa Døren. Denne Troskyldighed blev man dog vænnet af med, da der forefaldt nogle Tyverier, som fik Folk til at tage Nøglen med sig. Der var en behagelig selskabelig Tone udbredt over det hele, og Gæstfriheden blomstrede i høj Grad. Det eneste mindre heldige var det uhyggelige Forhold, som bestod mellem Borgerne og Militairet, hvilket bl. a. gav sig tilkende derved, at ingen af Officererne vilde lade sig optage som Medlem i Byens første Klub „Polyhymnia“, og hermed hængte det saaledes sammen. Regimentet, der gar-

nisonerede i Byen, var „Prins Frederik Ferdinands lette Dragoner“. Arveprindsen var Chef, men kom der kun engang om Aaret og neppe det (i min Tid var han der saaledes ikke); hvorimod Commandeuren styrede Affairerne. Denne var Oberstlieutenant *N. L. Warneck*, som gik af ved Armereductionen i 1842, hvorefter Oberst *H. Juell* (af Taasinge-Juelerne) blev Commandeur. Nogle Aar tilbage i Tiden var en af de yngre Officerer, daværende Lieutenant *J. H. Friderichsen* (gik af som Oberst 1864 og gift med en Datter af Apotheker *Köster* paa Vestergade), faldet igennem ved Ballotationen i forannævnte Selskab. Dette var nok foranlediget af nogle yngre Købmænd; men herover blev de andre Officerer saa fornærmede, at de efterhaanden meldte sig ud af Selskabet. Herved fremkaldtes et spændt Forhold. Vel søgte man fra Borgernes Side at gøre det godt igen og sendte en Deputation til Regimentscommandeuren for at anmode dem om atter at lade sig optage i Selskabet, men han modtog Deputationen paa en uforskammet Maade, og det uhyggelige Forhold vedblev indtil nogle nye Officerer kom til Byen, som ikke var vante til sligt, og lode sig optage. I den private Selskabelighed gjorde denne Misstemning mindre Virkning, da der var flere Familier af de mest ansete, hvor Militaire og Civile kom sammen. Forøvrigt levede de Militaire ved min Ankomst til Aarhus endnu under de usle økonomiske Forhold fra Frederik den Sjettes Tid. Det er ikke for meget sagt, at der var dem, som neppe havde Brødet til deres Familier.

Bortset fra det uheldige Forhold mellem Civile og Militaire herskede der en munter og gemytlig Tone i Byen, og jeg kom hurtigt ind i mange Familier, saa at jeg kan sige, at de halvfjerde Aar, som jeg tilbragte i Aarhus, hørte til de lykkeligste og gladeste Afsnit i mit Liv. Blandt de Familier, hvor jeg hyppigst kom, skal jeg nævne Købmændene *Röse* og *Ingerslev*; i disse to Huse gik jeg ud og ind næsten som om det var min Familie; Postmesteren, Major *Tersling*, Apotheker *Reddelien*, Brændevinsbrænder *Jensen*, Købmand *Bürsche*, Justitsraad, Stiftsphysicus *Jespersen* m. fl. Endvidere Cancelliraad *Ingerslev* paa „Marselisborg“, Ritmester *Friis* paa „Lyngbygaard“, Admiral *Krieger* paa „Vosnæsgaard“. Et af de mest gæstfri Huse var Købmand *I. F. V. Røses* (død 1867). Han var Tysker af Fødsel, men havde i mange Aar levet i Aarhus, var i Grunden en kunstig Fyr, lille og spinkel, meget livlig, spillede gerne L'hombre, men tabte nødigt, ligesom han i det hele saa meget paa Skillingen og samlede sig vistnok en Formue; men i Handelskrisen 1857 gik den tabt. Hans Kone, som var Datter af Consistorialraad, fhv. Pastor *Ingerslev*, var en vakker livlig Dame; de havde tre Døtre og en Plejedatter samt to Sønner, og førte et meget selskabeligt Hus, dog med en vis Tarvelighed; men man befandt sig altid vel hos dem. Han ejede og beboede en Gaard paa det store Torv ved Siden af Apotheket.

Den daværende Postmester, Major *Tersling*, i hvis Hus jeg ogsaa hyppigt kom, var en ejendommelig

Personlighed. Han havde i sin Ungdom været Husarofficeer og staaet ved den Eskadron, der garrisonerede i Kjøge og kaldtes „Bosniaker“ efter Uniformen, og havde vistnok ført et vildt Liv, thi han var i høj Grad svækket paa Legemet og havde især Vanskelighed ved at staa; men i aandelig Henseende var han temmelig frisk. Første Gang jeg saa ham var en Aften jeg kom ind i „Polyhymnia“s Billardsalon. Han spillede Billard, men naar han ikke var i Spillet, holdt han sig ved Banden, stod og vaklede frem og tilbage, saa at jeg uvilkaarligt tænkte: Kommer der drukne Mennesker her? Man sagde, at han engang havde ejet en Herregaard paa Lolland, men var paa en lumpen Maade bleven frannarret den af Justitsraad *Grandjean*. Hans Kone, der sikkert havde været smuk, og, da jeg lærte hende at kende, en Dame med megen Holdning, var født *Krieger* og en Søster til Admiralen paa „Vosnæsgaard“ samt til Generalinde *Haffner* paa Egholm og Baronesse *Taube*. *Tersling* levede en Tid i trange Kaar i Horsens, men da hans Kone var Veninde af Arveprinsessen, fik han Postmesterembedet i Aarhus; og nu rettede de sig efterhaanden og førte et net og selskabeligt Hus uden at gøre stort Spræl.¹⁾

Foruden i private Familier kom jeg meget i „Polyhymnia“, hvor jeg strax lod mig optage som Medlem. Kontingentet var dengang 1 Rdl. maanedlig,

¹⁾ Major Jørgen Tersling (1778—1842) fik Afsked 1832 som Major og blev Postmester i Aarhus. Han var Søn af Kancelliraad Hans Tersling til Vennerslund paa Falster og Kirstine Hofgaard, som anden Gang blev gift med Konfensraad Jac. Edv. Colbjørnsen. Efter hende arvede Tersling Gaarden, der blev solgt 1809. Hans Hustru, Thalia Krieger, døde 1878, 88 Aar gammel.

men i Indtrædelsespenge maatte man betale 10 Rdl. Her dyrkede jeg L'hombren tilgavns og var i Vinteren 1841—42 Balinspecteur. Som et Bidrag til den før omtalte Tarvelighed kan anføres, at Damerne Toiletværelse var i en Stand, saa at jeg korsede mig derover. Jeg anskaffede derfor nogle enkelte Genstande til Bekvemmelighed og Forskønnelse (hvilket Klubbens Oeconomidirecteur tog mig meget ilde op), ligesom jeg hver Balaften lod noget af mit eget bringe derhen, saasom et Par pletterede Stager, Gulvtæppe m. m.

28. November 1842 indtraf Agent *Meulengrachts* Guldbryllup, der blev fejret med stor Stads. Den gamle *Meulengracht* var selvfølgelig en af Byens ældste Borgere og ejede og beboede den store 3 Etages Gaard paa det lille Torv, som da var den anseeligste Privatejendom i Aarhus. Maaske paa Grund heraf boede Arveprins *Ferdinand* og Gemalinde dér, naar de besøgte Aarhus. Om den gamle *Meulengracht* nogensinde har betydet noget synderligt som Købmand, veed jeg ikke; det maa i saa Fald have været længere tilbage i Tiden, da hans ældste Søn levede og styrede Affairerne, og han var død før min Ankomst til Byen; men Familien var meget anseet.¹⁾ Den ældste Datter var gift med Ritmester *Friis* paa Lyngbygaard, den næstældste med Cancelliraad *Ingerslev* paa Marselisborg. En tredie Datter havde været forlovet med den kendte Statistiker og Læge *Hübertz*.²⁾

¹⁾ Justiterraad, Købmand Harbo *Meulengracht* (1769—1853), gift med Maren Schmidt (1775—1844).

²⁾ I. R. *Hübertz* (1794—1855) udgav bl. a. „Aktstykker til Aarhus Historie“.

Medens jeg dvæler ved den *Meulengrachtske* Familie, skal jeg endnu anføre, at i den Butik, som den gamle *Meulengracht* havde i Kælderen i sin Gaard, stod i min Tid en Dreng, om hvem man neppe dengang anede, hvad han senere skulde blive til; thi det var ingen mindre end den nuværende Matador, Købmand *Hans Broge*. Han kom ofte i Ærinde paa Bankcomptoiret, og det Billede, jeg har bevaret af ham fra den Tid, er kun lidet tiltalende hvad Intelligens og Comportement angaar. Men han blev jo som nok bekendt til en hel anden¹⁾.

I Februar 1842 rejste jeg første Gang i Besøg til Kjøbenhavn og blev der til 3. April, i hvilken Tid jeg morede mig tilgavns. Hvad der frapperede mig ved efter længere Tids Fraværelse at besøge Hovedstaden var det moderne Sving, som var kommet over alting, selv i Folks Klædedragt. Jeg mindes saaledes at Personer, hvem jeg tidligere havde været vant til at se i et vist gammeldags Snit, nu var klædte paa en mere moderne Façon; men med Christian den Ottendes Regering begyndte jo ogsaa i flere Retninger en ny Tid.

Som et Curiosum skal jeg anføre, at Dagen før min Afrejse fandt jeg ved Hjemkomsten i min Bolig mit Bord bedækket med Breve, som Venner og Bekendtere havde sendt, for at jeg skulde tage dem med og besørge dem, saa at de derved undgik at betale for dem. Portoen var nemlig dengang for et enkelt Brev mellem Aarhus og Kjøbenhavn 19 Skilling. Jeg lagde dem i min Kuffert; men ombord

¹⁾ Den her omtalte Købmand Hans Broge var født 1822 og døde 1908.

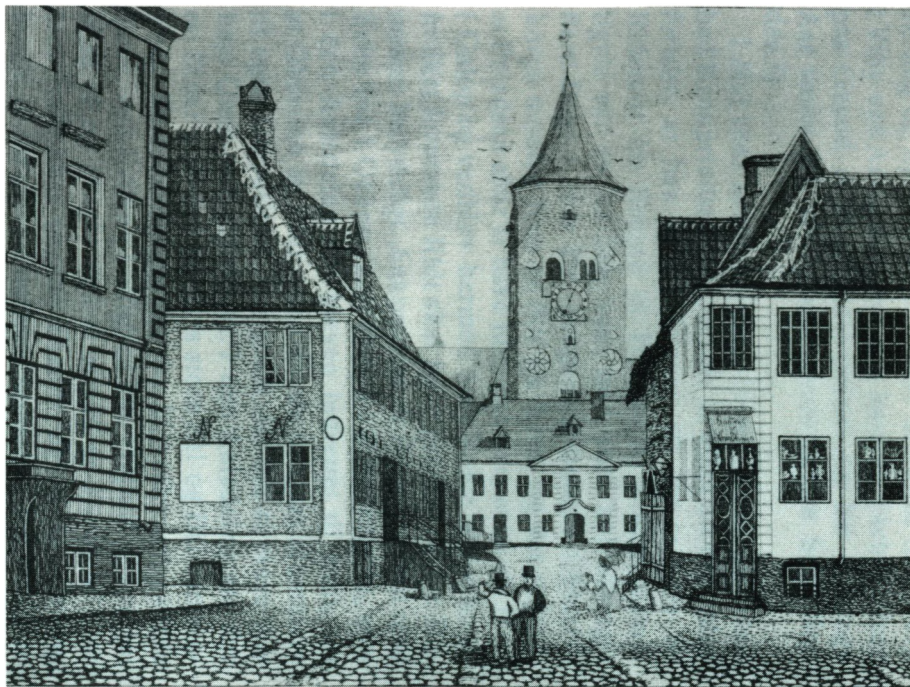
paa Dampskibet fik jeg Skrupler og betroede mig da til en Bekendt, nuv. Postmester *Tüchsen* i Assens, uagtet denne allerede dengang var ansat i Postvæsenets Tjeneste. Men han raadede mig kun til at stikke dem dybt ned i Kufferten, hvilket jeg gjorde, og slap lykkelig gennem Toldvæsenets Eftersyn. Saaledes at ulejlige andre med Besørgelsen af Breve var dengang paa Grund af den høje Porto noget ganske almindeligt, til liden Baade for den kongelige Kasse.

Engang kom der Bud til mig paa Bankcomptoiret, om jeg vilde komme ned paa Toldboden, da en Toldbetjent vilde tale med mig. Denne anmodede mig med en vigtig Mine om at komme ind i Bygningen, hvor han under fire Øjne fortalte mig, at der var kommet en Kasse til mig med Paquetten, og at han ved at efterse den havde fundet et Brev liggende i den, hvilket han var i den ubehagelige Nødvendighed at maatte confiskere. Da jeg vidste, at Manden var en fattig Djævel, tog jeg uden videre en Mark op af Lommen og gav ham den, hvorfor han takkede, og dermed var den Sag klaret. Saaledes gik det til dengang.

Paa dette Besøg i Kjøbenhavn deltog jeg tillige med *Kitty* og *Marie* i et af hine straalende Baller, som Studenterforeningen i de Aar gav. Det blev afholdt i Hôtel d'Angleterre paa første Sal. Ligeledes var jeg en Søndag paa det Landsted i Vedbæk, *Haagen* nylig havde købt. Forøvrigt fornyede jeg under dette Besøg Samlivet med mine gamle Venner. —

Efter Tilbagekomsten til Aarhus fortsattes Livet paa den samme fornøjelige Maade som tidligere; aldrig hjemme, altid paa Farten hos de forskellige Familier eller i Klubben om Aftenen. En Begivenhed, som vakte megen Opmærksomhed og Deltagelse, indtraf i Maj d. A., nemlig Hamborgs Brand, og det ikke mindst paa Grund af den nære Forbindelse, hvori de jydsk Handlende stod med Købmændene dér. Dengang var Jylland næsten at betragte som Opland for Hamborg, og dennes Banquierhuse tjente mange Penge ved Jyderne, ligesom Jylland hvert Foraar og Efteraar oversvømmedes af Probenreutere, der var nogle højst ubehagelige Personer. Naar de havde gennemrejst Provinsen, kom de ind paa Bankcomptoiret og indsatte de indkasserede Penge i Bancovexler. Jeg mindes saaledes en, som hed *Plagemann* og fuldkomment svarede til Navnet.

Den 3. August 1842 gjorde jeg en Tour til den saakaldte Himmelbjergsfest, idet jeg om Morgenen Kl. 5 i Selskab med nogle Lieutenanter kørte dertil, hvor en Mængde Mennesker vare samlede fra forskellige Egne af Jylland. Paa Bjerget var rejst en Talerstol, og dér saa jeg tre af Jyllands bekendteste Digtere, nemlig *Steen Blicher*, *Snedorff Birch* og Bonden *Peder Jensen* fra Viby — de to førstnævnte i en bedrøvelig Skikkelse, thi de var saa omtrent lige drukne. *Blicher* var kommen op paa Talerstolen, stod og saa lidt paa de Omstaaende, gik derpaa ned uden at have sagt et Ord. *Snedorff Birch* var allerede længe før den Dag sunket dybt. Han var i sin

LILLE TORV I AARHUS. 1840

Tid Adjunct ved Aarhus Latinskole og forlovet med en ung og nydelig Pige, Datter af Pastor *Steenberg* i Viby ved Aarhus; men hun hævede Forbindelsen paa Grund af hans Udskejelser, og har i mange Aar været gift med Justermester *Bruun* her i Staden.¹⁾

I Maj 1843 havde Aarhus Besøg af Hs. kgl. Højhed Kronprindsen, han ankom til Hest nordfra. Man fortalte, at han havde bestemt sig for at gøre en Ridetour fra Skagen til Fredericia, hvilket naturligvis var en let Sag, naar man som han tilbragte flere Dage i hver By. Dragonregimentets Officerskorps modtog ham en Mil fra Byen, og det sagdes, at Prindsen efter at have hilst paa dem satte sin Hest i Galop og vedblev hermed hele Vejen til Aarhus, hvilket forcerede Ridt skal have generet en tyk Ritmester betydeligt. Ankommen til Byen tog han med Suite ind i Oberst *Juels* Gaard i Kannikegade, som i den Anledning var bleven indrettet til ham, saa at Obersten og Fruen kun havde to smaa Hummere til egen Disposition. Nu gjaldt det om at more den høje Gæst under Besøget. I den Anledning var der en Diner i „Polyhymnia“s store Sal og Bal sammesteds. En Eftermiddag var der Skiveskydning i Riis Skov, ved hvilken Lejlighed Hs. Højhed rev noget Hud af en Finger ved at skyde en Bøsse af. Der blev raabt efter engelsk Plaster, og da jeg tilfældig havde et Stykke i Lommen, opnaaede jeg den Ære at lægge et lille Stykke paa den højre Haand. Dette

¹⁾ Forfatteren Frederik Sneedorff Birch (1805—69). Den omtalte Forlovelsels Brydning var en medvirkende Grund til den begavede Mands ødelagte Liv og kummerlige Tilværelse.

gav Anledning til, at han serverede en af sine Løgne. Han fortalte, at han havde noget ganske udmærket Lybecker-Plaster, og naar han nu kom hjem, rev han strax det engelske Plaster af og lagde Lybeckeren paa, og næste Morgen var Saaret aldeles lægt.

Dette var eneste Gang jeg havde den Ære at tale med ham, og jeg tilføjer: Gud ske Lov, at det var det.

Fra Aarhus sendte jeg 15. Decbr. 1843 en Ansøgning til Directionen om at blive forflyttet til Hovedbanken; thi hvor godt jeg end havde det i Aarhus, længtes jeg dog stadig efter min Familie og mine gamle Venner. Juleaften dette Aar tilbragte jeg paa Marselisborg, hvor vi dansede omkring Juletræet, overnattede dér og kørte næste Morgen tidlig med Frøknerne *Meulengracht* til Froprædiken i Aarhus Domkirke. Aldrig skal jeg glemme hvilket imponerende Syn det var at træde ind i den stærkt belyste prægtige Domkirke fra det Mørke, som herskede udenfor.

Aaret 1844 begyndte for mig lige som det gamle endte, jeg levede i uafbrudt Selskabelighed og Fornøjelse, og naar jeg i mine Optegnelser fra hin Tid ser, hvorledes det gik Slag i Slag med Forlystelser, og hvorledes jeg hver Aften var inviteret et eller andet Sted hen, saa danner hin Tid en grel Mod-sætning til den ensomme og triste Tilværelse, som jeg fører nu, da jeg nedskriver dette.

Den 25. April modtog jeg officiel Underretning om, at jeg var bleven ansat som Assistent ved Ho-

vedbanken, og den 20. Maj rejste jeg da fra Aarhus.

Efter at være kommen tilbage til Kjøbenhavn, hvor jeg begyndte at arbejde i Secretariatet, fortsatte jeg Samlivet med mine gamle Venner, og nogen Tid efter min Tilbagekomst lod jeg mig proponere som Medlem i „Kongens Klub“. Endnu paa den Tid florerede Klublivet saaledes i Kjøbenhavn og Tilstrømningen til „Kongens Klub“ var saa stor, at de, som vilde ind, tegnedes paa en Expectanceliste. Et andet Bevis paa Klubbernes daværende Blomstring var det, at „Det forenede borgerlige Selskab“, som da ejede en stor Gaard ved Frederiksholms Kanal, det forrige Knuthske Palais, hvor nu de to store af fhv. kgl. Kok *Casadaban* opførte Gaarde staar,¹⁾ havde 2 Rækker af Baller, A og B, og hvem der kom paa den ene Serie, kunde ikke komme paa den anden. Senere slog Politikken Klubberne og Gemytligheden ihjel. Jeg blev imidlertid strax optaget, maa ske fordi jeg proponeredes af Fader, der var et af de ældste Medlemmer, og som, selv en ivrig Klubmand, gerne saa, at jeg gik derind. I den Sommer havde Klubben sit Sommerlocale i en dertil opført Bygning eller Pavillon, som laa paa Glaciet ligeoverfor Indgangen til „Tivoli“. ²⁾ Dengang gik Alleen paa Broen helt ned til Klubbens Have, omtrent der hvor Boulevardens Terrain begynder. I Klubben kom jeg meget, især om Vinteren. Locallet var dengang i Gaarden No. 15 paa Østergade.

1) Nu Nr. 16—18.

2) Senere „Concert du Boulevard“.

Den 23. Juni 1845 begyndte det første skandinaviske Studentermøde i Kjøbenhavn, og ligesom det var det første her, saaledes var det upaatvivlelig det smukkeste og mest vellykkede af disse Møder, da det var noget ganske nyt, og Begejstringen var stor og almindelig. Blandt de forskellige Festiviteter var Festen i Tivoli sikkert den mest vellykkede, idet *Georg Carstensens* Genie her ret havde udfoldet sig. „Tivoli“ selv var noget nyt og fremmed for de fleste af Deltagerne. Festen blev afholdt den 27. Juni og var Afslutningen af denne Sammenkomst af Studenter. Der var trykt en særlig Plakat til den Aften, paa hvis Bagside man saa Studenterne drage ind gennem „Tivoli“s Port med Faner, medens man ved Siden af saa Modtagelsen paa Toldboden. Der herskede derhos en overordentlig gemytlig Tone over det Hele i hine Dage, og Autoriteterne saa gennem Fingre med adskilligt, som ellers i de Tider ikke lod sig passere. Det var en dejlig Sommernat, og da jeg henad Morgenstunden gik tilbage til Byen og kom paa Kongens Nytorv, var Borde og Stole fra Minis og Gianellis Conditiorier flyttede ud ved Hesten, hvor Folk sad og muntrede sig, noget dengang uhørt. Der gik en overordentlig Velvillighedsstemning gennem alt; saaledes fortæltes, at Barbererne ragede Studenter gratis, ligesom *Gianelli* gav dem Drikkevarer i Theatrets Conditori den Aften de var der og bl. a. beundrede Fru *Heiberg*.¹⁾

¹⁾ 26. Juni opførtes „Barselstuen“ og „Toreadoren“ for de svenske og norske Studenter.

Da der skulde gøres en Udflugt til Dyrehaven, opfordrede Kammerraad *Drewsen* paa Strandmøllen og Overretsprocurator *Balthazar Christensen* Bønderne i Kjøbenhavns Omegn til at afgive Befordring, og en lang Vognrække holdt da fra Nørreport til Frue Kirke. Af dem, som deltog i hine Fester, er Mange gaaet bort, og de, som er tilbage, er nu gamle og have mer eller mindre prøvet Livets Alvor; men selv om de nu erkender, at de Tanker og Attraer, der dengang opfyldte dem, maa henregnes til Drømmenes Kategori, saa erindrer de dog hin Tid som skønne og glade Minder fra deres Ungdom, da Livet syntes at ligge let og smilende for dem.

Disse skandinaviske Studentermøder — der havde som bekendt forud for det kjøbenhavnske været et Tog i 1843 til Upsala — fik en ret mærkelig Af-fødning, idet Kjøbenhavn i August 1846 fik Besøg af Studenterne fra Greifswalde. Endnu dengang kunde saadant lade sig gøre, nu vilde det være en Umulighed. Disse Studenter var af et ganske andet Stof end de svenske og norske. Allerede i Udseende var der en stor Forskel, idet de saa godt som alle bar stort Fuldskæg, hvortil man dengang endnu ikke var naaet herhjemme, hvilket gav dem et noget vildt Ydre; de gik derhos med Ziegenhainere eller Knortekæppe, og i det hele var der noget raat og uciviliseret ved deres Fremtræden, men Liv var der i dem, og Spektakkel kunde de gøre tilgavns. Der var et Festarrangement for dem i „Tivoli“, hvor et langt Bord var dækket i Restaurationssalen, hvor

der holdtes Taler og blev sunget. Forfatteren *P. L. Møller* havde skrevet en Sang, selvfølgelig paa Dansk, men hvori forekom to tyske Linier:

Doch unsere „Sønderjyder“,
sie wollen nicht Deutsche sein.

hvilket viser, hvorledes den Sag allerede da var paa Tapetet. Da Stemningen steg, slog Tyskerne i Bordet med deres Stokke, saa at Glassene dirrede og gamle *Brice*,¹⁾ som stod ved Siden af mig, morede sig kosteligt over disse forsorne Karle.

Søndag den 21. Marts 1847 indtraf den minderværdige Begivenhed i det kongelige Theater, at Lysekronen faldt ned. Jeg havde Plads paa første Bænk i første Parket, medens *Kitty* og *Marie* vare i andet Parket. Det skete, da den skulde gaa ned mellem 1. og 2. Akt. Den standsede da ej paa Halvvejen som sædvanligt, men vedblev at dale, heldigvis meget langsomt; imidlertid blev dog 6 à 7 Personer mer eller mindre molesterede, deriblandt den tykke Bager *Kramer*, hans Kone og Svigermoder, den rige Spækhøker *Seiths* Enke, men ingen af dem kom alvorligt til Skade, fordi Lysekronen som sagt gik langsomt ned — men ikke „styrtede ned“, som *Overskou* siger i sin Theaterhistorie.²⁾ Grunden til Ulykken var, at der kun var halvt Mandskab ved Op- og Nedfiringen (det andet halve havde forladt sin Post) og ikke havde Kræfter til at standse Kro-

¹⁾ Bibliothekssekretær ved kgl. Bibliothek, Regensprovat Fr. Fabricius (1789—1873).

²⁾ Bd. V. S. 767.

nen, men holdt igen saa godt, de kunde — deraf den langsomme Fart. Der blev helt mørkt i Rummet, og *Nielsen*, der spillede Ministerens Rolle i „Don Cæsar de Bazan“, der opførtes hin Aften, kom frem og skulde berolige Publikum. Men som det vel overhovedet taget ikke er let at sige det Rette ved en saadan Lejlighed, saaledes var han ikke skikket dertil, da han var distrahit, og han forplumrede sig da ogsaa her, idet han omtrentlig sagde, „at ved denne Ulykke, hvorved der heldigvis ingen Ulykke var sket“ osv. Forestillingen blev selvfølgelig afbrudt, og Betalingen for Billetter godtgjort næste Dag. Man fortalte, at *Heiberg*, der havde været imod, at Stykket „Don Cæsar de Bazan“ overhovedet blev antaget til Opførelse, havde ytret, da han hørte det skete: „Havde jeg været Lysekronen, var jeg faldet ned den første Aften, det Stykke blev spillet“. Der blev talt meget om denne Begivenhed og drøftet, om man for Fremtiden skulde sætte sig eller ikke sætte sig under Lysekronen; og Mange var af den Mening, at nu skulde man netop sætte sig under den, fordi der nu vilde blive passet rigtigt godt paa den.

Siden jeg er ved Theatret, skal jeg tilføje, at jeg efter min Tilbagekomst fra Jylland var en meget flittig Theatergænger og havde dér mange nydelsesrige Aftener. Vel var *Ryge*, „hvis Storhed naaede fra Hakon ud til Saft“, og *Frydendahl*, „denne Fuldblods-nobelmand fra Isse til Fodsaal“, gaet bort, men endnu var der mange store Skuespillere og Skuespillerinder tilbage. Saaledes straaledes Fru *Hei-*

berg i sin fulde, bedaarende Glans, *Nielsen* og hans Kone glimrede i tragiske Roller og ligesaa meget i Skuespillet. Jomfru *Natalie Ryge* steg højere og højere og vilde maaske være blevet en farlig Rival for Fru *Heiberg*, men forlod altfor tidligt Theatret, idet hun foretrak at blive Grevinde *Ahlefeldt* — uden Grevskab. *Phister* udfoldede sit eminente Talent, *Rosenkilde* senior, *Foersom*, *Hultmann*, *Holst*, Jomfru *Rosenkilde* (senere *Madam Sødring*), *Madam Phister*, *Madam Winsløw* — lutter fortrinlige Mimer, der dannede et Ensemble, man længe skal søge Mage til. Da skrev *Henrik Hertz* sine poetiske Stykker, saasom „*Ninon*“, „*Tonietta*“, „*Kong Renés Datter*“, hvori Fru *Heiberg* og *Michael Wiehe* henrev Publikum. Da glædede man sig over *Scribes* elegante og livlige *Conversationsstykker*. Da var *Bournonvilles* herlige Balletter „*Napoli*“, „*Toreadoren*“, „*Festen i Albano*“ og flere andre endnu Nyheder.

Hvor flittig Theatergænger jeg dengang var, kan ses deraf, at jeg i Saisonen 1845—46 var 33 Gange i det Kongelige Theater — dengang var Secondtheatrene endnu ikke til. For altid at kunne faa Billet gav jeg Billetkassereren en Nytaarsdouceur, hvilket dengang var meget almindeligt — for mit Vedkommende 5 Rdlr. — hvorved han sikkert havde en betydelig aarlig Indtægt. Jeg underrettede ham da om, naar jeg vilde have en Billet og kunde altid være sikker paa, at den laa til mig, naar jeg kom. Jeg gik altid paa første Bænk i første Parket, hovedsagelig for Hørelsens Skyld. Betalingen herfor

var 8 $\frac{1}{2}$. Navnlige kom jeg ofte om Søndag Aften og saa da i Regelen en Del Mennesker, som dannede et temmelig fast Publikum den Aften, saasom Etatsraad *Suhr* og hans Frue, Geheimeraad *Treschow* og hans quasi Frue og mange flere.

Nu kommer jeg til det Aar 1848, som etsteds er kaldet det „mærkværdige“,¹⁾ men som jeg vil kalde det „bedrøvelige“, da jeg har levet længe nok til at se de fordærvelige og sørgelige Følger af det. Ikke skal jeg indlade mig paa nogen detailleret Beskrivelse af Begivenhederne; jeg skal indskrænke mig til den Indflydelse, som de havde paa mine private Forhold.

Kong *Christian VIII*, Danmarks sidste absolute Monarch, døde den 20. Januar 1848 om Aftenen omtrent Kl. 10 $\frac{1}{4}$. Hans Sygdom var som bekendt foranlediget ved et Besøg han aflagde paa en Orlogsmand, der skulde afsejle. Meget er blevet lagt ham til Last, navnlig at hans Regeringshandlinger fremelskede det slesvigholstenske Oprør, og nægtes kan det ikke, at Udnævnelsen af Prinsen af Augustenborg til Statholder i Hertugdømmerne var et sørgeligt Misgreb. Det skal fremhæves, at dette skete samtidigt med, at Nationalbanken oprettede sin Filial i Flensborg, hvilket netop skete for at hæve og støtte Danskheden i Slesvig. Men hvor meget end mange havde imod denne Konge, ét var der, som hans Modstandere ej kunde benægte, og det var hans aandelige Begavelse. Han var i

¹⁾ Se Slutningsangen i Hostrups Vaudeville „Famillietvist“.

den Henseende sikkert en Undtagelse blandt Fyrster; thi om ham kunde ikke siges, hvad der med Grund er bleven sagt om saamange andre, at han kun havde Passion for Heste og Hunde. Hans hele Liv vidnede om at han hørte til Herrerne i Aandens Rige. Og ofte har det moret mig, naar jeg læste om ham i en eller anden Bog, hvis Forfatter hørte til den yngre Slægt, ved Siden af de stadige Udfald og Angreb paa ham, fordi han repræsenterede Absolutismen, saa godt som altid desuagtet at finde en Anerkendelse af hans aandelige Storhed. Og med hvilken grandeur og personlig Værdighed optraadte han ikke! Et saadant Kongepar som han og hans Dronning skal man sjeldent eller aldrig finde Mage til. Det var den personificerede Majestæt og Anstand; at se disse Tvende sidde i Theatret var en ligefrem Nydelse. At han som Menneske betragtet havde sine Svagheder, skal jeg villigen indrømme; men det forekommer mig, at hvad der mest kan lægges ham til Last, er dette, at han opdrog sin Søn slet.

Den 21. Marts indtraadte Ministerforandringen, efter at Mødet i „Casino“ havde fundet Sted Aftenen forud. Paa dette var jeg tilstede med mine Colleger *Michaelsen*, *Meulengracht* og *Aumont*. Blandt det mærkelige jeg den Aften saa og hørte, var ogsaa følgende. Under den stedfindende Discussion traadte en Mand frem paa Tribunen for at tale; jeg kendte ham ikke, og hans Udseende frappede mig, da han var yderst tarveligt klædt. Han havde saaledes en gammel Düffels Overfrakke med

en luvslidt Pelskrave og saa i det hele løjerlig ud. Hvor stor blev da ikke min Forbavselse, da jeg hørte, at det var *Tscherning*, denne Mand om hvem der var talt saa meget, og af hvem jeg havde læst saa meget.

Da Processionen næste Formiddag drog fra Raadhuset til Christiansborg, havde jeg et Ærinde fra Comptoiret til Directionen og saa da *Haagen* komme fra det saakaldte Audiensværelse — en bitter Ironi denne Benævnelse, naar ses hen til den overordentlige tarvelige Udstyrelse, som fandtes i dette Hul, og her blev saadanne Matadorer som f. Ex. Conferensraad *Conrad Heinrich Donner* lukkede ind, naar de kom for at hilse paa Directionen.¹⁾ Det var et lille firkantet Rum med et Fag Vindue ud mod Børsen, hvor 2 Stole stod ved Vinduet; forresten fandtes et lille Bord, der saa ud som om det var umalet, en almindelig Brændekurv uden Laag, noget gammelt Ildtøj og en gammeldags Kakkelovn. *Haagen* var i Følge med Hofjægermester *Tutein* fra Marienborg og Professor juris *Larsen*, alle med gravalvorlige Ansigter. Efter at have hilst paa de andre Directeurer gik de hen til Vinduerne, hvorfra Toget paa Slotspladsen kunde ses.

Disse offentlige Begivenheder havde en højst uhyggelig Indflydelse i Hjemmet, da *Haagen* blev i højeste Grad irriteret over hvad der skete, og da jeg dengang var ungdommelig nok til at finde det fortræffeligt, at det gamle Regime blev styrtet,

¹⁾ Nationalbanken havde sit Sæde i den gamle Bankbygning, der stødte op til Børsen, paa en Del af den senere anlagte Slotsholmsgades Grund.

udviklede der sig et saadant Forhold mellem os, at jeg en Dag rejste mig fra Middagsbordet og gik min Vej, og flyttede da tilbage til mine Forældre, efter at have tilbragt 28 Aar i *Kittys* Hus.

Naar jeg nu i en ældre Alder med mere Ro og med ganske andre Anskuelser tænker tilbage paa hin Tid og hvad der da passerede, skal jeg villigen erkende, at jeg altfor meget lod mig henrive af den da herskende Stemning og fandt alt saare fortræffeligt, saa at jeg sagde og foretog adskilligt, der maatte skrives paa Ungdommelighedens og Ubetænksomhedens Regning. Men paa den anden Side tør jeg ogsaa mene, at *Haagen* gik altfor yderligt i *sin* Retning; og ledet af den ustyrlige Heftighed, som kom over ham i saadanne Tilfælde, var altfor voldsom og hensynsløs i sine Udtalelser om sine politiske Modstandere og saa at sige ikke levnede dem Ære for en Skilling.

Hvad der ogsaa bidrog til at forværre Situationen i Hjemmet var den Omstændighed, at Etatsraad *Hvidt* boede i samme Gade, saa at hvad der skete for og ved ham, laa saa lige for Øjnene og virkede saa forbitrende paa *Haagen*. Saaledes blev der en Dag ydet *L. N. Hvidt* den Ovation, at Børsens Publicum efter endt Børstid marscherede til hans Bopæl for at bringe ham et Leve. Vi stod ved Vinduerne og saa den store Menneskemasse drage forbi; af bekendte Personligheder saaes dog kun faa. Da fik *Haagen* pludselig Øje paa to ansete Mænd (saavidt jeg husker var den ene Etatsraad, Grosserer *M. W. Sass*) og gav da sin Harme Luft.

En anden Gang sagde han til mig om *Hvidt*: „Og saa har den gamle Nar givet sine *Domestiquer* røde Buxer.“ I det første Øjeblik kunde jeg ikke forstaa dette, men erfarede senere, at *Hvidt*, som — bortset fra hans politiske Færd — alligevel var en Mand af den gamle franske Skole og i sin Optræden altid en Cavaler, — havde i Lighed med hvad Skik hidtil havde været ved højtidelige Lejligheder — ladet forfærdige Knæbenklæder til sin Tjeners Brug, naar han kørte til Kongens Taffel. Og da nu Livréet var drapcouleur med rød Vest, blev Knæbenklæderne ogsaa røde. Forøvrigt passede denne Stads i Livréet saare daarligt til Køretøjet, som var yderst tarveligt, nemlig en gammel firsædet Kareth og et sort Seletøj uden Beslag. —

Man vil heraf se, hvorledes *Haagen* kunde være diametralt modsat af hvad han tildagligdags var, og ingen, der kun kendte ham som den mere stille og rolige Mand, der holdt meget af at spøge, skulde tænke sig, at han kunde blive betaget af en saadan ustyrlig Heftighed.

Forholdet til Svogeren bedredes vel senere, men Waldemar Kornerup flyttede ikke mere til sit Barnoms- og Ungdomshjem. —

Udgiverne afslutter her hans Optegnelser, da Resten af dem i det væsentlige kun indeholder Meddelelser om Begivenhederne indenfor hans talrige

Familie og ikke frembyder noget af mere almindelig Interesse.

Han avancerede i 1859 til Kontorchef i Nationalbankens Laaneafdeling, og han blev i dette Embede til sin Død i 1886. Han havde da tjent i Banken i 46 Aar.

Et svagt Helbred og en svækket Hørelse lod ham tungt føle Ensomheden paa sine gamle Dage, og i hans Optegnelser, som han stadig fortsatte, er der kun faa og fattige Spor tilbage af den engang saa livsfriske unge Mand.

Justitsraad Nicolai Waldemar Mohr Kornerup, der var født den 13. Januar 1817, døde den 27. August 1886.

Udg.

REGISTER

- Aagesen, Proviantforv., 73. —
Nik., Bankdirekt., Konf-
raad, 97.
- Aaestrup, Bager, 45.
- Abel, Jacob, Købm., 5, 51.
- Adolph, J. D. S., Gross., 68.
- Ahlefeldt, Natalie, f. Ryge,
Grevinde, 136.
- Albers, Marc. Jac., Skibslæge, 6.
- Alberg, Edv. Magd., Overrets-
ass., 93.
- Antonetti, Carlo, Gibser, 102.
- Aumont, Joh. Peter, Major, 138.
- Ballin, S. J., Læge, 22.
- Balsløv, Frits Chr., Brandma-
jor, 61.
- Bang, Peter Georg, Justiti-
arius, 97.
- Bech, Jørgen Johs., Justerme-
ster, 64, 83.
- Beenfeldt, Blikkenslager, 61.
- Benthien, J. V., Bager, Rode-
mester, 14.
- Bertelsen, Andr., Proprietær,
83, 108 — Anna Marie f. Coll-
strup, 83 f. — Fr., Gross.,
83. — Laurents, Overlæge,
84.
- Bertouch, Ltn., 51.
- Birch, Chr. Fr., Kammerraad,
35 ff.
- Bjerre, Søren, Brændevinsbr.,
10.
- Blechingberg, Arkivar, 36.
- Blücher-Altona, Greve, Obltn.,
50.
- Boesen, Carl Vilh., Præst, 47.
— Ernst. Sophie f. Oeltze,
47. — Nic. Vilh., f. Oeltze,
47.
- Borch, Anders, Købm., 47, 49.
— Anders jun., Købm., 52,
57. — Anna f. Brünnicke,
49. — Else Cath. f. Bruun,
77. — Inger Eleon. f. Kor-
nerup, 47. — Jacob, Købm.,
52.
- Braem, Fr., Kommandør, 8.
— Severine Margr. f. Lin-
dam, 8.
- Bramsen, Ludv. Ernst, Ju-
stitsr., 86.
- Brandt, Aug. Fr., Præst, 84. —
— Johs. Hegelund, Gross.,
85.
- Brechwoldt, Joh. Joach., Ritm.
50 f.
- Broge, Hans, Købm., 126.

- Bruhn, V. B., kgl. Berider, 19.
 Bruun, Anne Cath. f. Bruun,
 — 52, Fr., Skovrider. — Fr.,
 Købm., 51. — Inger Dorthea
 f. Borch, 49, 52. — Kirstine
 f. Abel, 51. — Sophie Kirst.
 f. Borch, 52. — Søren, Købm.,
 49, 52. — Ernst, Justermes-
 ter, 129.
- Brønnicke (Brünniche), Dor-
 thea Soph. f. Kornerup, 51.
 — Jacob, Købm., 51. — Ja-
 cob, Agent, 51. — Peer, Ejer
 af „Prinsen“, 49 f.
- Bræstrup, Chr. Jac. Cosm., Po-
 litidirektør, 15. — Christi-
 ane f. Lassen, 15.
- Buchwald, Andr. P., Justitsr.,
 12, 24. — Ida f. Rottbøll, 12.
- Budtz, Præst, 76.
- Bugge, Conr. Fr., Konf.raad,
 95.
- Burmeister f. Pøhls, 11.
- Bülow, Frants, Chr., General-
 adj., 105 f.
- Carl Johan, Konge af Sverige,
 19.
- Caroline Amalie, Dronning af
 Danmark, 108.
- Cassadaban, Alphonse, kgl.
 Kok, 131.
- Christensen, Jens, 5. — Ma-
 ren Pedersdatter, 5. — Told-
 betjent, 45.
- Christian VIII, Konge af Dan-
 mark, 50, 105 f., 108, 137.
- Clausen, B. C., f. Ployen, 16.
 — E. C., isl. Købm., Etatsr.,
 42. — H. N., Obltn., Bog-
 holder, 16. — H. N., Prof.,
 89 f.
- Clugmann, Opsynsmand, 78 ff.
- Colbjørnsen, Jac. Edv., Konf-
 raad, 124. — Kirstine Ters-
 ling f. Hofgaard, 124.
- de Coninck, Fr., Etatsr., 78 f.
 — Marie f. Joncourt, 80.
- Dahl, Carl Bodilius, Stift-
 amtm., 119. — Fr., 119. —
 Johs., Overkrigskomm., 120.
 — Thork. Chr., Stiftamtm.,
 119 f. — „Moer Dahl“, Ko-
 gekone, 76.
- Dahlén, Carl, Solondaser, 81.
- Darbes, Jomfr., 31.
- David, Chr. Georg, Nathan,
 Konf.raad., 23, 85 ff. 88—95
 — Georgine Nic. f. Bram-
 sen, 86 ff.
- v. Ditten, Etatsr., 33.
- Donner, Conr. Heinr., Konf-
 raad, 109, 139.
- Drewes, Gottfr., Snedkerm., 61.
- Dyssing, Pranger, 49.
- Erichsen, Erich, Konf.raad.,
 67, 72.
- Eskildsen, Erik, Havnekapt.,
 81.
- Esmarck, Fr., cand. theol., 22,
 59.
- Fabricius, Fr., Justitsr., 16, 41,
 134.
- Falkmann-Petersen, Fuldmæg-
 tig, 92.

- Foss, Alex., Ingeniør, 2.
 Frederik VI, Konge af Danmark, 33, 104, 106.
 Frederik VII, Konge af Danmark, 108, 129.
 Friderichsen, J. H., Oberst, 122. — f. Køster, 122.
 From, Josva, Urtekræmmer, 75.
 Frydendahl, Peter Jørgen, Skuespiller, 27, 135.
 Frølich, Jacob, Gross., 70. — Vilh. Pauline f. Tutein, 70.
 Fulling, Gæstgiverske, 112, 116.
 Fæster, Harald, Kommandør, 64.
 Fürst, Gross., 63.
 Gandil, Fr. Chr., Agent, 40.
 Gelin, Jøden paa Dyrehavsbakken, 67.
 Gleiss, Lieutn., Lottorifuldm., 9.
 Goldschmidt, Rosa f. Gerson, 21. — H. J., Købm., 21.
 Gradmann, Carl Fr., Skibsklarer, Oberstltn., 47. — Chr. Marie f. Oeltze, 47.
 Grethe, Forf.s Barnepige, Margrethe Nielsd., 6, 17, 20.
 Groth, Carl, Urtekr., 42. — Henrik, Apotheker, 32. — Jens Peter, Apotheker, Kancellir., 41 ff. — Johan, Apotheker, 42 f.
 Grüner, Peter Valentin, Præst, Bogtrykker, 47. — Sophie f. Oeltze, 47.
 Guldager, Møllerenke, 119.
 Guldberg, Ove Em. Høegh, Højesteretsadv., 88, 90.
 Guldberg, Mine og Rikke, Skolejomfruer, 76.
 Haagen, Ane Cath. f. Mengs, Etatsr.inde, 23, 30, 66. — Christiane f. Kjerulf, 23. — Chr. Vilh., Konf.raad, Nat.bankdir., 7—43, 60—104, 140. — Elise Agathe Kitty f. Kornerup, 7—35, 53, 66, 86—93, 127. — Hans, Politidirekt., 23. — Johannes, Købm. og Brygger, 23. — Marie Elise, 18, 32, 34, 62, 76. — Sine, se Schultz.
 Hage, Johs., Overlærer, 85.
 Hagen, Ole, Vinhandler, 68. — Staal, Gross., 68.
 von Halle, Sally Levin, 9 f. — f. Leudersdorff, 10 ff.
 Hambroe, f. Leudersdorff, 12.
 Hansen, Andr., Gross., 64. — H. P., Etatsr., Bankdir., 44, 64. — Karen f. Brünnich, 49. — Max. Vilh., Konsumptionsforv., 49. — Sophie f. Lange, 44.
 Hartmann, 57. — Johan Ernst, Kantor, 58. — Ebbine Frederikke f. Bruun, 58.
 Heiberg, P. A., Digter, 9, 18 f. — J. L. Digter, 135.
 Heiliger, Frøken, 42, 68.
 Henriques, Galanterihdlr., 47.
 Herforth, Kræmmer, 47.

- Hertz, Chr. Ehlers, Konf.raad, Borgm., 53. — Sophie f. Kornerup, 53.
- Heymann, W. P., Gross., 68.
- Hilker, Georg, Maler, 61.
- Holm, Carl Jac., Etatsr., 100. — Fritz, cand. jur., 36 f.
- Holmblad, Laur. Peter, Etatsr., 82, 111. — Therese f. Lindenberg (Lose), 82.
- Holst, Chr., Kanc.sekretær, 82 — H. P., Digter, 65. — Vognmand, 64 f.
- Hornbech, Chr., Auktionsholder, 28, 77. — Andreas Rud., Auktionsholder, Kapt., 28, 30. — Chr. Bernh., Hofbygm., 28, 77. — Slægten Hornbech, 6.
- Hoskiær, Fr., Mægler, 38, 41.
- Hvalsøe, Niels Henriksen, Bankkass., 64. — Svane & Hvalsøe, 64. — Anna Cath. f. Kierkegaard, 64.
- Hvidt, L. N., Bankdirekt., Etatsr., 94, 97, 107, 140.
- Hübertz, I. R., Læge, 125.
- Høegh, Hans Jørgen Chr., Præst, 68. — Caspar, Præst, 69. — f. Collstrup, 69. — H., Justitsr., 69. — Thora f. Høegh, 69.
- Jacobsen, Peter Vilh., Etatsr., 43, 92. — A. & W., Kræmmere, 47.
- Janssen, Poul Ernst, Justitsr., 26. — Karen f. Børresen, Danserinde, 26.
- Jensen, Anton J., Fabrikant, 113. — Bernt, Prof., Overlærer, 69. — Carl, Præst, 69. — Johan, Blomstermaler, Prof., 69. — Jørgen, Hørkræmmer, 48. — Laura f. Lytthans, 69. — Peder, Bonde i Viby, 128. — J. P. B. & A. N. Jensens Dampbrænderi, 112.
- Jespersen, Chr., Amtm., 73. — Jak. Vilh., Justitsr., Læge, 123.
- Ingerslev, Vitus, Købm., 123. — Casp. Peter Rothe, Justitsr., 123. — Præst, 123.
- de Jonquières, Jean André de Dompierre, Kontorchef, 8. — Henriette f. Lindam.
- Ipsen, Harald, Præst, 59.
- Juel, H., Oberst, 122.
- Jørgensen, Mægler, 41. — Major, Mægler, 41. — Henriette Nic. Th., Skuespillerinde, 41.
- Kaas, Fr. Jul., Geh.statsmin., 67 f.
- Kabell, Johs., Kantor, 113.
- Kjellerup, Daniel, Mægler, 60.
- Kierkegaard, Laurits, Kræmmer, 47.
- Kiersing, Bogholder, 25. — f. Mengs, 25, 31, 66. — Jane, 30 f.
- Kilde, Henr. Chr., Justitsr., 54.

- Kirketerp, Carl, 108. — Rasm., 108.
- Klingberg, Chr., Højesteretsadv., 23.
- Knirsch, Hotelejer, 29.
- Koefod, H. J., Geh.-Konf.raad, 24. — Johanne Louise f. Rottbøll, 24.
- Kongslev, Troels, Konf.raad, 60.
- Kornerup, Albrecht, Købm., Kæmner, 52. — Anders, Student, 51. — Anna Fr., f. Møller, 6, 8, 46 f. 49, 140. — Anna Margr. f. Kornerup, 52. — Anna Cath. f. Hansen, 52. — Anne Margr. f. Bruun, 51, 56. — Chr., Justitsr., 5, 140. — Chr. Ad., vestind. Soldat, 7 f., 21. — Dorthe Sophie f. Bruun, 52. — Ebbe, Købm., 52. — Eveline Leopold, 7, 46, 49, 66. — Fr., Kammerraad, 53. — Hans, Købm., 51. — Hans, Købm., 52. — Hans Iver Rud., Toldkontr., 7, 21, 58, 66. — Jacob, Købm., 49, 52. — Jens Peter, Møller, 47, 53, 58. — Inger f. Brønning, 52. — Johan, Købm., 53. — Karen Marie f. Hauerberg, 47, 53. — Kirstine f. Petersen, 51. — Kirstine f. Abel, 5. — Maria Elisabeth f. Bruun, 49, 52. — Nic. Wald. Mohr, Justitsr., Kontorchef, Bogens Forfatter. — Peder, Købm., Stads-kapt., 5, 51. — Peer Hans, Købm., 58. — Peter Ernst Iver, 7, 16, 77. — Rasm., Købm., 52 f. — Sophie f. Bruun, 5, 51. — Sophia Doroth. f. Borch, 77. — Søren, Købm., 56. — Søren Fr., Købm., 52.
- Kraft, Carol. Elisabeth f. Brandt, 98. — Chr. Simon, Pakhusforv. 73. — Hans Rud., Prokurator, 73, 99.
- Kramer, H. C., Kammerraad, 40. — Louise, 40. — Bager, 134.
- Krieger, Joh. W., Adm., Vosnæsg., 123 f.
- Krogh, Gerh., Christ., General, 110.
- Kromayer, Konditor, 18.
- Krætzmer, Andr. Marie, Solodanserinde, 81.
- Krøyer, Skibskapt., 60, 73 f. — Chr. Charl. f. Smith, 73. — Hans, Kantor, 74. — Henrik Nik., Professor, 74. — Ludvig, Lærer, 74.
- Lacoppidan, M. M., cand. pharm., 34.
- Lange, Carl, Præst, 44. — Chr. Kontorist, 44. — Henry, 44. — J. A., Gross, 44. — Inger Marie f. Brønning, 44. — Hans, Ludvig, Præst, 44, 59. — Lorentze f. Lange, Oldfrue, 44. — Hans Christ., Hørkræmmer, 44.

- Larshoff, Rudolph, 74.
 Larsen, Fr. Jul., Prof. jur., 139.
 Lassen, Chr. Ludv., Konf. raad.,
 14. — Erasm. Karine f.
 Lampe, 14.
 Lehmann, Orla, Amtm., 85.
 Leudersdorff, 10.
 Leunbach, A. F., Overretsprok.,
 68 f. — Hildur Gyrithe, f.
 Høegh, 69,
 Levy, Gerson, 35. — Christi-
 ane f. d'Origny, 36.
 Lindam, Peder Holger, Agent,
 8. — Major, 8.
 Lihme, Jens Faber, Præst, 69.
 — Cathinka f. Høegh, 69.
 Lindenbergh, Chr., Fabrikant,
 82.
 Lindhard, Friboline f. Korne-
 rup, 56. — Jacobmine f. Korne-
 rup, 56. — Præst, 56. —
 Købm., 56.
 Loria, Kræmmer, 46.
 Loumann, Fr. Chr. Ferd., Kan-
 cellir., Hofkasserer, 14. —
 Sophie f. Benthien, 14.
 Lund, Jens Hansen, Gross.,
 75. — f. Boalth, 8.
 Lücke, Iver, Factor, 6.
 Lyngbye, Hans, Peter Joh.,
 Cantor, 15. — Ida f. Mon-
 rath, 15.
 Lütken, Frederik, Etatsr., 26.
 — Otto, Marineminister, 26.
 — Otto, Admiral, 25. — Tho-
 mas Joachim, Kommandør,
 26.
 Mac-Evoy, Planter, 98.
 Marstrand, Vilh., Prof., 63. —
 Grethe f. Weidemann, 63.
 Marzetta, Lorenzo, Klubvært,
 117.
 Mathiesen, Lars, Traktør, 15.
 Mengs, Chr. Vilh., Inspektør,
 23. — Sophie, 25.
 Meulengracht, Harboe, Ju-
 stitsr., 111, 114, 125 f. —
 Maren f. Schmidt, 125 f.
 Mohr, Nic., Rodem., 6.
 Mollerup, Hans, Overretsass.,
 88.
 Moltke, Otto, Greve, Geh.-
 statsmin., 105.
 Monrath, Peter Holm, Justitsr.,
 68.
 Mourier, C. D., Overretsass.,
 88.
 Müffelmann, Herm. Chr.,
 Gross., 71. — Augusta f.
 Tutein, 71.
 Myhlenphordt, Anders, Gross.,
 21.
 Mæder, Alex., Gross., 71. —
 Pauline Doroth. f. Tutein, 71.
 Møller, A. Chr., Vinhdlr., 64.
 — Caspar Ernst, Præst, 6.
 — Ellen Chr. f. Tank, 6. —
 Henry, 69. — P. J., Propr.,
 120. — P. L., Dr. phil., 134.
 — Fuldmægtig, 78 f.
 Nicolaj, Baron, russ. Minister,
 29.
 Nicolaisen, Hørsvinger, 14. —
 f. Schoulund, 14.

- Nielsen, Anders, Købm., 45.
— Michael, Prof., 59. — N. P.,
Skuespiller, Prof., 11 f. 135.
Nordborg, Jørgine, Jfr., 8.
v. Normann, Friherre, 12. —
Caroline f. v. Halle, 12.
Nyegaard, Charlotte Amalie f.
Haagen, 24, 30. — Lauritz,
Justitsr., Prok., 24, 30 f., 66.
Nyholm, Sam. Fr. Carl, Nat-
bankdirekt., 98.
Nyeland, Stephan Peter, Ju-
stitsr., 75.
Oeltze, Sophie, 47.
Olrik, Inspektør, 15.
Oppenheim, Skolemadam, 6.
Ortved, Søren, Domprovst, 51.
Otterstrøm, Chr., Cancellir.,
114.
Otto, Carl, Etatsr., 38, 40, 53.
Oxholm, Overhofmarsk., 72.
— Jørgen Nic., Præst, 31. —
Sophie f. Schmidt, 31.
Petersen, Jørgen Henr., Præst,
39. — Pauline f. Clausen, 39.
Phister, Ludv., Skuesp., 31, 82.
— Christiane f. Holst, 82.
Pingel, Frue, 67.
Pløyen, Fr. Adler, Geh.leg-
raad.
Pritzel, Jørgen, Stadsbedem.,
68.
Prætorius, Henr. Fr., Etatsr., 8.
Rainals, Joh. Daniel, Lieutn.,
100 f.
Randrup, Phaniel, Gross., 75.
Reddelien, Christ., Apoth., 123.
Ring, Lauritz, Kancellir., 27,
62.
Rosing, Joh. Henr., Etatsr., 39.
Rosenkilde, Hans, Kon.fraad.,
100.
Rosenkrantz, Fritz Werner,
Baron, Oberst, 112. — Gott-
lob, Stiftamt., Geh.konf-
raad, 112.
Rosted, Anne Marie f. Borch,
49. — Carl Chr., Gæstgiver,
49. — Justitsr., 60.
Rothe, Vald. Henr., Dr. theol.,
14, 85. — Elise f. Weidemann,
14.
Rottbøll, Chr., Landmand, 24.
— Frederik, Landmand, 24.
— Jens Laasbye, Etatsr., 24,
31, 91.
Ryge, Joh. Chr., Skuesp., 135.
Røse, I. F. V., Købm., 123. —
Christiane f. Ingerslev, 123.
Sager, Hans Carl, Byfoged, 85.
Sahlertz, Ludv. Fr., Skuesp.,
103.
Salicath, Peter Gothmann
Henr. Ludv., Etatsr., 27, 37,
50. — Fr. Christiane f. Beyer,
27, 87.
Schall, Anna Margr., Solodan-
serinde, 68.
Schlegel, Vilh. Aug., Kammer-
herre, 81.
Schmidt, Klædehandler, 99.
— Diderik Nic. Blicher,
Præst, 83 f.
Schram, Christopher, Konf-

- raad, 41. — Anna Joh., f. Jørgensen, 41.
- Schultz, Hansine f. Haagen, 18, 26, 34, 62, 76. — Johan Philip, Admiral, 62.
- Schæffer, Konf.raad, 63.
- Schønberg, H. H., Etatsr., 12.
- Schulenburg, Greve, 46.
- Schønheyder, Ulrik Ant, Adm., 100 f.
- Seidelin, David Niels, Justitsr., 116 f.
- Seith, Enke efter Spækhøker, 134.
- Silbereisen, Overskærer, 81.
- Smidt, Wilh., Gross., (Smidt & le Maire), 31 f.
- Smith, Fr. Chr., Etatsr., 73. — Hedvig f. Aagesen, 73. — Johs. Lem, Auditor, 74.
- Sneedorff Birch, Fr., Digter, 128.
- Sporon, Carl Georg, Overretsass., 44. — Fr. Gottlob, Højesteretsass., 44, 88, 90. — Gottlieb, Grosserer, 44.
- Stadthagen, I. M., Boghdlr., 60.
- Steenstrup, Michael, Overauditor, 15. — Abelone f. Lyngbye, 15.
- Stramboe, Joh. Adolph, Danser, 102.
- Stoffer, Søren Nielsen, Husmand, 118 f.
- Suhr, Diderik, Gross. — Fr., 11. — Elisab. Sophie f. Krøyer, 11. — f. Heinisch, 11. — Theodor, Gross., 11. — Ole, Proprietær, 11.
- Svane, Farver, 45.
- Sveistrup, Niels Chr., Borgerkapt., Gæstgiver, 49 f. — Agathe Joh. f. Hansen, 49.
- Svitzer, Emil, Grosserer, 15. — Ida f. Monrad (se Lyngbye), 15. — Hans Peter, Stiftsprovst, 16. — Elise Henr., f. Pløyen, 16.
- Syberg, Husarkorporal, 74.
- Sünckenberg, Mægler, 64.
- Tersling, Hans, Kancellir., 124. — Jørgen, Major, Postm., 123. — Kirstine f. Hofgaard, 124. — Thalia f. Krieger, 124.
- Tank, Rudolph, Boghold., 6. — Anna Abigael f. Hansen, 6.
- Thaarup, Fr., Etatsr., 60.
- Thorbjørnsen, Prokurator, 27.
- Thorsen, Kammerraad, 39 f.
- Treschow, Fr. Vilh., Geh.konf.raad, 98.
- Trier, Martin, Gross., (F. L. Trier & Søn), 22. — Sally, Læge, 22.
- Tscherning, Ant. Fr., Oberst, 139.
- Tutein, Adolph, Gross., 62, 71. — Carl, Gross., 10, 71 f. — Carl Diderich, Gross., 71. — Diderich, Gross., 70. — Edouard, Justitsr., 71. — Elisa f. Tutein, 71. — Ferdinand, Gross., 70. — Frederica f. Tutein, 70 ff. — Frie-

- derich, Joh., Etats., 70. — Friederich Wilh., Etats., 70. — Peter, Gross., 71. — Peter Adolph, Hofjægerm., 70, 94, 139. — Thierry, Landmand, 10 f.
- Tuxen, Peder Mandrup, Pr., 6.
- Tüchsen, Vilh., Postm., 127.
- Uldall, Carl Vilh., Overauditor, 24. — Julie Vilh., f. Rottbøll, 24.
- Ussing, Tage Algreen, Konf. raad, 93 f.
- Waagepetersen, Chr., Etatsr., Vinhdr., 109.
- Walsøe, Lærer, 76.
- Warneck, N. L., Obltn., 122.
- Weidemann, Chr., Bogholder, 14. — Conrad, Søkriksprok., 14, 63. — Fritz, Justitsr., 14, 63. — Erasm. f. Lampe, 14. — Julie f. Moldenhawer, 14, 63. — f. Lütken, 13.
- Weisner, Nic. Chr., Præst, 45. — Emma, f. Güldenchrone, 45.
- Wendt, Chr. Vilh., Overlæge, 41.
- Wenzel, Gusta, 82.
- Westenholz, Andr. Peter, Etatsr., 82.
- Wexschall, Anna, Skuespillerinde, 87.
- Weyse, Chr. Ernst. Fr., Komponist, 74.
- Wiehe, Antoinette Louise, f. Rosing, 38. — Carl Vilh., Justitsr., 24, 38 f.
- Wiibroe, C. W., Brygger, 73.
- Wilhelm, Prins af Hessen, Guvernør, 105.
- Welhaven, Johan, norsk Digter, 76.
- de Villeneuve, Charles, Danser, 45.
- Wulff, Jens Andr., isl. Købm., 84.
- Wøldike, Andr., Major, Justitsr., 24, 56. — Anna Martine f. Haagen, 24.
- Zipelius, Carl Gottfr., Skrædder, 81.
- Ørgaard, S. V., Skibskapt., 9.
- Ørsted, Anders Sandøe, 83, 95
-

